

GATEØVISA

Nr. 183 (1/08)

Organ for avvikere

Kun 25,-

Anarkistene i verdenshistorien

World Psychedelic Forum

Feminisme

Giftig mat

Overvåkning

Rune Gerhardsen

Stanislav Grof

Atle Waage

La dei pule stolt!

Prostitusjon er fælslege greier. Det er nesten alle samde om, særskilt dei som kallar seg sjølve feministar. For å redde kvinner frå ei slik skjebne, vil dei no forsøkje å forby kjøp av sex. Dette forsøket har tydelegvis slått an, og regjeringa førebur no eit lovforslag om dette.

Grunngjevinga for å forby sexkjøp er for å få stopp på hallikverksemd, menneskehandel og ufriviljug prostitusjon. Dei fleste sinnsfriske menneske vil seie seg einige i at dette er ting det hadde vore kjekt å få ein slutt på. Allikevel gjeng det an å stille spørsmålet om dette er den rette vegen å gå.

Eit motargument mot det føreslegne forbudet har vore at den skjulte prostitusjonen vil auke, og dei prostituerte som allereie har det fælt vil få det verre. Dette argumentet har vore so grundig debattera at eg ikkje gidd ta det noko meir opp her, berre seie meg einig i det. Eg vil derimot påpeike det absurde i at sokalla feministar vil ta eit skritt vekk frå den seksuelle frigjeringa, og frå kvinna sin rett til å herske over sin eigen kropp.

Argumentet mot prostitusjon er vanlegvis at det er kvinnefordrande, jentene sel sine kroppar, sel sin eigen seksualitet, og blottar slik eit særstårt område av seg sjølve. Dette kan sikkert vere sant. For nokon. Eg er nemleg overtydd om at det finnest viljesterke prostituerte som ikkje kjenner det slik, og ser på yrket sitt som anten ikkje meir enn ein fin måte å tjene pengar på, eller til og med noko dei verkeleg likar å drive på med. Skal desse miste høvet til å utøve yrket sitt? Er det god kvinnefrigjering å blokkere kvinner frå å gjere den karriera dei ynskjer?

Dessutan er dette synet seksuelt reaksjonært. Det inneber nemleg at kroppen er eit tempel, og at seksualiteten er noko heilagt ein skal vakte vel. Sikkert er det at dette med sex kan vere sårbare greier, men takk og lov gjeng no verda framover på visse område, og me har fått lov å styre sexlivet vårt meir som me vil utan at stat, kyrkje, familie eller nabo legg seg opp i det. Kvifor skal det vere skammeleg å selje eller kjøpe sex? For dei som ynskjer det, bør det vere mogleg og akseptert. So lenge det er frivilligt har ingen andre noko med det. Tenkjer ikkje "feministane" på at kan hende er det dei som skapar dårleg magekjensle hos dei prostituerte grunna alt dette snakket om utnytjing?

Kvifor skal det vere skammeleg å selje eller kjøpe sex?

Får dei til å kjenne seg svake og mindreverdige? Ein bør tenkje seg nøye om før ein uttalar seg i verdspørsmål når ein er ein offentleg meiningsberar, som vel mange politikarar må seiast å vere. Det er lett å såre og svekke folk.

Etter mi meinung er det beste kortet "feministane" har på handa argumentet om kommersialisering av kvinnekroppen, og at menn ser på kvinna som ikkje noko anna enn eit kjønnsobjekt. Uansett er det slik at mange menn ynskjer å ha seg med damer, og vil dermed sjå alle kvinner som eit potensielt ligg.

Dette kan ein ikkje gjere so mykje med, og det er neppe ønskeleg å gjere det heller. Det ein må gjere, er å sosialisere gutungane til å forstå at kvinner

fyrst og fremst er menneske, og at uynskja seksuell merksemd eller fokus på eventuelle attributtar når fokusen bør vere ein annan stad hjå kvinna, til dømes på det ho seier, er uakseptabelt. Kombinera med eit meir naturleg førehald til seksualitet og høve for prostituerte til å organisere seg, stå fram i "selskapslivet" og stolte kunne seie "eg er prostituert", ja, generelt få lov til å verta sett på som ressurssterke tilbydarar av ei teneste, ikkje svake menneske som må selje kroppe sin, vil dette vere vegen mot mindre kommersialisering av kvinnekroppen (at det trengs endringar ogso i den materielle delen av politikken vil eg ikkje snakke om her, det høyrar heime ein annan stad).

Kjære Storting: Legg frå dykk ideen om forbud av sexkjøp, det vil berre føre til innskrenkning av fridom og gjere sosiale villkår verre. Sats heller på å utvide det

sosiale tryggleiksnettet for å hindre ufriviljug prostitusjon, og for dei jentene som verkeleg vil vere prostituert, opprett bordell jentene styrer sjøl, med stønad frå Staten til hygiene og tryggleik. Når me fyrst har denna staten, som dei fleste som ikkje er heilt propaganderte i hovudet kan sjå har både fordelar og ulemper, er det kjekt dersom den forsøker å gjere skikkeleg sosialpolitikk, og ikkje skru oss attende til pietismen.

John Magnus Dahl

**Provosert?
Se også side 4**

Innhold:

Prostitusjonsprovokasjon
s. 2

Kjønnskamp
s. 4

Anarki for alle
s. 5

Storebor ser deg!
s. 8

Anarkistisk ABC
s. 10

Psykedelisk frelse
s. 11

Gateavisa kårer Norges politiske klassikere
s. 19

Hva skal grisen hete?
s. 20

Helse i hver matbit?
s. 22

Snillisme på norsk
s. 24

Avskaff TV-slaveriet!
s. 26

Hjelp oss
s. 27

Anarki i Noreg
s. 28

Sporten
s. 30

Krigskommentar
s. 32

Gateavisa
Hjelmgate 3
0355 OSLO
Tlf: 22 69 12 84

gateavisa@gateavisa.no
www.gateavisa.no

Opplag: 4000
Trykk: Arbeidets Rett, Røros

Redax dette nummer: Bjarne Benjaminsen,
Pål Flakk, Are Hansen, Ray Howard,
Martin Knutsen, Anita Nyholt, Atle Waage

Støttet av Norsk Kulturråd

Takk til alle bidragsytere og gateselgere!
Innsendte bidrag mottas med takk!
(bortsett fra dikt, som brennes ved en enkel seremoni hver fullmåne. Ta med eget okseblod.) Artiklene står for forfatterens egen regning.

Kopier så mye du vil, så lenge du ikke tjener penger på oss. Men oppgi kilde!

Redaksjonsmøte hver mandag kl. 18.00
Åpent for alle som vil bidra. VELKOMMEN!

Tiårs-jubileum for Marihuanamarsjen!

Første Lørdag i Mai er en merkedag for alle verden weed-forkjempere. Marihuanamarsjen, den årlige demonstrasjonen for å oppheve totalforbudet av cannabisplanten, som en del av det globale arrangementet Global Marijuana March (GMM) **lørdag 3. mai.**

I Norge har det vært Marihuanamarsj siden 1999. I 2005 var seks norske byer med på arrangementet, og over 3000 personer deltok på landsbasis.

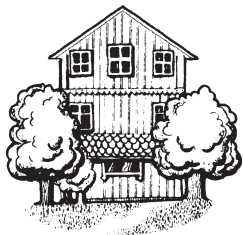
Denne gangen er det 10. gang Marihuanamarsjen arrangeres, og det vil bli holdt marsjer i Oslo, Stavanger, Trondheim, Kristiansand og Bergen. På verdensbasis er allerede over 200 byer påmeldt.

Marihuanamarsjen går fra byens torg til en passende park. På kvelden/natten arrangeres FaaPaa festivalen i Oslo, der norske artister stiller opp gratis for å støtte NORMAL og saken det kjempes for. Dette er vanligvis på Hausmania.

Sjekk starttiden for din by:
www.normal.no

Sjekk påmeldte byer / filmarkiv:
www.globalmarijuanamarch.org

NORMAL

Nytt fra Huset

Gateavisa holder til i Hjelmsgate 3, et tre-etasjers trehus fra midten av 1800-tallet. Vi er medlem i stiftelsen Arbeidskollektivet, som eier huset. Alle leietakerne betaler husleie til stiftelsen, som så betaler festeavgift til kommunen for tomte, vann- og søppelavgifter, osv.

Det er mange andre grupper i huset også. I annen etasje finner du vegetarkaféen **Spisestedet** og bokkaféen **Jaap van Huysmanns Minde**. Etter en bratt trapp opp til tredje finner du **SON** (Straffedes Organisasjon i Norge), **NORMAL** (Norsk Organisasjon for Reform Av Marihuanalovgivning) og **Gateavisa**.

Og nå har det kommet en ny gruppe i huset:

De Grønne Oslo. De driver ivrig og pusser opp rommet sitt i tredje, til en standard vi ikke har vært vant til (t.o.m. sparkel og tapet!). Vi ønsker dem velkommen, og håper de kan bli litt motvekt til fokuset på rusmidler og -politikk som hersker i vår krok av huset...

Men det har skjedd mer. Vår gamle

bygning hadde begynt å knele, og vi kontakta noen fagfolk, spesialister på gamle trehus. De ble helt svette da de så tilstanden, og gikk øyeblikkelig i gang å rette opp og stive av. Tilstanden var mye Gateavisas skyld, for vi har i snart 40 år arkivert stabler av hver utgivelse på loftet og i et smalt gavlrom ved siden av kontoret. Dette måtte øyeblikkelig ut, sa snekkerne, man kan ikke lagre så tunge ting i et gammelt trehus høyere enn i første etasje. Joda, vi har jo sett at ytterveggene buler ut.

Så ble det en rekke dugnader med nedbæring av hundrevis av avisbunker, og utkjøring til lagring hos en venn på landet med stor låve. Anslagsvis bar vi ned mellom 15 og 20 tonn papir! Så huset ser ut til å være reddet fra kollaps.

Målet til Stiftelsen Arbeidskollektivet er å vedlikeholde huset og leie ut lokaler til grupper som driver idealistisk virksomhet. Men første etasje leier vi ut kommersielt. Vi slipper til folk vi synes driver med akseptabel business, og til gjengjeld får de ganske rimelige lokaler sentralt ved Bogstadveien. En stabil leietaker gjennom mange år er **Liten og Stor**,

butikk med brukte og nye barneklær.

Og så har vi fått en ny leietaker til: **Jan Pedal** har flyttet inn i resten av første etasje, og driver og fyller den med sitt nye sykkelverksted. Jan har bl.a. jobba i Den Rustne Eike, som nylig måtte legge ned pga hus-

leiesjokk. Jan Pedal er allerede åpen og i drift, så nå er det bare å komme for vårsjekken på sykkelen. Åpningstider og kart for å finne oss alle på www.janpedal.no.

Velkommen!

HUSK BRAKKEBYEN!

Et av Oslos mer verneverdige fristeder står for fall i disse dager. Brakkebyen velforening har eksistert siden 1999 i disse dager, og står nå foran utkastelse fra tomte i St Halvards gt 27. Her, på et idyllisk jorde midt i Gamlebyen har det bodd folk siden 2000, men det skal nå rives innen kort tid om kommunen får det som de vil. Det har ikke blitt gitt noe annet tilbud til beboerne om alternativ lokasjon. Benytt derfor sjansen til å se et av Oslos mest unike fristeder før det er for sent. På tirsdager er det folkekjøkken og musikk. Stikk innom og hjelp til!

HOVUDSTADEN TRENG PØNKARAR!

<http://aktbo.org>

Far, mor og barn

For tida diskuteres utvidelse av svangerskapspermisjon for pappaene. Næringslivet går så det griner, og staten sitter med enorme overskudd av penger, så tida er absolutt den rette til å innføre nye, dyre velferdsordninger. Men siden det er skrikende mangel på arbeidskraft vil ikke myndighetene øke den totale permisjonstida for et foreldrepar. Mor skal derfor få kortere permisjon for at far skal få lengre.

Ikke uventet har det skapt mye protester. Mange kvinner ser dette som et angrep på deres rettigheter, og det har aldri i verdenshistorien skjedd at en gruppe har gitt fra seg privilegier frivillig. Men mange ser ut til å glemme hvorfor nåværende ordning ble innført. Grunnen var slett ikke at mor skulle få fri fra jobben og gå hjemme å kose seg med barna et år. Ordningen ble innført med tanke på *barna*, slik at de skulle slippe å bli institusjonalisert i barnehager allerede på babystadiet.

Nå har fedre rett til 6 ukers permisjon. Da ordningen kom var det opp til foreldrene å fordele permisjonstida, og bare noen få menn tok permisjon. Her var det store klasseforskjeller: intellektuelle og kontorrotter tok permisjon, mens fedre i manuelle yrker fortsatte å gå på jobben. Seinere ble disse ukene forbeholdt far, slik at hvis han ikke tok dem ut "mistet" paret denne permisjonstida. Denne ordningen ble en liten drahjelp i mannefrigjøringen. Fedre i macho-miljøer som hadde lyst til å være hjemme hos barna ble ikke lenger sett på som blaute og "feminine", siden

det nå dreide seg om en så tradisjonell manneprestisje-ting som penger. Denne ordningen med mye gulrot og litt pisk ble en kjempesuksess, og over 90% av fedrene tar nå permisjonen sin.

Det har vært mange tullede innlegg i debatten. Bl.a. klaget en kronikk i Dagbladet over at de ukene pappaperm far allerede har ikke har ført til noen økonomisk likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet. Neivel, men det var det vel heller

Det er lett å miste av syne at også menn er sterkt undertrykt av dagens kjønnsroller

ingen som ventet? Ivertfall ikke i første omgang; når det gjelder likestilling og frigjøring fra foreldede kjønnsroller må vi tenke langsiktig. Det tar tid å forandre gamle inngrodde holdninger. Det er vel ingen tvil om at det er en god ting at menn opplever hverdagen

hjemme og lærer seg å ta eneansvaret for barn og hus? Når de ser hvor krevende, slitsomt og givende det er får de en ny respekt for omsorgsarbeid. Og får muligheten til å utforske sine menneskelige og mykere sider, som vi menn tradisjonelt har vært nektet fordi det var en "kvinneting".

Men enda viktigere: barna vokser opp og ser det som en normal ting at menn kan klare også slike oppgaver. Ikke minst er dette viktig som rollemodell for guttene. For vi må ikke glemme at de jo er neste generasjons voksne menn!

I et likestillingsperspektiv er det nok en fordel at foreldrene må bytte på hvem som er hjemme med permisjon, istedenfor at begge har fri samtidig. For det er ikke bare menns manglende vilje som er årsaken til deres labre innsats i husarbeidet. Ofte har de heller ikke fått slippe til, fordi mor har langt mer erfaring og ordner det hele så mye kjappere. Og nøler med å gi fra seg kontrollen med at alt blir gjort slik *hun* synes er riktig.

Likestillingsdebatter forfaller ofte til en krig mellom menn og kvinners interesser, mens det vi jo trenger er *frigjøring*, for fordommene finnes dessverre både i menn og kvinners hoder. Menn har fremdeles gjennomgående langt høyere lønn enn kvinner, og flere posisjoner i både offentlige og private maktstillinger. Fordi kvinner er økonomisk diskriminert er det lett for begge kjønn å miste av syne at også menn er sterkt undertrykt av dagens

kjønnsroller. Kvinnekampen har pågått en generasjon, og oppnådd mange seire. Kvinner har fått tilgang til yrker og oppførsel som tidligere bare var for menn. Men det motsatte har skjedd i veldig liten grad. Menn skal fremdeles være noen litt dumme stuter, som gjør karriere og skaffer penger, men ellers helst begrenser seg til biler og fotball. Det er langt igjen til en aksept av at vi får være *hele* mennesker, som både får vise initiativ og styrke og får lov til å være følsomme og svake.

Mannefrigjøringen har bare såvidt begynt. Vi må ta kampen selv, og regne med like stor motstand og latterliggjøring fra kvinner som det de fikk fra menn i sin frigjøringskamp. Økt pappaperm er et lite skritt på en lang og slitsom ferd.

Are Hansen

Vestlig feminisme - en utopi?

Alle har vi vel en oppfatning av feminisme. Og hvem kan vel glemme den radikale feminismen som oppstod på 70-tallet. Illsinte rødstrømper som brente BH-ene sine, ropte mannsdiskriminerende slagord, ble lesbiske og slo ned menn som våget å tillate seg å lukke opp døren for dem. Var dette galenskap? Nei, disse feministene banet vei og var en del av en helt nødvendig prosess for at likestillingen skulle klare å komme dit den er i dag, mener mange. Men hvor langt har feminismen egentlig kommet? Har vi blitt så opptatt av feminisme og likestilling at det går på bekostning av hva vi faktisk ønsker? La oss gå tilbake noen tiår og se på hva som stod på partiprogrammet den gang: lik lønn, likeverdighet i forholdet til mannen, respekt og kvinners rett til fri seksualitet. Dette er noe vi i mange miljøer har greid å oppnå. Spørsmålet er nå: Har feminismen gått så langt at den har brutt med sitt opprinnelige budskap og er i ferd med å utspille sin rolle? Bli vi diskriminert dersom vi ikke tjener mer enn mannen vår, gjør mindre husarbeid eller ikke er i full jobb mens mannen sitter hjemme og strikker? Feminisme burde dreie seg om friheten til å velge sin egen livsstil, uten at kjønn eller kjønnsroller skal ha noen innvirkning på hvilke valgmuligheter man har eller det man velger. Nåvel, her om dagen så jeg et debattprogram som tok for seg den problemstillingen at mannen tjener mer enn kvinnen i

parforhold. Kvinner og menn har separat økonomi, og når regninger og fellesutgifter er betalt, sitter kvinner igjen med mindre "lomme penger" enn mannen. Dette må vi ta tak i, sier politikerne. Mannen må tvinges til å ha lengre farskapspermisjon, og kvinnene må raskere

tilbake i jobb. Likestilling skal nå presses frem på tvers av menneskers selvstendige vilje. Hva har feminisme med dette å gjøre? Dersom en kvinne selv ønsker å være hjemme og være avhengig av en mann, blir hun med diskriminert?

Sannheten er at dersom tvinges ut i jobb på bekostning av hva hun selv ønsker, blir diskriminert av samfunnet. Kanskje like mye som den gang hun ikke hadde noe annet valg enn å sitte hjemme i "dukkehuset" og stelle for mann og barn. For hun har igjen blitt fratatt sin egen selvstendighet på tvers av hva samfunnet mener skal være normen. En kvinne som velger å være hjemme med barna sine, lage mat

til familien sin eller generelt være husmor, er ikke bare kuet, hun svartmaler hele likestillingspolitikken, senker nasjonen ned på et primitivt nivå og begrenser utviklingen i det kapitalistiske samfunnet. Hun ødelegger alt hennes medsøstre på 70-tallet kjempet så hardt for, og ikke minst så oppmuntrer hun til videre diskriminering av kvinner. Slik blir hun ofte sett på av sine fremgangsrike "søsken". Vi har kommet til et punkt hvor vi har bestemt at vi skal gå på tvers av de gamle kjønnsrolleforestillingene, koste hva det koste vil. Og det koster!

Det er en krenkelse av kvinners, og menns, mulighet til å ta egne valg og være selvstendige individer. Visst er det forskjell på menn og kvinner, slik det er forskjell på alle mennesker. Feminismen i sin opprinnelige form er i ferd med å bli et avsluttet kapittel, det er nå på tide vi slutter å ha fokuset på hverandre som bare mann og kvinne, og ser på hverandre som medmennesker med individuelle behov og personligheter. For selv om man ser tydelige tendenser hos kjønnene, skal vi ikke ha en ekskludering eller kvotering av dem som stikker seg ut utenfor det faste mønsteret, verken av stereotypene eller de nytenkende. Først når vi har oppnådd dette, snakker vi om feminisme.

Medusa

Anarkistene i verdenshistorien

Gateavias frekke oppkomling Bjarne Benjaminsen anmelder norsk anarkismes førstedame Syphilia Morgenstiernes nye praktverk "Anarkistene i verdenshistorien."

Syphilia Morgenstierne: Anarkistene i verdenshistorien 1 233 sider, Fritt og Vilt 2008

Syphilia Morgenstierne har skrevet medrivende om anarkismens historie, fra *les enragés* i Paris 1789 til og med det russiske revolusjonære eventyr og Makhno-bevegelsen (Fortsettelse følger!). Det er altså de tradisjonelle, erklærte anarkistene dette handler om. Syndikalistene, anarko-kommunistene,

Samfunnet må denges tilbake på plass, og Syffa vet å ta tak der det trengs.

Bakunin, Kropotin, Pariskommunen. Litt om forgjengerne Godwin, Stirner. Proudhon er også med, selvfølgelig. Kjenner du ikke til disse greiene fra før, kjøp eller lån Syphilias bok og sett deg til å lese straks! Enkel og sabla underholdende introduksjon, kan leses på dass, kafé, trikken, bakerste benk i kirka eller klasserommet. Syphilia Morgenstierne er en elskelig dame, fullstendig kompromissløs, alltid på de svakes side, en storm av rettmessig vrede mot urettferdighet og tyranni. En provokatør av rang, kjerringa mot strømmen. Hun har satt seg fore å redde anarkistene ut av historieløshetens fengsel. Anarkismens reddende engel står opp for sine døde frender, og setter fyr i håret på selvgode maktmennesker. Virkeligheten må vrennes tilbake på plass, og Syffa vet å vri der det gjelds.

For meg som har lest boka og er med på alt det der: Litt konstruktiv kritikk er på sin plass. Gateavisa er jo en eneste lang hyllest til Syphilias drømmer, så det skulle være liten grunn til å misforstå min kritiske innstilling som motvilje mot hennes prosjekt som sådan. Syphilia, kruttkvinnen, fremviser uansett ikke bare fortreffelige trekk (dvs. jeg er ikke enig med henne i alt). Det skulle bare mangle for en kvinne med sterke nok meninger til å sette hår og skjegg i flammer.

Syphilias anarkisme

Boka handler om Syphilia Morgenstiernes favorittanarkister. Hun maler med bred pensel, og gjør prioriteringer og generaliseringer basert på hva hun synes er viktig å få frem ved anarkistenes historie. Prioriteringene er helt OK, hun velger sentrale anarkistiske tenkere og bevegelser som i stor grad har definert hva anarkistisk ideologi og aksjon går ut på. Selv er jeg ofte mest inspirert av anarkismens særlinger og grensefenomener, men i ei intro-

duk-sjonsbok som denne gir det fullstendig mening å vektlegge folk som har viet livet til anarkismens ide, fremfor mindre definerte skikkelser som kanskje i en tekst eller en tale en gang assosierte seg med (visse trekk ved) ideologien.

Flere av mine yndlinger blant anarkistene,

Berdjajev, Oscar Wilde, Garborg, Ginsberg, blir neppe nevneverdig omtalt i løpet av bokserien, og det er helt greit. Disses

befatning med anarkismen kan andre bøker vie seg til. "Anarkistene i verdenshistorien" handler heller ikke om frihetlige ideer og samfunnsformer i vid forstand. Zen-buddhisme, huron-indianere og samer er ikke med. Selv sogner jeg til dem som mener at anarkisme først blir skikkelig stas når man hever blikket og ser de politiske idéene opp mot vidt spredte historiske fenomener som i praksis støtter opp om dem, men dette er likevel ikke noe ankepunkt mot

innsnevrende. Hun skriver for eksempel et sted at "anarkister er ikke pasifister", og synes dermed å utelukke den store frihetlige pasifistiske (her sannsynligvis tolket vidt til også å omfatte ikkevoldssaksjonistiske) tradisjonen fra å kvalifisere til anarkisme. Riktignok skriver hun annetsteds om pasifistiske anarkister som om de skulle være reelle, og det nevnte sitatet kan derfor muligens ses som polemikk innenfor det avsnittet hvor det hører hjemme, men det hersker i alle fall noe forvirrende over utspillet. I det hele tatt går ikke denne boka mer enn noen få centimeter inn i sin egen argumentasjon, det er på ingen måte noe teoretisk verk. Det er det heller ikke ment å være, heller er det en lettlest introduksjon til anarkismen via dens historie, men ofte blir Syphilias påstander vel lite belagte og intetsigende. Hun skriver at hun ikke vil gå så langt som å si at en kristen anarkisme er mulig, men dette er jo fullstendig uinteressant å vite så lenge Syphilia ikke (i hvert fall i en setning) sier noe om *hvorfor* hun mener dette. (Man gis forsåvidt en del hint i løpet av boka, men disse blir mer selvsikre utrop enn velfunderte meninger som vekker (min) begeistring. jf. et par avsnitt videre i denne anmeldelsen). **Man kan vel regne med** at de neste to bindene vil fortsette å vektlegge de kollektivistiske anarkistene; de amerikanske "individual-anarkistene" vil vies noe mindre oppmerksomhet? Religiøst orienterte anarkister, ikkevoldsbevegelser og anarkismens parlamentariske avleggere (grønn ideologi o.l.) vil neppe bli møtt med like stor entusiasme?...

Religionsstrid

Så var det dette med religion: Her ligger mitt store ankepunkt mot bokas budskap. (Den ovenstående kritikken er mer som oppklaringspirk å regne. Nå er vi derimot inne på en uenighet som svir!) "Anarkistene i verdenshistorien" har en klart religionskritisk tendens. Det vil si, den lirer av seg noen fraser om at prester, kirke og gudstro har vært maktas legitimeringsgrunnlag i allslags vær. Dette stemmer i og for seg, og viser at

det fins grunn til å være skeptisk overfor institusjonalisert religion, særlig i statsbærende variant. Religionskritikk kan være vel og bra (nå og da); jeg finner også en viss lettelse i Bakunins "Gud og Staten" (men religionskritikken i dette verket er etter min mening mest relevant overfor et gudsbilde like begrenset som Bakunins...), og uten ateismen ville vårt intellektuelle liv vært fattigere. Dog blir jeg ikke imponert over krigserklæringer mot religion som sådan. Å kjempe mot religionen på samme måte som man kjemper mot stat & kapital synes meg fullstendig meningsløst. Tro, åndelig undring og søken, myter og rituelle sosiale åndsbestrebelse, er en del av menneskers jordiske eksistens. Det kan ikke brutalt skilles fra folks frihet og streben etter lykke. Frihet må gjelde for tanke og tro, å bekjempe "Gud" med alle midler er å bekjempe

menneskene. Jeg går med på at religion kan benyttes ufordragelig maktlegitimerende, og at denne siden ved religionen bør angripes skånselsløst. Dette gjelder dog for alle slags idéer; ateismen kan virke maktlegitimerende på samme måte (jf. kommunistdiktaturene), og bør da underlegges den samme iherdige granskning. Jeg er enig i at religiøse dogmers ensidighet virker begrensende på tenkningen, men det er sant for alle dogmatiske ideologier og tankesystemer. Vendingen mot det hellige kan ikke brennmerkes som ondskapens fristelse uten at noe viktig ved livet bortfaller. Hva med kjærlighet til naturen, og fantasiens fantastiske kraft? Hva med lyst, egenvilje, medlidenhet? Kan ikke alt dette misbrukes og perverteres til autoritær standhaftighet? Og skal vi for eksempel avskaffe *kjønn* for å få bukt med *kjønnsundertrykkelse*? (Nei, det er *kjønnsundertrykkelsen*, og *religionsundertrykkelsen*, vi vil til livs.) Å alltid ta avstand fra religion i enhver form synes korttenkt og uverdigg, og kan neppe kalles anti-autoritært. Nå er det ikke noe fanatisk i å foretrekke ateisme fremfor religion, så

lenge idékampen utkjempes i idéenes sfære og ikke med sverd og giljotin. Men skal man mistro en idé for dens ufrie hold over menneskene, er ikke da en streng ateisme, uten evne til å se verdier i noen slags religiøse impulser eller praksiser, vel så usympatisk som religiøs lukkethet? Ateismen kan anta maktas skikkelse, den kan bli et dogme liksom "Gud" og "Staten". Ingenting er fjernere for meg enn å skulle bekjempe ateismen i alle dens former av den grunn. Jeg viser kun til religiøse tradisjoner når de synes å ha noe positivt å tilby, å være inspirert av religiøse holdninger tilsier ikke at det ikke-religiøse er en trussel. Det trenger ikke forholde seg omvendt, heller.

Det er helt riktig at anarkister opp gjennom historien har vært antikirkelige og ofte også antireligiøse. Deres frihetlige legning har heldigvis holdt dem fra å dra frem giljotinen i samme grad som motparten. Syphilia gjør rett i å vektlegge den religionskritiske faktoren i en bok om anarkistenes historie. Jeg foretrekker uansett oftere de avvikerne innen anarkistbevegelsen som har kombinert radikalt politisk engasjement med et søkende sinn henimot de siste spørsmål. Jeg har allerede nevnt et knippe, og bør legge til Mahatma Gandhi, historiens mest kjente erklærte anarkist ("Jeg

er anarkist, men ikke en sånn anarkist"). Får Gandhi en bisetning i et senere bind, Syphilia? Overlat det til marxistene og Lars Gule å bekjempe religionen i alle dens former, det har ingenting med anti-autoritært sinnelag å gjøre!

Kritikk overstått: Det gjenstår å gratulere miss Morgenstjerne med utgivelsen. Jeg storkoste meg med leslingen, og gikk ikke til sengs før hele boka var fordøyd. Kostelig med all skittkastninga mot Marx, det har han godt av, grinebiteren. "Anarkistene i verdenshistorien" anbefales uten blygsel!

Bjarne Benjaminsen

Diskriminering av annerledestenkende?

Den viktigste demokrati-debatten i Norge siden krigen?

Pressemelding fra EFN (Elektronisk Forpost Norge)

"Totalitært svermeri" har Datatilsynets sjef Georg Apenes kalt datalagringsdirektivet. - Den viktigste demokrati-debatten i Norge siden krigen sier Thomas Finneid, styremedlem i EFN. Innføringen av Datalagringsdirektivet i Norge har skapt stor debatt den siste tiden. Datalagringsdirektivet krever at all elektronisk kommunikasjon borgere og organisasjoner/bedrifter utfører skal logges og lagres i opptil 2 år. Dette inkluderer telefon, mobil, epost, SMS, chat, Internett-telefoni og adresser på internettoppkoblinger. Tilhengere av direktivet, slik som deler av politiet, mener at logging av hele befolkningen er helt ufarlig. "Det vil tvert imot styrke personvernet" påstår Rune Fløisbonn i Kripos. Motstandere mener direktivet flytter sunne demokratier innover i sfærer det ikke hører hjemme, sammen med diktaturstater. Elektronisk Forpost Norge (EFN) arbeider for rettighetene til borgere i den digitale verden, og har vært engasjert i denne saken siden begynnelsen. "Det finnes andre måter å oppnå bekjempelse av kriminalitet og terror uten å summarisk overvåke alle borgere i landet", sier Thomas Finneid i EFN. En ting politiet ser bort fra i denne debatten er at det finnes et stort antall metoder for å omgå å bli logget. Dermed vil direktivet være nytteløst som hjelpemiddel for å etterforske de virkelige terroristene, istedet blir vanlige folk mistenkeliggjort og får krenket sitt privatliv og personvern. EFN ønsker debatt om problemstillingen, bevis for påstander og svar fra myndighetene. Blant de spørsmål vi ønsker å ta opp og få svar på er:

- Hva er direktivtilhengernes tanker om hvordan Datalagringsdirektivet vil påvirke demokratiet, ytringsfriheten, personvernet, kildevernet m.m?
- I Skandinavia har vi bygget opp samfunn basert på sosialdemokrati, i dette har det også ligget sterk respekt for samfunnet og borgerne, skal vi bare kaste alt dette ut av vinduet fordi noen roper terrorisme?
- Bør ikke en slik endring i politikken debatteres offentlig og forankres i befolkningens ønsker, istedenfor å avgjøres på det politiske bakrommet i EU-byråkratiet?
- Politiets påstand er at det ikke er noen vesensforskjell mellom å lagre noen typer trafikkdata i 2 måneder for faktureringsformål, slik det er i dag, og det å lagre store mengder data i 2 år for bruk i overvåkning av alle som potensielle forbrytere.
- Politiet har uttalt at mange kriminelle er så dumme at de vil fanges rett i det nettet datalagringsdirektivet skaper. Hvem er disse kriminelle politiet snakker om -- hvem er de kriminelle direktivet er laget for å fange opp?
- Terrorister ønsker å fjerne all motstand og kritikk, men dette kan også Datalagringsdirektivet føre til -- er dette en riktig måte å forsvare demokratiet på?

**Bekymret?
Se også side 8!**

Krumbøyde meninger

Arnstein Vada

Alle politiske partier i Norge er mer eller mindre sentraldirigert. På lokalt plan er det som regel partilederne som svinger partipisken så de andre i partiet sitter som lydige lam under kommuniststyremøtene. Dette kalles demokrati. Anarkismens "far," Krapotkin, forutsa allerede for over hundre år siden hvordan det ville gå med arbeiderbevegelsen. Han spådde at kommunismen i tradisjonell form ville bli et terrorsystem, en politistat som ville overgå sjøl det tsaristiske Russland. Videre forutsa han at sosialdemokratiet litt etter litt ville utvikle seg mot borgerlig parlamentarisme, med uendelige kompromisser som følge derav. Og for at sosialdemokratiet skulle bestå, ville partiet bli stadig mer sentraldirigert, og dets enkelte representanter ville miste ethvert personlig syn og ansvar. De blir utelukkende stemmekveg og lydige papegøyer for ledelsen. Avvikende meninger tar partipisken og-møtene seg av. Alt dette ser vi i dag med stalinistiske trekk i et stadig mer ensrettet Arbeiderparti. Og vi ser det ikke minst i venstrebevegelsen ellers med et sentraldirigert RØDT. RØDTs hoveddogmer er som kjent proletariatets diktatur og anakronismen demokratisk sentralisme. Sosialdemokratiet og den autoritære

venstresida har likvidert det som er av verdens frie arbeiderbevegelser. Allerede Lenin fremstilte anarkismen som en av radikalismens barnesykdommer. Og han gjorde sitt ytterste for å utrydde anarkistene ved å få dem myrdet etter tur.

Vi anarkister vil ha et samfunn der frihet og menneskeverd er forutsetningen for livet. Og det innebærer at hvert enkelt menneske tar frie valg, også i politikken, i stedet for å la seg dirigere

av lokale guruer og sentralstyrte partikadre. Vi ønsker oss et samfunn av frie og selvstendige føderasjoner og suverene, samarbeidende fagforeninger uten sentralstyring.

Alt dette innebærer at vi til enhver tid må ta et oppgjør med det som anses politisk korrekt. Vi skal tenke selv og ta konsekvensen av det. Dessverre er takhøyden på venstresiden i dag så lav at du skaller deg til blods om du reiser deg fra krumbøyd stilling. Derfor er jeg en stolt kommunist og anarkist. Kommunisme under frihetens flagg, slik kamerat CHE ville ha det. [Che? Er du sikker på det? Red. anm.]

Noen av dere kommer til å dø. Martyrer, så klart, for friheten JEG skal innføre!

Utdrag fra *Anarkistene i verdenshistorien 1* av Syphilia
Morgenstjerne. Gjengitt med Syphillas tillatelse

Pariskommunen

I Paris merket folk ekstra godt den fransk-prøyssiske krigen, en krig som var tåpelig og uvanlig grisete fra det øyeblikket det lyktes Bismarck å narre Louis-Napoleon til å proklamere krigen i 1870 i strid med Frankrikes interesser og helt til tyskerne tok den franske hovedstaden nærmest i pant for å fremtvinge fransk kapitulasjon på nyåret i 1871. Befolkningen i Paris hadde forøvrig knapt noen større sans for sine egne myndigheter enn for de tyske. Denne byen med sin svære underklasse var full av venstrevridde som krevde at republikken skulle gjeninnføres straks etter Louis-Napoleons totalt inkompetente vanstyre, mens mesteparten av landets velgere forøvrig fortsatt syntes det var greit med keiserdømme.

Provokasjonene som fikk begeret til å flyte over for pariserne var tallrike, men bortsett fra krigen - som i mellomtiden var avsluttet med forventet full seier til tyskerne - var det kombinasjonen av generelt uutholdelige levekår og at vanlige folk nå hadde fått våpentrening, som ble de konkrete utløsende faktorene. Under husleieøkningene og utpantingene lå radikaliserings og ulmet. To revolusjoner de siste åtti år (1789-93 og 1848) og uten at livsvilkårene var nevneverdig bedret i den utarmede hovedstaden, gjorde Paris modent for et opprør til. Det kom 18. mars 1871, da folket i gatene rev makten ut av myndighetenes hender.

Pariskommunen varte i ti uker. Opprøret forrykket hele «samfunnsbalansen» og introduserte nye ordninger med direkte folkestyre, og det under de verst tenkelige forhold med matmangel og isolasjon som følge av den militære omringingen av byen.

Samtidig var organiseringen rundt opprøret preget av forsiktighet, famling og kranling, noe som skulle koste befolkningen dyrt da de totalitære kreftene - «byens lovlig valgte myndigheter» - tok makten igjen.

Sytti dager var altfor kort tid til å skape noe nytt. Pariskommunen var revolusjonen som ble kvalt i fødselen. Likevel har begivenhetene inspirert opprørere i all tid siden, og særlig frihetlige opprørere, fordi Pariskommunen, i den korte tiden den eksisterte, og i fraværet av en elite som sto klar til å overta og omforme opprøret til sin fordel, skapte spontane strukturer.

Karnevalsstemning

Gnisten, den lille detaljen som pleier å utløse store eksplosjoner, oppsto da regjeringen sendte tropper fra Versailles til Paris for å «inndra» hovedstadens kanoner. Kanonene ble oppfattet som folkets eiendom, ikke statens. Det var folket som hadde skranglet sammen midler til å vedlikeholde dem. Folk flokket seg rundt kanonene og var villige til å beskytte dem med sine egne liv. Og nå skjedde det uventede: Soldatene nektet å adlyde ordrene om å skyte. I stedet vendte de våpnene mot sine egne offiserer! Så enkelt og så utrolig gikk det til at byens egne innbyggere tok byen i sin besittelse. Resten av den tiden Pariskommunen eksisterte, var gatebildet preget av ren karnevalsstemning. Folket styrte, og folket festet i gatene.

Det ble holdt valg. Byrådet på 90 kom til å bli dominert av jakobinere¹ og sosialister², med jakobinerne i stort flertall.³

Dette byrådet var på mange måter lammet fra første dag.⁴ De rotet seg bort i småting som de brukte uendeligheter av tid på å forhandle om, og de kom aldri så langt som til å se de store linjene. Omtrent som vanlig styrearbeid.

Men i *prinsippet* var det første gang i en europeisk stat at et ordentlig folkestyre ble utprøvd.

Alle som ble valgt til noe, skulle rapportere til sine velgere og skulle kunne tilbakekalles når som helst.

Valgte representanter skulle kompenseres med gjennomsnittslønnen for arbeidere, verken mer eller mindre. Dette lignet svært mye på anarkistiske prinsipper, og det oppsto ikke som følge av utpønskinger fra noen «fortropp». Det oppsto fra folkedypet.

Det var disse elementene som gjorde både Bakunin og senere Kropotkin helt poetiske i sine omtaler av Pariskommunen. Bakunin hadde på forhånd spådd at det var slik en revolusjon måtte oppstå og gjennomføres. Samfunnet måtte bygges nedenfra og opp.

Og ute i gatene fungerte det slik. Bare ikke inne i byrådssalen.

Der inne begikk de - av ren ubeslutsomhet - den ene strategiske brøleren etter den andre. Først av alt lot de den forhatte regjeringssjefen Thiers slippe ut gjennom byportene, og ikke bare det, han fikk ta med seg hele den tildels motvillige hæren sin! Selvfølgelig benyttet regjeringen denne anledningen til å isolere Paris fullstendig, herunder all kommunikasjon mellom byen og resten av landet; dermed hindret de den ringvirkningen av opprør som pariserne ventet og regjeringen fryktet.

På barrikadene 18. mars 1871

Tilbakeholdenhet

Denne første og største tabben i byrådet bidro direkte til Pariskommunens fall, men de rakk å gjøre andre tabber også, blant annet, utrolig nok i en revolusjonær situasjon, en helt meningsløs motvilje mot å konfiskere eiendom. De kom i akutt pengene, for folk måtte få lønn, men likevel våget ikke byrådet å forgripe seg på nasjonalbankens nesten ubegrensede pengebinge midt i byen. I stedet søkte de nasjonalbanksjefen om lån!

Folket selv ute i gatene tok riktignok makten i egne hender på det umiddelbare plan - de tok tilbake nødvendighetsartiklene sine fra pantelånerne, de sluttet å betale husleie og slikt - men det var langt fra nok til å sikre en gjennomgripende forandring. De store spørsmålene hadde de overlatt til andre. Byrådet var blitt en bystat. Representantene der oppførte seg deretter. De stirret seg blinde på de små spørsmålene og klarte ikke å håndtere de store. Antakelig ville det ha blitt tatt langt klokere avgjørelser uten et byråd overhodet.

Bakunin klaget: De organiserte seg etter jakobinske prinsipper. Kropotkin klaget: De stoppet midtveis og ga etter for den gamle autoritetstroen og troen på et representativt styre. «Lammet av avstanden fra det revolusjonære senter - folkedypet - kom de selv til å lamme folkeinitiativet.»⁵

Nå var Paris under beleiring utenfra og fikk ikke forsyninger, så byrådet hadde nok av kinkige problemer å håndtere, men de håndterte dem ikke - og den vente-og-se-holdningen de inntok, var en ulykke, skriver Kropotkin:

«De behandlet økonomiske spørsmål som om de bare hadde sekundær betydning, noe man kunne se på

senere, etter seieren ... Men det knusende nederlaget, og det blodbadet som middelklassen hevnet seg med, viste nok en gang at et virkelig folkestyre ikke kan gjennomføres uten at man samtidig overtar det økonomiske området.»⁶ Hvis det ikke var nødvendig med noen sentralregjering, hva trengte man da kommuniststyret til? spurte han ved en annen anledning; det ville bare bli en snublesten for folket. Hvis det føderative prinsippet var brukbart i større målestokk, måtte det da under enhver omstendighet også kunne benyttes i mindre og lokal målestokk!

Kontakten mellom det handlingslammede byrådet og det utålmodige folket ble naturligvis dårligere og dårligere. Etter jakobinsk oppskrift opprettet byrådets flertall til slutt en «velferdskomité» - en komité med nøyaktig samme navn hadde satt i gang terroren under den store revolusjonen - men denne gangen valgte folket å ignorere dette forsøket på å skremme dem; folket fikk uansett nok å gjøre med å forsvare seg mot regjeringstroppene, som rykket inn i byen 21. mai. En ukes intens krigføring endte i overmanning og et blodbad av en annen verden, der likene av mellom 25.000 og 30.000 kommunarder ble liggende i gatene og etter hvert kastet i massegraver.

I sytti dager hadde borgerskapet sittet og sett på at underklassen «forgrep seg» på deres eiendom, deres aktiva, deres by. Nå gikk de berserk i en hevnaakt som overgikk alt annet i europeisk historie til da.

Flere ble drept på én uke i nedslaktningen av Pariskommunen enn på et halvt år under hele terroren i revolusjonen åtti år tidligere. Femti tusen ble arrestert. Noen tusen ble sendt til en stillehavssøy for å dø. Drømmen om frihet endte i en massegrav.

Noter

- 1 Autoritære, elite- og konspirasjonsorienterte republikanere.
- 2 Hovedsakelig folk inspirert av henholdsvis Blanqui og Proudhon. Marxister fantes så å si ikke ennå.
- 3 Selvfølgelig ble det også valgt inn mange ærverdige høyrefolk fra de rikeste bydelene, men de møtte ikke.
- 4 Det trådte sammen 28. mars.
- 5 Kropotkin: *Words of a Rebel* s. 97.
- 6 *Words of a Rebel* s. 74.

Boka kan du kjøpe fra bokcafeen i Hjelmsgate og fra www.frittogvilt.no

Vil du foretrekke å drukne i en elv som er tre meter dyp eller fem meter dyp?

Et intervju med Georg Apenes, leder for Datatilsynet

Har du noen tips til hvordan folk kan beskytte sitt personvern i dag?

Utgangspunktet må være at de skaffer seg kunnskap om det elektroniske miljøet rundt seg. Rett og slett skaffe seg et rimelig godt svar på spørsmålet, "hva er internett?"

Hvis bare folk ble oppmerksomme på at når man legger noe ut på nettet så er det slutt på fasen da man kan beskytte opplysninger om seg selv. Det er utgangspunktet. Forsøke å få greie på når du legger igjen spor, hva slags spor du legger igjen og hvem som kan tenkes å fange dem opp. Bare det kan jo skremme vannet av de fleste.

I neste omgang så vil jeg da si at jeg ville vært forferdelig forsiktig med å legge ut sensitive opplysninger om meg selv. Og jeg vil også være veldig tydelig på at det som kanskje vil virke veldig trivielt i dag - f.eks. bildene fra nachspillet jeg som russegutt er med på. Kanskje det ikke er så morsomt når min fremtidige arbeidsgiver googler meg og finner dem på nettet om 15 år.

Hvilke vurderinger la datatilsynet til grunn når de valgte å gi autorisasjon til Advokatfirmaet Simonsen for å registrere fildelere?

Det er jo ikke noe vi gjorde med stor begeistring, men vi fant at det var et lite onde i forhold til et større onde. Det er bedre at et seriøst forma får anledning til å holde øye med dette. Jeg skammer meg ikke for å si at vi ikke gjorde det med noen stor lyst. Våre svenske venner gjorde det. Den svenske datainspeksjonen ga konsekvensjon.

Det handler om et seriøst og ordentlig firma som er klar over de prinsipielle og praktiske innvendinger man kan ha mot at private folk skal drive rettshåndhevelse, for det er jo det det handler om, det er en slags "policing" på nettet - og det bør statens myndighetsorganer i utgangspunktet gjøre. Men det er i utgangspunktet kommersielle interesser, og de har funnet ut at de vil la seg betjene av et firma og vi er glad for at det er et seriøst firma.

Det har ikke kommet flere som har bedt om tilsvarende tillatelser. Vi må da vurdere det når det kommer, men det er klart det ikke er noe lett.

Vil advokatfirmaet Simonsen ha mulighet til å benytte disse opplysningene til å rettsforfølge fildelere?

Ja, hvis ikke de har et ris bak speilet så ville de vel ikke [bedt om det]. Det kan vel dukke opp situasjoner hvor de ikke er innstilt på å være fornøyd med å bare [skremme]. De vil ha en trussel å knytte opp mot det, og det vil da være rettsforfølgelse. Men da må de gå til politiet med det, for de kan jo ikke selv finne ut av IP-addressene.

Når det gjelder Facebook og liknende nettsamfunn, så har vi jo nå noen tilsvarende i Norge, opptil flere. Jeg har vært borte i ett hvor du ikke hadde mulighet for å tømme din egen postkasse. I hvilken grad mener du at Datatilsynet kan gå i dialog med norske nettsamfunn for å sørge for at de utvikles i en annen retning enn amerikanske?

Vi har ikke noen annen mulighet enn å behandle arrangørene som ansvarlige organisasjoner og personer og forsøke å komme i dialog med dem for å si "gjør sånn og ikke sånn."

[Hvis ikke kan] noen som har lagt seg inn og blitt villedet rett og slett lage bråk.

Vi har vel pr. i dag en oversikt over de store aktørene på dette med de virtuelle samfunnene. Uansett hva man måtte mene om dette eiendommelige fenomenet er de interessert i å bli oppfattet som seriøse. Det er lettere å inngå i dialog med norske operatører enn f.eks. Google.

Tror du det er mulig for norske nettsamfunn å beskytte privatliv bedre enn Facebook og gå foran som et eksempel på det området?

Ja, det finnes masse muligheter for å gjøre ting bedre. Jeg kan ikke peke på noe konkret, men de kan ha liberale regler når det gjelder å trekke seg ut med sine opplysninger.

Men det hindrer jo ikke andre i å ha lastet dem ned. De kan si at nå er det fjernet fra vår base, men det kan ligge der ute et eller annet sted. Og det kan ingen garantere [hverken] ute eller hjemme.

Hvis noen ønsker å fjernet et bilde fra Facebook som en annen norsk person har lagt ut og den personen nekter å fjerne det hvordan bør man gå fram da?

Hvis man går til politiet kommer det an på bildets art. Hvis det er et pornografisk bilde f.eks. - eller et fikset bilde som fremstår anstøtende på en

eller annen måte kan man si at man balanserer på kanten til det injurierende kan man gå til politiet. Da vil man nok dessverre som oftest oppleve at politiet sier at vi ikke har kapasitet til å etterforske.

Kan man gå til sak?

Selvsagt. [Men] det er dyrt og lang-siktig. Du når jo ikke frem til alle som har stusset over at dette bildet ligger ute når du går til sak.

Vi har eksempler på at sjikanerende bilder har blitt lagt ut, og man har hendt seg til de som har serverne. Til og med serverne som har ligget i USA har norsk politi tatt kontakt med og sagt kan ikke du fjerne dette, og de har gjort det. Ikke ofte, men det har hendt

[I andre tilfeller har operatører vært] umulige å få tak i: de har ikke kommet fram til ansvarlig operatør [f.eks. i land som Polen,] så det bare ligger der.

Tror du forslaget om å utestenge fildelere fra nettet slik de ønsker i Storbritannia og allerede har innført i Frankrike har noe for seg?

Hvis det er operativt. Men det må jo være uomtvistelig hvem som har gjort det. Man kan ikke legge juridisk ansvar til en adresse, man må legge ansvaret til en person. En juridisk fysisk person må hansvaret for det som har skjedd.

Er du redd for at kanskje voksnes internettkontoer kan bli stengt som følge av barnas fildeling?

Ja. Man vet jo hvilken maskin som ligger bak, men ikke hvilken person. Det er det samme som med mobiltelefoner.

Nå er det mange mennesker, spesielt i Skandinavia som mener at fildeling bør være helt lovlig og at det er en del av retten til fri ferdsel. Kanskje dette spørsmålet bør løses på politisk plan, at det er på tide med en ordentlig diskusjon?

Jeg mener at det i denne saken som i alle saker er galt å ta seg til rette. Man skal først diskutere det, så får man forsøke å overtale i dette tilfelle lovgiver til å legalisere under henvisning til at dette er så alminnelig allikevel at det er bedre å sørge for at det gjøres lovlig enn at det er ulovlig. Men jeg vil ikke anbefale at man improviserer frem sine

egne hjemler.

Hva synes du om Kripos sin holdning til personvern - har Datatilsynet en fruktbar dialog med dem?

Det vil jeg si, det er min bestemte følelse at vi respekterer hverandres ulike mandat.

De er interessert i å ha til rådighet veldig mange personopplysninger, hvorav noen er sensitive. Vi er interessert i å skjerme dette.

Vi er om bord i samme båt. De vil gjerne bevare - vi skal beskytte personvernet, Kripos vil ha kriminalitetsforebyggelse sier de. Vi har en god tone.

Fotografen: ang. Datalagringsdirektivet, er det slik at Norge vil lagre mer informasjon enn de har plikt til uten et veto?

De har laget et direktiv [i EU, som spesifiserer] 5 måneder til 2 års lagringstid for trafikkdata. En arbeidsgruppe i Samferdselsdepartementet har sagt ett år. Vi er jo imot hele direktivet her, og synes at den diskusjonen om seks måneder eller ett år er det samme som å spørre om du vil foretrekke å drukne i en elv som er tre meter dyp eller fem meter dyp.

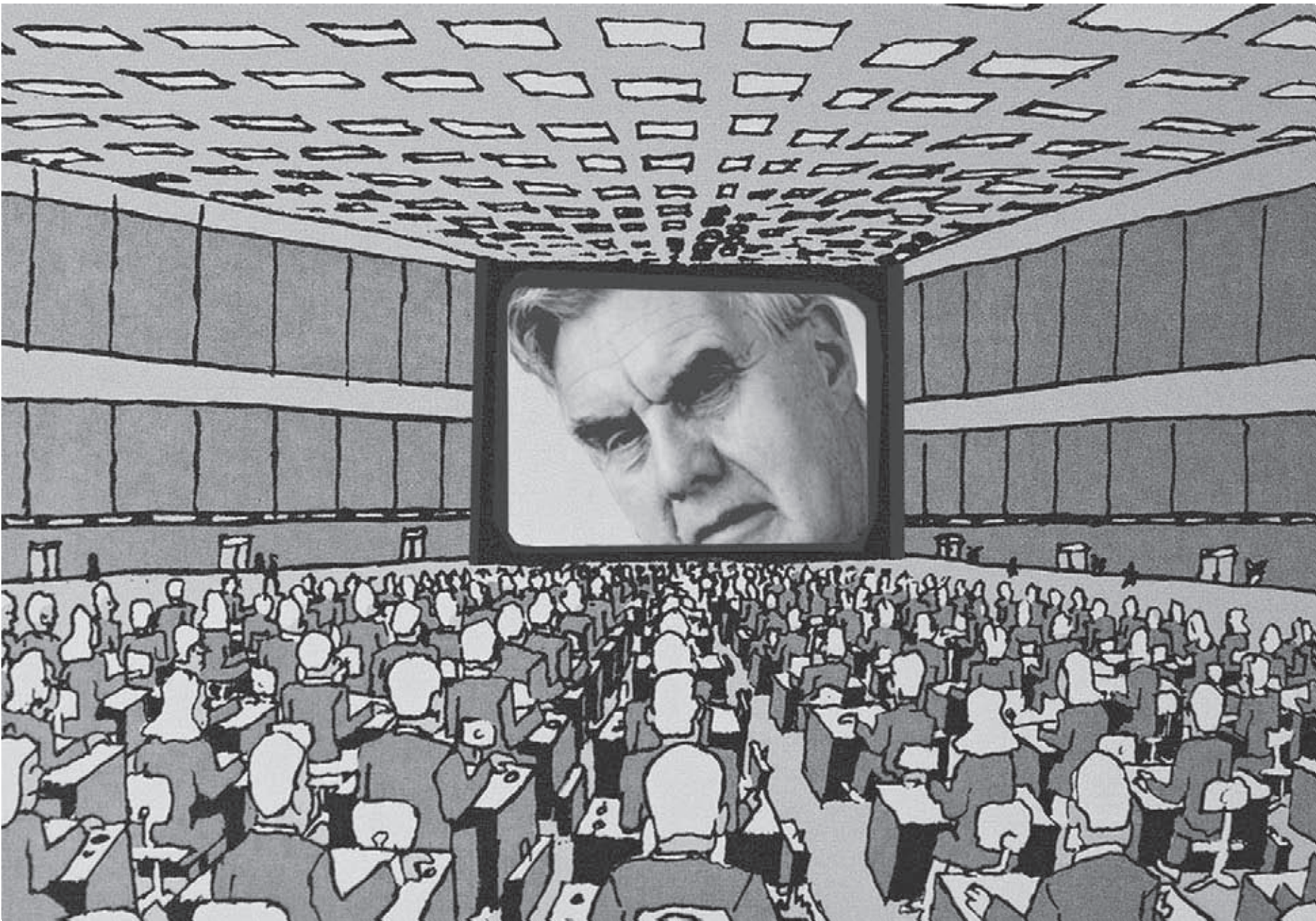
Når Nederland ble selvstendig ble det det første stedet der man kunne praktisere hvilken religion man ville innenfor husets fire vegger. Der er de også liberale mht. homofili etc. Tror du det finnes ting som samfunnet i dag fordømmer som kanskje samfunnet ikke vil fordømme i framtiden?

Det vet jeg ikke. Jeg husker en tid da dette med blasfemi og gravskjending var sett veldig alvorlig på. Hellige begreper i samfunnet er gjenstand for forandringer.

Det er mye som kan forandre seg hvis man ser i 2-300 års perspektiv synes jeg.

Jeg kan ikke si noe om dette. I min levetid har mye av dette blitt forandret i lovgivningen, men det har ikke alltid forandret holdningen i befolkningen.

Det er fremdeles mange nordmenn som synes det er galt [med abort] for eksempel. Men det er jo ikke moteriktig å ha noe imot det. Med prenatal diagnostikk kan man se hva som er

Illustrasjon: Pushwagner/Medbøe.

underveis. I England fødes det ikke lenger barn med Downs syndrom. Det synes jeg er en interessant debatt. (Om abort er riktig eller galt. red. anm.)

Hvilken dialog har Datatilsynet med myndighetene og de som vil avgjøre datalagringsdirektivet?

Jeg er tidligere stortingsrepresentant, og har forholdsvis fri tilgang til Stortinget. Vi har stadig saker her som er på stortinget, så jeg er der ofte. Jeg er stolt av å si at jeg prater med folk fra alle partier. Absolutt alle.

Når det gjelder direktivet er det SV og Venstre som er spesielt engasjert. Jeg tror det vil bli flere, for dette er kanskje en av de viktigste sakene jeg har vært engasjert i de 19 årene jeg har sittet her som ansvarlig for Datatilsynet.

Det åpner for uante perspektiver hvis vi skal lagre denne typen opplysninger om borgerens atferd bare fordi de ved eventualitet kan finnes noe i fremtiden kan brukes i en politisak. Det er uhyrlig.

Jeg vet ikke hvordan det vil gå med direktivitet implementering i norsk rett. Men jeg er overbevist om det vil bli et lite flertall eller stort mindretall som er imot det.

Det er ofte slik at det er en teknologisk sak blir det vanskelig for borgere å engasjere seg?

Ja, livet blir jo ikke noe "kulere" om Datatilsynet får medvind.

Plutselig våknet det norske folk til at det i 2004 var det solgt 180 tusen fotograferende telefoner. Så ble disse bildene lagt ut etterhvert. Først på nettet, så gjenga aviser og slikt det.

Det fantes ikke noe regime for det. Det var en helt ny virkelighet.

Vi er en opplysningsorganisasjon og ikke noe politi. Vi sa derfor: "tenk over hva du legger ut." Hadde du det veldig festlig på firmafest, så send ikke de bildene du tok etter kl. to til mor og far eller VG. Og når de da allikevel gjorde det blir de konfrontert med det. [Ofte blir de ikke engang flaue.]

Enten så må vi bli mer forsiktige med hva vi gjør eller så må vi bli mer tolerante med hensyn til at de fleste har mange spøkelser i skapet?

Hvem er det som ikke har det?

At vi må bli tolerante? Ja, men jeg tror vi skal leve lenge hvis vi skal se at folk synes det er greit at vi støter på intime opplysninger. Hvis du er interessert i pornografi så finner du pornografien, men jeg vil ikke synes det var hyggelig å se mine medarbeidere her f.eks. eksponert i åpenbart private situasjoner på nettet.

Fotografen: i denne Big-Brother tid hvor privatlivet er blitt underholdning....

For en generasjon siden måtte du bryte deg inn i privatsfæren. Nå sier folk kom inn, se på min skilsmisse, se på mine barn, hør om mitt seksualliv.

Skal vi oppheve det faktum at terskelen er slepet ned? Demokratiet kjennetegnes av respekt for mindretallet. De som synes det er greit at telefontrafikken blir lagret - ett, tre, ti år, det er greit at de synes det. Men gjør ikke det til en norm for meg.

Fotografen: så du han i VG, han [bussjåføren] som gjerne ville bli overvåket?

Ja, vi sendte [til og med] et svar til ham. Vi har sagt ja til overvåking på førerplassen hos sjåføren. Det kan skje farlige ting på nattbussen. Vi har sagt ja til inngangspartiet. Men når folk har satt seg, da har vi sagt at de får få lov å være i fred. Hvis noen vil sove med åpen munn må de slippe å bli foreviget, ellers blir Norge et gigantisk, hva heter det....

Skiltene i Oslo sentrum som proklamerer "Smil, du blir videoovervåket", er ikke de en smule sadistiske?

Nei, det er en måte å gjøre det muntre på. De sier det med et smil og formidler [samtidig] opplysning.

England har drevet det lengst [mht. kameraer]. Norge er en god nummer 2.

Norge er på 2.?

Ja vi er på 2. plass. Det var noen fra Aftenposten som telte kameraer her i kvadraturen, de kom til 800 og ga opp. Det finnes adskillig flere. Du kan ha videokonferanse på hvert gatehjørne i Oslo.

Er det kriminalitetsforebyggende?

Det er ikke sikkert. Du har hatt en gevinst, de har tatt knektene. [Politiet kan si at] de mistenker deg for [kriminelle forhold]. De kan nekte. [Politiet kan da svare] "vi har deg på tape" (og få en innrømmelse, red. anm).

Politiet sparer tid og ressurser. Men det er ikke mindre ran, antastelser eller slåssing. Forskere i Trondhjem og Oslo er interesserte i dette.

Gjøres det ting Datatilsynet ikke vet om i Norge?

Selvsagt, massevis.

Er det ting PST driver med som dere ikke har blitt spurt om?

Ja, det er ting som er unntatt. Og vi kan ikke sjekke politiets arbeide. Det ligger utenfor lovens ramme.

I Norge har jo ikke politiet plikt til å informere rettigheter ved arrestasjon?

Jeg vet ikke om det er noe stort problem - da hadde det sikkert blitt endret, men man har ikke plikt til å vitne mot sine egne interesser. Det tror jeg de fleste norske borgere er klar over.

Intervju og tekst:
Matti K.A. Melonen

VIVA LOS ANARKISMUS

Den anarkistiske idéen har så mange veier den kan gå. Her følger en innføring i hvilken vei undertegnede vil kjøre:

Hva menes og forstås egentlig med uttrykket anarkisme?

Det betyr vel egentlig bare at alle øvrighetspersoner kan dra til helvete og individet selv tar over styringen av sine egne liv. At personer bestemmer seg selv imellom uten at politikere og den slags viss-vass legger sine oppsvulma og klamme hender imellom.

Hvordan kan dette oppnås?

Ved at folket avstår fra å stemme. Da vil ingen person i dette landet ha en grunn til å sette seg på et ting og si at jeg bestemmer. Et skrekksenario som da kan oppstå er jo selvfølgelig at de tidligere folkevalgte danner et krigsministerium og sender tanks ut i gatene så ingen radikale forandringer oppstår.

Hvordan skal folket selv styre seg sjøl uten hjelp fra toppen, men som grasrot?

De kan organisere seg selv i et anarko-kommunistisk system. Det vil si slå seg sammen i små enheter, som sammen tar avgjørelser som angår det være seg by- eller bøgd, samt ha rådgivende stemme når avgjørelser skal tas mellom lokalsamfunnene. Hvert lokalsamfunn sender f.eks. 3 delegater til et møte dem imellom med hvert sitt forslag, som behandles, sendes tilbake melding på, og så behandles saken videre derfra. Dette gir individet en mye større påvirkningskraft enn i dagens til tider råtne demokratur. Plenum oppnår ved dette å holde styr på det som skjer. De som blir sendt ut fra de forskjellige lokallagene vil da sirkulere blant befolkningen.

Hvordan overleve, jobbe og fordele mat og annet gods og gull?

Hvis man ser på livet i dag, så er det 50% av den norske arbeidsstokken som jobber i byråkratiet. Avskaffer man byråkratiet vil dermed 750 000 arbeidende bli arbeidsfrie bare i Norge. Noe som gjør dem tilgjengelige til å jobbe med noe fornuftig. Også arbeidstiden som gjør det nødvendig å overleve for jordens befolkning blir således kraftig redusert.

Ca. 50 000 (her i Norge) må være arbeidsledige for at samfunnsøkonomien ikke skal havne i et inflasjonistisk helvete, sier sosialøkonomene. Jobber disse 50 000 vil det bli stort overforbruk i økonomien og den diabolske inflasjonen vil voldta oss vanlige, upopulistiske vanejobbere. Det blir dyrere. Og kronas verdi synker. Noe som resulterer i at statsuhvret må trykke flere monetære midler for å produsere den forespeilte etterspørselen. Hvorfor ikke gi disse 50 000 en påskjønnelse for at de i det hele tatt gidder å gå og slenge for sosialpenger og peanuts i påvente av noe å gjøre. Apropos "det å ha noe å gjøre", jobbe som det heter på sakkyndig språk: Sjekk ut boksen til høyre!

Hvorfor ikke gi dem;

Borgerlønn:

Et økonomisk prinsipp som ikke bygger på kvalitetsproduksjonsprinsippet. Man får en sum jevnlig utbetalt uten forbehold, kontant/cash eller "in natura". Dette gjelder også politikere. Hvorfor skal noen som ser ut som om de virkelig jobber og sliter, men allikevel utretter så lite kunne bevilge SEG SELV så mye penger (750 000,-), mens vi andre som jobber og sliter (JOKKE_R.I.P.) må avfinne oss med det vi avspises med etter arbeidsgivers forgodtbefinnende og lynne i det øyeblikket hans helt sikkert mastermindede hjerne bestemmer lønna vår. Og staten bestemmer skatten. Den bestemmer også sine egne lønnsposser. Og i politikeres og høyere funksjonærers posser ligger det, foruten norske, gjengbare betalingsmidler, en lapp hvor det står: OOOPS! De er visst en av de heldige som kan være med og innvilge dem selv en skattefri økonomisk ramme i privatlivet for Dem og Deres familie (hvis De har en?) Hils.

Vennlig hilsen meg og mine venner på Stortinget!

-DU! Du får den lønna som arbeidsleder og din ærverdige, meget distingverte sjef synes du fortjener.

Er det dette du virkelig vil? Meld deg arbeidsledig i dag sammen med resten av det norske folk! (Eller folket der du ellers måtte bo).

Hva gjør vi med smugling av narkotika og kjøtt og den slags?

Smugling? Fra hvor til hvor? I et ideelt anarkistisk samfunn har grenseskille opphørt å eksistere. Kloden blir et stort, samhandlende samfunn uten kunstige tollsatser som fordyrer varen. Tollsatser som myndighetene for tiden tar seg av.

Når det gjelder narkotika bør det vel være opp til den enkelte hva han/hun vil utsette kropp og helse for?

Hvordan skal vi behandle rasismesølet?

Well, hvordan skal mann/kvinne formulere dette? Som Jesus sier, ifølge Bibelen, skal man(n) spræde sin sæd. Det man da gjør er å gjøre dette ved å være med den som behager en, uansett hudfarge og aner. Da blir vi alle helt forskjellige eller så like til slutt at det ikke spiller noen rolle. Sjekk ut Tanita Tikaram (80-talls Popstjerne.)

Hva skal skje med pengesystemet?

Penger er oppskrytt, sier de som har nok av dem. Jeg er helt enig, penger er oppskrytt. Hvis alle gjør seg selv den samme tjenesten, å jobbe sammen og for hverandre, vil pengene utspille sin rolle. Alle må stå sammen mot myndighetenes og kapitalismens styring av individets liv. Friheten til å velge selv bør stå øverst. Hva skal man med et pengevelde? Kunne trække på andre fordi man er sjef og har alle pengene? Pengene må vekk skal man lage et egalitært system.

Hvor står religionen i alt dette?
Det velger man selv. Men ingenting lager jo så mye krøll som religion, så?

Tror livet hadde vært litt enklere for de fleste verdensborgere hvis slike tiltak hadde blitt iverksatt av verdensborgerne selv. I stedet for automatisk å velge demokratiets fastsatte normer og regler. Demo finnes jo både i -krati og -nstrasjon. Hvorfor ikke velge det siste så lenge dagens politiske disposisjoner er underlagt et mindretall?

FÅ DEM VEKK -politikere!
KOMINNOGLEVUTDERESEGNEFANTASIER
OG VIRKELIGHET-verdensborgere!

Atle Waage

Når LSD blir stuereent

Trodde du at psykedeliske stoffer hadde sine femten minutter på sekstitallet? At de terapeutiske effektene var klinisk avkrefte, mens de åndelige er et eksempel på kjemisk selvbedrag eller udisiplinert latskap? Der tar du feil! Gateavisa dro på tredagerskongressen *World Psychedelic Forum* i Sveits i mars, hvor bevegelsen møttes for å diskutere status quo. Hva var det egentlig som gikk galt på sekstitallet, og hvordan kan stoffene reintegreres på en forsvarlig måte? Les Gateavisas rapport og bli opplyst!

Første del av 2000-tallet har faktisk vært det mest spennende tiåret siden sekstitallet for alle som er opptatt av psykedelika – og enda bedre: dette ser ut til å bare være begynnelsen! For første gang siden forbudet på tidlig 70-tall, ser en nemlig at de medisinske forskningsprosjektene popper opp som fleinsopp på gjødslet mark, mens stadig flere utenlandske raveparties blir understøttet av skadereduserende tiltak, der unge mennesker med ubehagelige opplevelser blir respektfullt veiledet gjennom dem av kyndig personell. I motsetning til tidligere, er det ingen fordømmelse eller underliggende forståelse om at personen gjorde feil i å ta stoffet. Noen tror til og med at det kan virke helende!

Fra å være totalforbudt og totalfor dømt, er altså den psykedeliske stoffgruppen i ferd med å snike seg inn i samfunnet igjen, på en mer diskret og stuere måte enn da LSD eksploderte i sentrum av hippiekulturen. Så hva er det som har skjedd? For å forstå utviklingen bedre, kan det være greit med en innledende definisjon og historieropetisjon.

Fra sakrament til demon

Psykedelisk betyr *sinnsmannifesterende* og er betegnelsen på en gruppe russtoffer. Generelle egenskaper ved disse stoffene, er at de ikke skaper fysisk avhengighet, ikke gir abstinenser, stort sett ikke er giftige og at de fører til en generell endring av bevisstheten mens de er aktive.

Psykedeliske stoffer har vært brukt av en rekke urbefolkningsgrupper, fortrinnsvis i Latin- og Mellom-Amerika, men også i Gabon i det vestlige Sentral-Afrika, uten at en kan si med sikkerhet hvor langt tilbake bruken går. De har vært brukt både av sjamaner for å hensette dem i en åndelig virkelighet, og i en mer tradisjonell religiøs kontekst, slik som kollektive ritualer der en gjenskaper sin egen kosmologi og får befestet stammens verdensbilde.

I det moderne Europa ble en først interessert i stoffgruppen på 1800-tallet – gjennom oppdagelsen av *meskalin*, det aktive stoffet i peyotekaktus. I 1957 kom psykiateren Humphry Osmond frem til at begrepet *psykedelisk*, altså

sinnsmannifesterende, var best egnet til å beskrive tilstanden en ble hensatt i. Som han skrev i et brev til Aldous Huxley samme år: "To fathom hell or soar angelic/Just take a pinch of psychedelic".

Blant forskerne og terapeutene som utviklet et positivt syn på psykedelika på femti- og sekstitallet, ble det van-

motivert på grunn av motkulturens bruk, og at det ikke hadde sammenheng med det en visste om stoffene og faremomentene. I boken *LSD Psychotherapy* går for eksempel Stanislav Grof veldig omstendelig inn på de psykoterapeutiske eksperimentene som, i motsetning til hans, fikk negative utfall og slik kan understøtte det offisielle synet. Der

"I motsetning til tidligere, ser man ikke lenger på seg selv som en motkultur."

lig å tolke stoffene i tråd med dette og Stanislav Grof sitt syn – som er at de fungerer som *generelle bevissthetsforsterkere*. Dette betyr kort og godt at selve *evnen til å oppfatte* sanseinntrykk og innflytelse fra underbevisstheten blir voldsomt forsterket, ofte til en grad hvor det blir vanskelig eller i beste fall slitsomt å skille mellom indre og ytre virkelighet. Dette skaper lett en visjonær og veldig selvransakende tilstand.

De psykedeliske stoffene er også blitt beskrevet som *grenseopphøvere*, fordi kategoriene og rammene en filterer virkeligheten gjennom blir brutt ned, noe som lett oppleves som en overflod av direktesansning, kombinert med en ofte overraskende reise gjennom indre rom og tilstander. Begge definisjonene virker rimelige på undertegnede, og fremstår mest som to beskrivelser av samme fenomen.

På sekstitallet kom psykedelika ut på gatenivå, i tillegg til at det ble en identitetsmarkør for hippiebevegelsen, som ønsket å forandre grunnstrukturene i det bestående samfunnet. Dette endte med at psykedeliske stoffer ble totalforbudt på tidlig 70-tall, både rekreativt og til bruk i terapi og forskning. I dag er de oppført som stoffer *med høyt misbrukspotensial og ingen medisinsk eller terapeutisk verdi*.

Siden den gang har det vært en bevegelse av akademikere og fagpersoner som mener at forbudet var politisk

beskriver han over flere sider hvordan eksperimentene ikke fulgte det rammeverket han og andre forskere hadde kommet frem til, som var mye mer omstendelig enn i tradisjonell psykoterapi. Hvis en leser dette, virker det veldig tydelig på undertegnede at det allerede fantes ansvarlig klinisk forskning som hadde arbeidet seg gjennom de momentene ved psykedelika som kalles "for uforutsigbare" eller "for ukontrollerbare".

I 1986 ble det etablert en organisasjon ved navn *MAPS – Multidisciplinary Association for Psychedelic Studies* i USA. *MAPS'* uttalte mål er å få marihuana og psykedelika legalisert som reseptbelagte medisiner, og å understøtte og få i gang forskning og forebyggende arbeid i tråd med dette målet. På 2000-tallet har dette ført til en spennende renessanse for lovlig klinisk forskning, der en har fått godkjenning og bevilgninger til å studere blant annet psykedelisk terapi for døende kreftpasienter og MDMA-terapi for posttraumatisk stressyndrom, i tillegg til LSD som mulig medisin mot clusterhodepine og psilocybin som middel til å indusere religiøse opplevelser.

Et moment ved *MAPS'* arbeid som på mange måter er mer relevant for allmuen, er hjelpetiltakene deres på forskjellige festivaler og raveparties. De har vært representert med rom som gir ly til mennesker med vanskelig

Alex Grey, Dale Pendell og Baba Rampuri.

rusopplevelser, fortrinnsvis psykedeliske. Tiltakene bygger på prinsipper fra psykedelisk terapi, som å snakke folk gjennom opplevelsene fremfor å snakke dem ned. I støttende omgivelser kan en badtrip fort forandres til en indre selvransakelse med helende effekter. I motsetning til mye tradisjonell assistanse, unngås derfor dempende medikamenter så lenge det er forsvarlig. Disse kan dessuten få personen til å bli sittende i traumet sitt.

Det var altså i dette klimaet jeg kom meg på "World Psychedelic Forum" i Sveits i mars. Her skulle alt fra akademikere og kliniske forskere til tradisjonelle religiøse representanter til fritenkere og kulturpersonligheter i alle størrelser og fasonger dele sine tanker og erfaringer rundt psykedeliske stoffer

psykedeliske konsert- og filmplakater samt LP-omslag fra sekstitallet. Det slo meg hvor mye mer *vill* og *kreativ* den psykedeliske kulturen hadde vært det tiåret, i hvert fall når det kom til plakatdesign og musikk. I dag virker designet og musikken ofte begrenset til digitale fraktalmønstre og dundrende psytrance.

Det begynte å samle seg opp med mennesker, og jeg registrerte en salig blanding av skikkelser. En del var dresskledde og åpenbart der i faglig ærend, mens en overvekt ruslet rundt i representable hverdagsklær eller løse dressjakker ut fra egeninteresse, slik som meg. Her og der dukket det opp en i tradisjonell religiøs drakt, og til og med en katolsk nonne, mens påfallende mange hadde et veldig intenst og per-

resonnerte seg frem til at det var en hage, et nabohus og mye mer utenfor. Dette kalte Metzner en form for *bevissthetsutvidelse*, før han fulgte opp med at hensikten med bevissthetsutvidelse er å bevege seg mot en verden med flere muligheter, der en også har større overblikk.

Etter dette skulle MAPS-grunnlegger Rick Doblin snakke om motivasjonen sin. Han begynte med å se på *The Good Friday Experiment*, et Harvard-eksperiment på tidlig sekstitall, utført av trekløveret jeg nevnte over, der en hadde gitt vekselvis psilocybin og placebo til en gruppe kirkelige under høytidsmessene. Blant klientellet med psilocybin innabords, hadde en betraktelig større andel hatt sterke religiøse opplevelser.

Et annet poeng han trakk frem, var at eksperimentet ikke hadde blitt regnet som kontroversielt i datidens klima, før hippietiden. Derfor hadde den aktuelle presten vært svært begeistret for stoffet, og invitert Leary & co til å trekke det inn i kirkesamfunnet. Doblin spilte en LSD-påvirket preken fra samme mann over høytaleranlegget, noe som lød temmelig hardt og barskt. Videre sa han at mange av mystikerne innenfor de store religionene hadde hatt opplevelser som minnet om de psykedelisk induerte religiøse, og at disse mystikerne virket nærmere hverandre enn fundamentalistene de delte religion med. Han snakket også om at det var en link mellom slike opplevelser og et ønske om sosial rettferdighet.

Et generelt viktig poeng hos Doblin, er at den psykedeliske bevegelsen må slutte å se seg selv som en motkultur. Han fortalte at flere av de entusiastiske eksperimentene på sekstitallet, slik som det beskrevne i kirken, hadde unngått å nevne negative konsekvenser, som at en person måtte holdes tilbake fra å springe ut i veien. Doblin bemerket at etikken rundt forskningen forpliktet ham og andre til å snakke like åpent om de positive som de negative sidene.

Selv ble jeg veldig glad for Doblin sitt poeng, siden jeg har følt at de dypeste verdiene ved psykedeliske opplevelser (økt selvinnsikt, mindre ønske om å hevde seg på vegne av andre) er allment godtatt som positive. Med et overordnet syn om å ikke representere en motkultur, går det an å forsvare retten til sin psykedeliske tilnærming til verdiene og et eventuelt rammeverk for stoffene. Ved å promotere stoffene i seg selv, kan en lett bidra til at folk skader seg.

Til slutt snakket Carolyn "Mountain Girl" Garcia, ekskona til avdøde Jerry Garcia og en av frontfigurene på *Further*. *Further* var en buss i psykedeliske farger som reiste gjennom USA og Mexico på sekstitallet og arrangerte spontane syrefester der den havnet. Carolyn selv fremstod som en sympatisk og klok, fysisk stor dame, som strålte av tilstedeværelse og lun, moderlig humor.

En av verdiene hun trakk frem ved

bussreisene, var at folk hadde fått ren og god LSD mens de satt trygt plassert i naturen sammen med et fellesskap, slik at det ble en helhetlig opplevelse. Hun beskrev også en episode der en ung dame hadde ligget på bakken og skreket "WHO CARES!?" i ren redsel. De fant ut at hun hadde tatt LSD og deretter mistet kjæresten sin av syne uten å kjenne noen andre på festen, noe som hadde endt i bunnløs, eksistensiell angst. Dette hadde blitt en vekker for Carolyn og vennekretsen hennes, som hadde endt opp med å referere til episoden i mange år etterpå og betone viktigheten av å trippe i en liten sirkel med mennesker en stoler på.

Kjempen taler

Den tsjekkiske psykiateren Stanislav Grof (se intervju noen sider frem i blekka) var på mange måter *stjernen* på kongressen, i hvert fall etter publikumsresponsen å dømme. Etter panelpresentasjonen valgte jeg derfor foredraget hans, kalt *The Roots of Human Violence and Greed: Observations from Psychedelic Research*.

Grof refererte til et av nøkkelbegrepene sine, som er *holotropiske tilstander*. I en del endrede bevissthetstilstander og åndelige disipliner, forsøker en å *bevege seg mot helhet*. Fordi en må konfrontere og klarere ting ved seg selv for å nå et nytt nivå, skaper den åndelige letingen en *helende bieffekt*. Denne prosessen kaller han *holotroisk*.

Deretter forklarte han et annet begrep, *Spiritual Emergency*. Noe av det vi tolker som ustabile eller patologiske tegn hos andre, kan være spontane, men kanskje feilprojiserte forsøk på å hele seg selv. En problemstilling for foredraget så ut til å være hvordan disse innsiktene kunne begrense omfanget av vold og grådighet, fordi dette ofte var symptomer på uforløste indre konflikter.

En av de mest grunnleggende teoriene til Grof, er at mennesket kan gjenoppleve den biologiske fødselsprosessen sin, og at fødselsprosessen er et viktig psykodrama som påvirker oss senere. Kort fortalt mener Grof at en i første fase er i kosmisk enhet med vommen og alt som er, deretter blir den trangere og mer kvelende, før man i tredje fase blir presset gjennom den enda mindre fødselskanalen, slik at en vil både tilbake til den trygge vommen og samtidig kjempe seg ut i frihet for å bli ferdig med det. Dette kan oppleves som et skremmende møte med døden. I fjerde og siste fase kommer man ut, og skal ideelt sett oppleve en kombinasjon av mestring og en slags tilbakeføring til fase én. Grof mener at de fire fasene utgjør *matriser* for mye av den senere forståelsesrammen vår, der ufullstendig integrering av den enkelte fase kan påvirke den senere personligheten i form av kompensering. En som har kjempet seg ut uten å takle møtet med egen død, kan for eksempel virke manisk og stormannsgal.

Deretter refererte Grof til Erich Fromm, som har skrevet at menneskelig aggresjon ikke er biologisk betinget. Den har ikke paralleller i dyreriket, der den tjener overlevelsen eller territoriet, eller brukes i seksuelle konkurranser. Den er snarere *ondsinn*. Grof så paral-

Fra en diskusjonsgruppe med ekteparet Alex og Allyson Grey. Begge er visjonære kunstnere.

i dagens samfunn. Hvorfor hadde så mange gjort som Syd Barrett og ødelagt seg med dem på sekstitallet, kunne man lære av feilene og reintegrere dem i samfunnet på en positiv måte og sist, men ikke minst – hvordan skal de med positive egenopplevelser forholde seg til omverdenen, som stort sett er fordømmende?

På psykedelisk kongress i Basel

Personlig dro jeg ut fra egeninteresse. Jeg følte selv at stoffene kunne ha fordelaktige virkninger for brukeren, men at disse ble overskygget av feilbruk og mangelfull forståelse. Så hvordan skulle jeg forholde meg til noe som hele samfunnet mitt fordømte?

Morgentriken i Basel var fylt med trøtte jevnaldrende som skulle på samme konferanse til den åpnet. Det var nokså spesielt å se flere titalls hengslete mennesker med dreadlocks som de eneste som hadde halt seg opp denne gråhvite påskefredagen. Festlighetene var lagt til *Basel kongressenter*, et ruvende, glassaktig bygg på flere etasjer, med hvitt, luftig interiør og dresskledde kelner som serverte overpriset mat og drikke. Foruten flere stands og salgskoder, var den svære, åpne foajeen utsmykket med forskningspapirer fra førti- og femtitallet, gamle, men veldig underholdende presseklipp, forminskede kopier av relevante oldtidsmonumenter og

sonlig uttrykk, som hår som stod rett ut, overveldende blidt ansikt, veldig utstrålende klær eller alt i kombinasjon.

Vibbene var gode fra første stund! Jeg hadde knapt fått satt meg med brusen min før jeg stirret inn i et smilende, tysk par med runde briller og helt likt kortklipt hår. De fortalte at de tidligere hadde studert informatikk, men at de hadde bodd og jobbet de siste fem årene i Norge. De skulle kun se de mest kliniske presentasjonene, og da jeg spurte hva de syntes om Grof, som jeg hadde gledet meg til, lo de beskjedent og sa *too philosophical*. Jeg smilte og tok et overblikk over lokalet. Overalt hadde folk begynt å samle seg i små samtaleklikker, og hele stedet sitret av lykkelig og inkluderende stemning, som om hver og én var like begeistret for å endelig ha havnet der.

Eksperterne trer frem

Etter en selsom musikalsk innledning, var det duket for panelpresentasjon av de viktigste punktene i programmet. En av talerne var Ralph Metzner, psykologen som hadde organisert psykedeliske eksperimenter på Harvard på tidlig sekstitall sammen med Timothy Leary og Richard Alpert (senere Baba Ram Dass) og blitt sparket derfra sammen med dem.

Han begynte med å beskrive en person som lå i senga og først oppfattet de fire veggene i rommet, før personen

teller mellom dette ondsinnet og uforløste fødselsmatriser.

Hvis en skal finne spor av fødselsdramaets innflytelse på politiske konflikter i historiske kilder, kan en ifølge Grof lete i den aktuelle tidsperiodens karikaturer, vitser, drømmer, forsnakkelser og sidekommentarer.

Han viste et rikt spekter av politiske uttalelser som skulle dokumentere påstandene hans. Noen eksempler er Keiser Wilhelm, som i 1914 sa at: "Monarkiet er blitt grepet ved strupen og tvunget til å velge mellom å la seg selv bli kvalt eller å gjøre et siste nødforsøk på å redde seg selv."

Han siterte også Osama bin Laden med "Vi vil gjøre USA til et kvelende helvete" og Condollezza Rice med "Det vi ser i Lebanon er fødselssmertene til det nye Midtøsten".

Herfra gikk han inn på politisk utnyttning av fødselssymbolismen, ved å referere til en Lloyd de Mause. Denne Lloyd har vist at lederskikkelsene for autoritære bølger ikke er store karakterer, men heller *søppelinnsamlere*. I vårt dypeste ubevisste går vi alle og samler på vanskelig materiale fra før fødselen, ifølge Grof. Til visse tider slår disse følelsene ut i blomst på et kollektivt nivå. Lederen er da under sterkere innflytelse av disse impulsene enn en gjennomsnittlig person. Han formulerer dem for publikummet sitt, og bruker de vekkede følelsene til demagogiske formål. Ifølge Grof og de Mause er det derfor svært viktig å lære å dekode *krig som fødsel*-symbolismen og bli immun mot den.

Videre mente Grof at alle politiske regimer tar *bildene* sine fra den biologiske fødselsprosessen. Som en lang-siktig løsning på dette problemet, foreslo han *indre forandring* i stor skala.

Grof mente at en må slutte å tenke i dualismer, som en gjør ved å si at *noen få ødelegger for alle andre*. I psykodeliske sesjoner hadde han nemlig erfart at ellers harmløse mennesker kunne bli Stalin eller Hitler, eller gå gjennom ekstreme sfærer av rent hat, rent sinne eller ren frykt for det ukjente. Men når folk hadde gått gjennom dette og fødselsprosessen det hele var sammenflettet med, endte de opp med mer fristilte tilnærminger til verden.

Videre refererte han til filosofen Ken Wilber. Wilber hevder at vår sanne natur er guddommelig, men at vi har

mistet kontakten med den. Ifølge Wilber er det umulig å få igjen guddommeligheten innenfor grensene til det kroppslige egoet og den materielle verden, men en kan ha en opplevelse av ens guddommelige natur i en ikkeordinær bevissthetstilstand – og få tilfredsstillende lengselen der.

Grof kom også med noen mildt sagt inspirerende grunner til å gå gjennom indre sperrer og oppleve å bli ett med alt igjen. Selv hadde han blant annet opplevd å identifisere seg med en plante, jeg har glemt hvilken, og erfare fotosyntesen. En annen gang hadde han blitt en kjøttetende variant og opplevd stoffskiftet ettersom den hadde spist et insekt. Han bemerket at en også kunne bli uorganiske prosesser som havstrømmer, og ofte trekke ut informasjon om fenomenene som en ikke hadde noen forutsetninger for å vite.

Altså var det mange muligheter i andre enden for den som ikke fryktet bevissthetsutvidelse.

Sjamanene overtar arenaen

Resten av dagen var spekket med spennende, men stort sett veldig kliniske presentasjoner, blant annet av et forsøk på å behandle posttraumatisk stressyndrom med MDMA-terapi og av to sentre som behandlet rusavhengige med

"Det kan være farlig å promotere stoffene i seg selv."

iboga. I tillegg møtte jeg en bekjent fra Norge, en førstegenerasjons hippie som viste seg å bo på et hotell like ved herberget mitt, slik at vi endte opp med å gjenge mye rundt i Basel sammen.

Neste dag var morsommere for undertegnede, siden fokuset lå på sjamanisme, religion og antropologi. Først overvar jeg en mystisk type som jeg aldri hadde hørt om før, men har veldig lyst til å lære mer om, ved navn Dale Pendell. Han så ut som en ekte trollmann, med gjennomtrengende, intense øyebryn som formet en V mellom øynene og bølgete, svart hår som sluttet i en spiss i nakken. Dessuten smilte han demonisk etter hvert spørsmål, og falt i dype tanker mellom øynene og V-en, før han gløttet opp og svarte noe veldig poetisk og metaforisk. Så vidt jeg kan erindre, snakket han om Vestens myte- og symbolhistorie, og om hvordan en fortsatt kunne tolke samfunnet ut fra den.

Pendell innledet med at *conjuring* er den vestlige formen for sjamanisme, altså det å *gi kropp til de døde*, som han sa. Videre refererte han en mytetradisjon om umettelige spøkelser som på grunn av usympatiske gjerninger er blitt utstyrt med altfor tynn hals, slik at de alltid er på meningsløs jakt etter føde. Pendell syntes multinasjonale selskaper var gode eksempler på at slike umettelige ånder er blitt kroppsliggjort i form av selskapet og blitt beskyttet av lover, liksom mennesker blir det. Ifølge Pendell var det greit å utforske de umettelige åndene i en trygg sirkel der en først hadde gjort de nødvendige renselsesritualer, men han våget ikke å tenke på konsekvensene av å bygge et

Carolyn Garcia, som var en av ildsjelene på bussen *Further*.

samfunn rundt dem, slik vi gjør her i Vesten.

Høydepunktet på kongressen var foredraget til Kathleen Harrison, en sekstiårig *etnobotaniker* som tidligere var gift med Terence McKenna. *Etnobotanikk* er det generelle studiet av forholdet mellom mennesker og planter.

Kathleen Harrison, som var en helt unikt levende og engasjerende forteller, hadde bodd periodevis med de meksi-

Som en sunnere motreaksjon enn forbudet, valgte Harrison derfor å tipse om hvordan mazatecane hadde endt opp med å innta det. Dessverre husker jeg ikke beskrivelsen i detalj, men grunnpoengene var i hvert fall at man tok et ganske stort antall blader fra planten, et antall hun spesifiserte, rullet det til en enorm sigar, klargjorde hva en ville ha ut av *salvia*-ånden og *spiste*, ikke røykte hele sigaren, uavhengig av om det ble

ubehagelig å stappe

den i seg etter hvert.

Hun forklarte ellers at de pleide å sitte helt opptil den som inntok stoffet, slik at de berørte personen.

Grunnen til dette er at

brukeren mister all selvinnsikt og -kontroll, i motsetning til på tradisjonelle psykodeliske stoffer. Mazatecane hadde forklart at en etter et soppritual kunne overlate brukeren til seg selv neste morgen, fordi kropp og bevissthet falt greit på plass, mens en aldri kunne være helt sikker med *salvia divinorum*. Noen kom aldri tilbake, selv hos dem.

Noen vil kanskje synes det er svermerisk av en vestlig forsker å promotere det mange vil kalle *overtro*. Selv synes jeg forestillingene deres hørtes mer ut som praktiske leveregler for hvordan en skal forholde seg til psykodeliske tilstander. Hvis en skal ha opplevelser i en åndelig tilstand som er så sterke at en mister bakkekontakten, synes jeg det virker helt rimelig å gjøre forberedelser basert på verdisyn som en vet er gangbare.

Kongressen avsluttes

Tredje dag bar preg av at klientellet var slitent, etter to veldig intense dager med program fra tidlig morgen til sent på kveld. Konferansen endte med en avslutningsseremoni som gjorde meg lettere beveget, der alle som hadde vært en del av programmet kom med ekteføyte avskjedshilsener etter ønske. Det følte litt som å være en del av et intimt kirkesamfunn. Det sterkeste var en beskjed som ble spilt over høyttaleranlegget etter å ha blitt tatt opp i hemmelighet i et fengsel, fra en brite som var dømt til 20 år for LSD- og DMT-omsetning. Han minnet om at forbudet er basert på frykt og forvrengning av fakta, at forbudet fortsatt straffer og usynliggjør mennesker som har stoffgruppen som en del av sin privat-

Ralph Metzner, grunnleggeren av *grønn psykologi*.

verdi- og kulturforankring og at ingen blir så underkjent og tidvis undertrykt i vårt samfunn som forskjellige stoffbrukere. Også Kathleen Harrison fortalte at hun aldri tok LSD uten å sende en tanke til de som hadde risikert friheten og kanskje blitt straffet for at hun kunne ta det.

Tanker rundt konferansen

Et positivt trekk ved konferansen er at den ikke forsøkte å se seg selv som et motkulturelt tiltak, men heller ønsket å integrere de psykedeliske stoffene i samfunnet ut fra et forsvarlig rammeverk, slik at en viser at en kan demre opp for det mulige og høyst reelle skadepotensialet. De fleste forskningsprosjektene som ble presentert med positivt fortegn, men som jeg ikke har lagt vekt på i dette referatet, bygde dessuten på lett etterprøvbare premisser.

Samtidig merker jeg, i hvert fall i Norge, at mye av feilinformasjonen sitter utrolig dypt, også i seriøse fagmiljøer. En gang nevnte jeg for eksempel i en skolepresentasjon av *Native American Church* at peyote ikke skapte avhengighet eller abstinenser, og hørte et snøft fra læreren – som om det var dromantisk syning som lå på siden av faktainformasjonen.

En annen gang hørte jeg fra en lege at en hadde forsøkt å drive psykoterapi med LSD på femtitallet, men at det *stort sett endte med badtrips, fordi det satte i gang så mange kjemiske prosesser* og derfor var for ubestemmelig. Dette stemmer jo som beskrevet best på de eksperimentene som ikke tok nok forholdsregler. Stanislav Grof har en veldig stor og omfattende empiri av terapisesjoner der han har basert seg på et større spenn av kategorier som opplevelsen kan falle innenfor. Dette har også gjort pasientenes reaksjoner langt mer forståelige og håndterlige.

Legen jeg møtte gadd rett og slett ikke å forholde seg til at det offisielle synet bygger på tradisjonelle psykoterapeutiske modeller, som ikke forklarer alle mulige utfall av LSD-inntak.

Dette er gode argumenter for at en kan reintegrere stoffene i forskjellige fagfelt. Men hva skal en si hvis en, som meg, har fått utbytte av rekreativ bruk? En har kanskje ikke noe behov for at andre må prøve det samme som en selv, mens en også ser at enkelte brukere tar skade av det, eller i beste fall kobler det opp mot en livsstil som er selvedstruktiv. Så hvordan skal en stille seg til rekreativ bruk?

GA sluker konferanseemnet – og når en konklusjon

Etter endt konferanse dro jeg og den norske hippien på et annonsert arrangement annetsteds i byen, kalt *Can You Pass the Bardo Test?* Dette var en psytrancefest som baserte seg på Timothy Leary, Ralph Metzner og Richard Alperts omskrivning av *Den tibetanske dødeboken* i 1965, der de hadde forsøkt å legge opp passasjene etter fasene i en psykedelisk tripp. Ideen med festen var at musikken og grafikken på skjermene skulle følge passasjene gjennom tolv timer, mens tekstlinjer fra boken skulle dukke opp og gi tips til taklingsmåter av den enkelte fase.

Jeg var veldig spent. Hjemme i Norge er denne typen arrangementer ofte ulovlige, noe som til tider gjør dem svært upersonlige, kombinert med at en lever i engstelse for at politiet skal buse inn og slå ned på store pupiller eller narkotikabesittelse. Jeg tenkte at det måtte gå greit å ta seg en tripp her, siden det var akseptert og jeg hadde hørt om vettig bruk i tre dager til ende. Ved inn-

materielle, slik at hele virkeligheten fremstod som et mylder av former og energier, der det godt kunne være enda mer bakenfor.

Etter en stund med total harmoni, slo opplevelsen over i en klemmende angst. Følget mitt dukket opp og foreslo at vi skulle dra. Selv om vi kom ut i frisk luft, gikk jeg med en klam og trykkende følelse.

O m s i d e r fikk jeg slengt meg i senga, der jeg innså at jeg var i ferd med å synke tilbake i hverdagen, mens relasjonene til venner og familie begynte å falle på plass igjen. Jeg følte meg født på ny og takknemlig for å være en del av verden, som om jeg var blitt nullstilt og fylt med energi. Neste dag følte jeg meg uthvilt og fornøyd, og begynte å glede meg til å komme tilbake til Norge..

I etterkant synes jeg at den ganske trykkende angsten og mangelen på holdpunkter tilsier at en bør ha nære, omtensomme venner rundt seg. Slik ravemiljøet fortøner seg i dag, synes jeg ikke det er ideelt for psykedeliske opplevelser. Dette

er imidlertid ikke et påskudd for juridisk undertrykkelse av miljøet, snarere tvert imot. Les videre.

Psykedelika i samfunnet

Flere av kvalitetene ved den psykedeliske tilstanden som trekkes frem i rave-miljøer, som ekstasen og egoopløsningen, kan brukes positivt. De kan brukes til å jobbe med indre sperrer og få et mer avklart forhold til verden rundt.

Men når de psykedeliske effektene tolkes som sykelige, kan dette ende opp som en selvoppfyllende profeti. Undertegnede frika en gang ut på en utendørs psytrancefest. Samtidig visste jeg at det verste utfallet på prosessen måtte være å bli trukket inn i kliniske omgivelser, der den indre prosessen ble avbrutt med medikamenter. Jeg ville bli sittende igjen med masse ubehagelige inntrykk ubearbeidet, vel vitende om at legepersonellet betraktet seg selv som moralsk overlegne.

Derfor synes jeg man burde oppfordre storsamfunnet til å støtte alle tilløp til såkalt *harm reduction*, altså *skaderedusering*. I utlandet blir raveparties ofte supplert av tiltak som "Dance Safe", som stiller med hjelpepersonell, ofte personer med tidligere egenerfaring som er blitt trent opp. Et gjentatt poeng er den grunnleggende respekten for brukerens egne prosesser. Jeg tror at de psykedeliske subkulturene i stor grad mangler en følelse av trygghet og tilhørighet, noe storsamfunnet får ta mye av skylden for. Det har systematisk brukt faremomentene til å undertrykke brukerne. Alternativet ville vært å inte-

grere et sjikt som befant seg i utkanten av samfunnet, men som dypest sett ikke er så forskjellig.

Dessuten: Hvis man på et vis en gang slutter å straffeforfølge bruk, besittelse og egenproduksjon/dyrking, kan man like gjerne bruke de frigjorte ressursene til å integrere folk i sin forskjellighet.

Et siste poeng med å kombinere liberalisering med en skadereduserende tilnærming, er en artikkel av den amerikanske gurun Andrew Cohen som jeg en gang bet meg fast i. Han bemerket at Nederland var et ekstremt liberalt og individualistisk frigjort samfunn, men at borgerne virket veldig ulykkelige. Dette begrunnet han med at egenealisering blir sett på som det høyeste idealet der, slik at mange blir provosert hvis en bemerker kvalitetene ved å tilhøre et større fellesskap.

I forhold til ravekulturen, synes jeg den ser ut til å tiltrekke seg mange som mest har falt utenfor samfunnet, og egentlig er mest interessert i å ha tilhørighet og oversiktlige rammer. Dette underbygges av at jeg har jobbet i resepsjonen på en rusklinikk. Mange av de unge klientene hadde samme miljøreferanser som undertegnede, men med rusmisbruk som inngangsport. Når de ble rusfrie og kom over i andre miljøer, så de ut til å føle en større tilhørighet og indre ro i dem. Ingen av dem var dypt interessert i psykedeliske stoffer.

Poenget mitt er at hvis en tenker ut fra skadereduserende tiltak, slik som hjelpetiltakene jeg har beskrevet tidligere, kan en kanskje bidra til å fange opp flere og hjelpe dem dit de egentlig vil. Dette hører delvis sammen med en liberalisering, siden forbudet går mest utover de ressurssvake, men av denne grunn ser jeg ikke hensikten med å promotere stoffene i seg selv.

Oppsummering

Den psykedeliske bevegelsen må nok ta mye av skylden for fordømmene som finnes mot den, siden den ofte har promotert psykedeliske stoffer på bekostning av viktige sosiale og politiske spørsmål. Den har også brukt psykedeliske stoffer misjonerende, istedenfor å ta hensyn til at mennesker skal leve med hverandres forskjellighet. I dagens situasjon ligger imidlertid denne forferdelige egoinflasjonen og aggressive pådyttingen av verdier på myndighetenes side, mens den psykedeliske bevegelsen i større grad betrakter seg som en del av storsamfunnet.

Kanskje er man kommet til et punkt hvor den psykedeliske bevegelsen kan bidra til å rette opp en del av svakhetene ved samfunnet som det er – og ellers få leve livene sine i ro og mak, som fullverdige medlemmer? *World Psychedelic Forum* kan oppsummeres som et skritt i riktig retning.

Av Pål Flakk

Utstilt filmplakat.

gangspartiet kom jeg over en mann som solgte klipsoser med psilocybinsopp, så jeg slo til og maulet dem i meg.

Da jeg kom på innsiden, ble jeg imidlertid ganske slukøret. Det var et dunkelt, lite og firkantet betonglokale, med knapt noen deltakere fra konferansen. Noen titalls mennesker var spredt rundt på gulvet der de vugget taust rett opp og ned, mens det satt sentralstimulerte unge menn på benkene og stirret rykkvis rundt seg som små spurver. Et par små lerreter viste veldig simpel og uinteressant datagrafikk, der det innimellom dukket opp en løsreven tekstlinje. Jeg gikk og satte meg på en benk, mens jeg kjente en ubestemmelig nervøsitet og lett kvalme begynne å gå som strømninger gjennom kroppen. Kjevpartiet spent seg.

En ung mann med fyrstikkropp og vanvittig stort egghode kravlet opp på benken ved siden av meg. Han begynte å legge ut i ett kjøp om en forsker som hadde vist med plansjer at folk flest sin bevissthet lå på et bestemt frekvensnivå, mens mennesker som drev med yoga eller psykedelika kunne ligge på et mye høyere et. Maset hans ble visualisert innenfor pannebrasken min, der jeg så mitt eget frekvensnivå skyte opp på nivået han snakket om og enda høyere, som om hele sanseapparatet mitt spant og var i ferd med å eksplodere. Jeg unnskyldte meg og gikk målrettet mot chillout-sonen, der jeg kjøpte en cola i baren for å dempe ubehaget.

I løpet av noen minutter forsvant all følelse av egenidentitet. Deretter følte det som å miste enhver relasjon til det

For en fristilt bevissthet

Stanislav Grof er ikke som andre psykiatere. Da kollegene forkastet LSD som ukontrollerbart, kom han frem til at det heller var modellene deres som var for snevre. Der kollegene har sett patologiske symptomer, har han ofte sett sympatiske forsøk på indre heling. Og der kollegene har forkastet åndelighet til fordel for det materialistiske ver-

densbildet, har han fusjonert de to og kommet opp med en helt ny gren - transpersonlig psykologi. GA tok en prat med en av de mest positive skikkelsene i sitt felt.

Men først en skisse av mannens liv og virke – som du kan bla over hvis du vil hoppe rett til intervjuet...

Stanislav Grof (f. 1931) er en tsjekkiskfødt psykolog, psykiater og bevissthetsforsker, som praktiserte som dette i Praha frem til 1967, da han emigrerte til en professorstilling i USA og begynte å utvikle teoriene sine i bøker.

Etter å ha praktisert psykoanalyse over et tidsrom på midten av femtallet, ble Grof skuffet over modellens begrensninger. Selv med flere femtminutters sesjoner i uken over flere år, endte han opp med svært begrensede resultater hos pasientene. Gjennom legeutdannelsen sin hadde Grof lært at en kunne gjøre noe drastisk med problemer som en forstod fullt ut, men gjennom psykoanalysen ble han bedt om å tro at selv om en hadde full oversikt over problemene en jobbet med der, kunne en gjøre lite med dem selv over et langt tidsrom. Dette gjorde ham desillusjonert over retningen han hadde valgt.

Vendepunktet kom i 1956. Grof meldte seg som forsøkskanin til et eksperiment der en skulle se om LSD ga økt innsikt i psykotiske tilstander. Han opplevde et overveldende møte med sin egen underbevissthet, i form av et imponerende mangfold av fargerike visjoner. Noen av dem var abstrakte og geometriske, mens andre var figurative og ladet til bristepunktet med mening. Det hele hadde en følelsesmessig intensitet som han ikke ante var mulig, og han følte at opplevelsen lærte ham mye om hans egen psyke.

En del av eksperimentet var å utsettes for stroboskopisk lys. Da sykepleieren slo på lampen, opplevde Grof å bli gjennomstrømmet av et lys som han har sammenlignet med senteret av en atomeksplosjon. Dette førte til at bevisstheten ble kastet ut av kroppen hans, der den identifiserte seg med hele kosmos. Ettersom sykepleieren varierte inten-

sitet som han var kjent med, paradoksalt nok selv om han befant seg i et klinisk laboratorium i et helt sekularisert regime. Selv om ikke opplevelsen rokket ved det materialistiske og strengt vitenskapelige verdensbildet hans, bestemte han seg med dette for å spesialisere seg i ikkeordinære bevissthetstilstander. Hva var de, og kunne de ha noen verdi?

Et teleskop inn i bevisstheten

Grof slo seg sammen med en gruppe forskere som gjorde komparative studier av effektene til forskjellige typer psykodeliske stoffer. Gjennom arbeidet fikk han avkreftet flere myter om stoffgruppen som han tidligere hadde tatt for gitt. Blant annet sluttet han å lete etter standardeffekter som kunne tilskrives stoffet!

Uten Grofs forskning ville det for eksempel vært nærliggende å tolke de endrede synsinntrykkene en får på LSD som en standardeffekt ved stoffet, men Grof oppdaget at en rekke pasienter ikke opplevde dette, men heller hadde helt andre symptomer. Tidligere hadde det også vært vanlig å tolke de fysiske utslagene av LSD, som for

individuell variasjon mellom pasientenes reaksjoner. LSD så ikke ut til å skape kunstige opplevelser ved å gripe inn i hjernen. I stedet var det som om stoffet trakk innhold fra det ubevisste opp i pasientens erkjennelsesevne, ved å øke energinivået i psyken.

Grof konkluderte derfor med at LSD

tolkninger. Dette fordi han kun forstod en liten del av det de opplevde, nemlig det biografiske materialet som utdannelsen hadde forberedt ham på. Under LSD-sesjonene opplevde han imidlertid at pasientene ofte var overbevist om at de var døende, i ferd med å bli gale eller at de aldri skulle komme tilbake til den normale virkeligheten igjen. I tillegg har Grof beskrevet at mange av dem opplevde den biologiske fødselen sin med voldsomme fysiologiske symptomer.

Som en følge av dette, bestemte han seg for å ha flere sesjoner med høye doser på egenhånd. Disse tok ham blant annet til et område av underbevisstheten som han senere har døpt *perinatalt* – altså med innhold fra *fødselen*. Selv om disse sesjonene er blitt beskrevet som *ekstremt utfordrende*, følte han at de også var *helende og transformerte* ham. Som en følge av dette, ble han veldig bekvem med lignende tilstander hos andre, og følte seg kapabel til å støtte og veilede klientene sine *hvor enn de indre reisene deres tok dem*.

Etter at Grof emigrerte til USA i 1967, har han brukt flere bøker på å beskrive et utvidet kart over bevisstheten, med to lag som skiller det fra tradisjonelle psykoterapeutiske modeller.

Et utvidet kart over bevisstheten – med større vekt på fødsel og død

Et viktig begrep hos Grof, som gjennomsyrer alle bevissthetslagene, er det han kaller *COEX Systems*, eller *Systems of Condensed Experience*. Dette vil si *dynamiske sammensetninger* av minner og assosierte fantasier fra perioder i individets liv. Fellesnevneren, som binder minnene sammen i konstallasjoner, er en følelsesmessig spenning av samme kvalitet, intense fysiske sansninger av samme art eller andre viktige elementer.

Bak det individuelle ubevisste, har Stanislav Grof supplert den menneskelige erkjennelsesevnen med de *perinatale fødselsmatrisene*. Dette er minnebanker over tilstandene før fødselen, som kan påvirke den senere personlighetsutviklingen. Ved å gjennomgå fødselsprosessen i indre reiser, mener Grof at dette kan ha ringvirkninger på lagene nærmere bevisstheten gjennom COEX-systemene og føre til en helingsprosess som gjør en mer fristilt.

Han er også veldig opptatt av hvordan fødselsprosessen er sammenfiltret med frykten for døden. Når vommen blir trangere, oppleves det som en trussel mot den kosmiske enheten en følte tidligere, mens selve reisen gjennom den trange fødselskanalen blir en kamp der en både vil tilbake til det trygge og gamle og samtidig gjennomgå en truende ferd for å komme seg ut. Dårlig integrering av fødselsmatrisene kan for eksempel føre til frykt for å jobbe seg gjennom problemer i livet, eller omvendt at en blir manisk og stor-

Grof på World Psychedelic Forum i mars
Foto: Pål Flakk.

var en *generell bevissthetsforsterker*, altså en generell forsterker av erkjennelsesevnen, og at det kunne forstås ikke ulikt mikroskopet eller teleskopet.

Liksom disse verktøyene, har han uttalt i et tidligere intervju, *gjorde LSD det mulig å studere prosesser som ikke var en del av den normale hverdagslige opplevelsen av verden*.

Med dette begynte Grof å vurdere LSD som et verktøy for å effektivisere psykoterapien. Fra den freudianske treningen visste han at hvis en gikk til de ubevisste kildene til forskjellige symptomer og mellommenneskelige problemer, så skulle dette ha en terapeutisk effekt. Med LSD hadde Grof et verktøy som han følte var både raskere og gikk dypere enn samtalerapi. Etter å ha kommet frem til dette, begynte han å prøve ut stoffet på klienter som ikke hadde hatt utbytte av tradisjonelle terapiformer.

En ny tilnærming til psyken

Etter å ha praktisert psykoterapi med LSD over flere år i Tsjekkoslovakia, innså Grof at han måtte forlate metoden han hadde regnet med å bruke – der han på tradisjonelt vis skulle lytte til pasientenes beskrivelser og gi dem

"Når man gjør en figur ugjennomsiktig og begynner å tilbe den, har man egentlig begynt med avgudsdyrking."

siteten på lyset, ble Grof oppslukt av indre, kosmiske dramaer, der han opplevde Big Bang, forsvant gjennom sorte og hvite hull i universet og ble til eksploderende supernovaer. Sakte, men sikkert begynte han imidlertid igjen å danne seg konsepter om jordkloden, Tsjekkoslovakia, Praha og rommet han satt i, før bevisstheten hadde skrumpet tilstrekkelig inn til å falle på plass i hodet hans.

Stanislav Grof satt igjen nokså målløs, men med inntrykk av å ha opplevd noe av det mest spennende en i hans felt kunne komme ut for. Han følte at opplevelsen lignet beskrivelser fra forskjellige utenlandske mystiske tekster

eksempel utvidede pupiller eller forskjellige muskelreaksjoner, som direkte kjemisk stimulering av det selvstyrte nervesystemet. Grof analyserte nærmere 5.000 LSD-sesjoner, og konkluderte i stedet med at det ikke fantes noen fysiske symptomer på LSD som var så vanlige eller forutsigbare at de kunne tilskrives stoffet alene. Så hva skyldtes de?

På denne tiden var det vanlig å anta at LSD skapte en *kjemisk psykose*. En antok at effektene en observerte ble kunstig produsert av stoffets interaksjon med hjernekjernen. Grof merket seg imidlertid at det var en helt unik

mannsgal.

Selv om ikke alt en opplever i det perinatale stadiet kan reduseres til den biologiske fødselsprosessen, mener Grof at denne utgjør en *kjerne* i den indre død- og gjenfødselsprosessen.

Grof nevner eksempler på møter med åndene til avdøde mennesker. En kan også ha visjoner av arketyper, bestemte guder og demoner og komplekse mytologiske sekvenser. Her kan det være greit å huske på at Grof ser på disse som

Transpersonlig psykologi

I 1969 var Stanislav Grof med på å grunnlegge en ny gren innen psykologi, kalt *transpersonlig psykologi*. Dette skjedde i samarbeid med blant andre Abraham Maslow, grunnleggeren av *humanistisk psykologi*, som de betraktet den transpersonlige som en etterfølger til.

Transpersonlig psykologi har tidligere beskrevet seg selv som *studiet av menneskets høyeste potensial, med anerkjennelsen, forståelsen og realiseringen av forenende, åndelige og transcenderende bevissthetsstadier innbefattet*. I dag er transpersonlig psykologi inkorporert i en rekke fakulteter ved amerikanske og europeiske universiteter. Grener som ofte forbindes med den, er jungiansk psykologi, dybdepsykologi og psykosyntese.

Innad i transpersonlig psykologi har det ofte vært uenighet mellom de som representerer hierarkiske modeller for menneskelig utvikling, som Ken Wilber (som senere har distansert seg fra feltet til fordel for sitt eget), og de som representerer flate og pluralistiske modeller, som Ralph Metzner.

Med utgangspunkt i Wilber, har transpersonlige psykologer forsøkt å lage et skille mellom *prerasjonelle* psykiatriske problemer og *autentiske* transpersonlige problemer. Metzner, på sin side, har forkastet hele ideen om linear utvikling. I stedet bør man ha et mangfold av tilnærminger, mener han.

Et annet moment som kan være verdt å nevne, er at transpersonlig psykologi forstår åndelighet som en sentral del av naturen vår. I resten av samfunnet er det vanlig å betrakte åndelighet som et *trosspørsmål*.

Høvding på kongressen

Siden slutten av 70-tallet har Stanislav Grof og kona hans, Christina, utviklet og holdt sesjoner med en pusteteknikk kalt *Holotropic Breathwork*, der målet er å skape en tilstand lignende den psykedeliske. I november 2007 fikk Stanislav Grof en ærespris for arbeidet sitt av the VIZE97 Foundation, en veldeilig stiftelse som ble grunnlagt og drives av Tsjekkias tidligere president, Vaclav Havel. I talen sin begrunnet Havel det blant annet på følgende vis: *Denne prisen går til visjonære, til eventyrere, til mennesker som overstiger grensene og oppdager nye og uforutsette sammenhenger. Slike forskere tar risiko, fordi de ofte angripes av bastante tradisjonelle som ikke kan forestille seg at vitenskapen kan gå bortenfor sine egne grenser. Disse menneskene kan til og med være fanatiske motstandere av alt som går utenfor tradisjonell tenkning. I rasjonalitetens navn kan de faktisk slåss mot nye ideer.*

På *World Psychedelic Forum* i mars i år fikk GA lirket Grof inn på et enormt rom for en stakket halvtime, der vi

spurte ham ut om den transpersonlige psykologiens posisjon og rolle i dagens samfunn, og ikke minst – hvilket syn han hadde på psykedelika i dagens kontekst, med et mylder av stoffrie metoder som forsøker å skape lignende bevissthetstilstander. God lesning.

Hva synes du er det viktigste skillet mellom transpersonlig psykologi og tradisjonelle former? Eller hva synes du er den største utfordringen for transpersonlig psykologi som fagfelt?

Jeg var en del av gruppen som utformet transpersonlig psykologi, sammen med Abraham Maslow, Anthony Sutich og flere andre. Da vi hadde grunnrisset til denne nye psykologien, var det største problemet vårt det skillet en har mellom psykologi som ga mye mening for oss og det vi kjente som det vitenskapelige verdensbildet. Slik ble transpersonlig psykologi veldig sårbart for angrep fra fagpersoner som kom med utsagn som *dette er uvitenskapelig, dette er irrasjonelt* eller *dette er noe som faller fra hverandre i flak*, fordi transpersonlig psykologi er så i uoverensstemmelse med det materialistiske verdensbildet.

Den hovedsakelige uenigheten gjel-

Den oseanske vommen. Maleri som viser identifisering med et foster i en god vom i en høydosert LSD-sesjon. Det akkompagneres av identifisering med forskjellige havdyr.

Det transpersonlige rom

Et så dypt møte med døden henger ofte sammen med en eksistensiell krise av voldsomme proporsjoner. Individet begynner å sette spørsmålstegn ved sine mest grunnleggende verdier og livsstilsvalg. Ifølge Grof kan denne krisen kun løses ved at en knytter seg opp mot dype, iboende *åndelige* dimensjoner i psyken. Personlighetsforvandlingen (som følger, mener Grof er sammenlignbar med oldtidens tempelmysterier, initieringsriter og urinnvåernes overgangsriter, der en blir født på nytt. Men hva er disse *åndelige dimensjonene* i psyken?

Vanligvis føler mennesket at det eksisterer innenfor den fysiske kroppen og at opplevelsen av omgivelsene har et veldig begrenset omfang. Fellestrekket ved det Grof kaller *transpersonlige opplevelser*, er at individet føler at det har ekspandert bortenfor de vanlige egostenglene, altså bortenfor en følelse av begrenset identitet.

Som eksempler på dette, nevner Grof opplevelser av *det kollektivt ubevisste*, altså en underbevissthet med menneskelig fellesinformasjon.

I tillegg kan en oppleve cellebevissthet, samt minnene til forfedre eller rasen. Grof har også erfart at mennesker identifiserer seg med evolusjonistiske forfedre fra dyreriket.

Han har også opplevd at to bevisstheter fusjonerer, uten at den enkelte mister identitetsfølelsen, eller at en identifiserer seg med det som kan oppleves som bevisstheten til dyr, planter eller uorganiske objekter og prosesser. I ekstreme tilfeller kan en også oppleve å være hele skapelsen, planeten vår eller hele det materielle universet. På grunn av dette tror Grof at bevisstheten og den materielle virkeligheten er sammenflettet.

Opplevelsene kan også gå bortenfor den fenomenologiske virkeligheten.

symboler på noe bakenfor, slik at dette, i hvert fall i min tolkning, ikke postulerer et skille mellom ånd og materie.

Fra disse opplevelsene kan individet føre tilhørighet til større verdier og få ny motivasjon. Men har transpersonlige opplevelser noen objektiv gyldighet?

Kritikk av det mekanistiske paradigmet

Grof mener at mennesker med slike *åndelige* opplevelser ofte henter ut veldig detaljert informasjon om korresponderende aspekter ved det materielle universet. Detaljrikdommen har fått ham til å argumentere for et brudd med det gjeldende vitenskapsparadigmet, der bevisstheten vår er låst i kroppen.

Hans egen kommunikasjon med astronomen Carl Sagan kan illustrere konflikten med det tradisjonelle synet.

Etter flere år som meningsmotstandere, møttes de to til debatt. Sagan begynte med å legge frem en rekke eksempler på svindel og bedrag kamuflert som mystisisme, slik som en hest som angivelig mestret matematikk på høyt nivå. Grof innvendte at dette var veldig på sidelinjen, og at det aktuelle spørsmålet var den ontologiske statusen til transpersonlige opplevelser. Deretter nevnte han en hel rekke med det han mente var redelig og omstendelig dokumenterte eksempler på at mennesker med ut-av-kroppen- og nær-døden-opplevelser hadde gjort observasjoner fra andre steder og senere fått dem verifisert, noe de ikke kunne ha gjort gjennom det fysiske sanseapparatet.

Sagan parerte med at dette ikke kunne ha skjedd og at det var snakk om PR-triks, uten å ta hensyn til omfanget på dokumentasjonen eller troverdigheten til kildene. Derfra konkluderte Grof med at han ikke var vitenskapelig, men heller representerte en religiøs avart. Slik Grof ser det, er dette et godt eksempel på forholdet mellom ham selv og tradisjonell vitenskap.

Giftig vom. Giftigheten i vommen oppleves som et laboratorium fullt av sleipe demoner. Den føler vann og et nesten ferdig utviklet kyllingembryo og avfallsprodukter.

der selvfølgelig den åndelige dimensjonen. Hvis man har et materialistisk verdensbilde, er historien om universet historien om materiens utvikling, mens liv, bevissthet og intelligens er nykommere og mer eller mindre *flaks*, noe som skjer i materien som et epifenomen etter milliarder av år med materiens utvikling i en ubetydelig del av et enormt univers. I den type verdensbilde er det ikke plass til noe åndelig. Så fra et strengt materialistisk type verdensbilde, er det noe galt med deg hvis du er spirituell. Du er ikke velskolert, du vet ikke hva vitenskapen har oppdaget om universet, du er overtroisk, du er godtroende og du er inne i magisk, primitiv tenkning, det Freud kalte for *primærprosess*. Hvis en intelligent person fortsatt vurderer muligheten for at det er en Gud, så har en psykoanalysen som forteller deg at *vel, du har ikke integrert de infantile*

bildene av foreldrene dine, så du projiserer dem og lager en gud eller en gudinne ut av dem. Hvis mennesker har direkteopplevelser av åndelige virkeligheter, betraktes de som syke. De får diagnoser og blir gitt beroligende midler, og blir innlagt for det. Så dette er en grunnleggende forskjell mellom transpersonlig psykologi og tradisjonell psykologi.

Men mer tradisjonelle fagmiljøer har jo hatt en empiri å relatere til i bøkene dine, for eksempel i de personlige historiene i *When the Impossible Happens* eller i saksstudiene i *Den indre reisen*-serien, som gir eksempler både på opplevelser du mener at bryter med det materialistiske verdensbildet og på at åndelige opplevelser kan virke positivt på en persons videre utvikling.

Ja. Men det en oppdager, er at den tradisjonelle materialistiske vitenskapen ikke gjør forskjell på primitiv folkeovertro og visse systemer en har, slik som tibetansk buddhisme eller sufismen, som bygger på århundrer med intens utforskning av psyken på en måte som på noen områder minner om vitenskapelig utforskning. Mennesker har

som en pinefull svenneprøve i et diabolsk lages av identifisering med fisk i forurenset tyo, der innsiden er forurenset av giftige

opplevelser som de sammenligner og skriver om, og de utvikler metoder for at en kan oppleve disse tilstandene.

Men du vet, det er skrevet bøker og artikler som har gjort enhver religionsgrunnlegger, helgen og profet til psykotiske tilfeller, slik som *Hva ville vært den beste diagnosen for Rama Krishna?* eller konklusjoner som at Muhammed var epileptiker og sjamaner er schizofrene. Poenget er at hele religionsområdet forstås i patologiske begreper, og dette blir tolerert fordi det er et syn som deles av så mange mennesker.

Men ser du noen tegn på fruktbar kommunikasjon mellom transpersonlig psykologi og den mer tradisjonelle, eller er det en slags blokkade?

Jeg skrev en bok som heter *Psychology*

of the Future, hvor jeg forsøker å skissere alle de forskjellige områdene der tenkningen vår er nødt til å forandre seg drastisk for at vi på et vis skal kunne tilpasse observasjonene og opplevelsene fra ikkeordinære bevissthetstilstander. Så lenge tradisjonell, akademisk psykologi og psykiatri fortsetter å være som den er, er det veldig små muligheter for kommunikasjon.

Du bruker ofte begrepet "technologies of the sacred" (det helliges teknologier). Kan du utdype hva du mener med dette?

Vel, med dette mener jeg forskjellige metoder som har vært brukt opp gjennom århundrene i sjamanistiske og andre urbefolkningskulturer, både i oldtidskulturer og senere, for å indusere det jeg kaller *holotropiske* bevissthetstilstander, der en kan oppleve visse åndelige eller det Jung kalte *numinøse* dimensjoner ved hverdagen. Det er en kvalitet ved disse opplevelsene som Jung kalte *numinøsitet*. En kunne brukt andre begreper, slik som dimensjoner med mystiske kvaliteter eller åndelige kvaliteter, eller dimensjoner som er hellige eller guddommelige, men alle de begrepene er blitt brukt så mange ganger før, og de blir åpenbart veldig lett misforstått. Jung foretrakk derfor det nøytrale begrepet, *numinøsitet*. Når en bruker disse teknologiene, kan en oppnå en følelse av *numinøsitet*. Dette er noe utenom det vanlige. Du ser ut til å være i en dimensjon som er supraordinert til hverdagen. For Platon var det for eksempel en sfære av former og ideer som var supraordinert til den ordinære virkeligheten, men som på en måte formet og informerte om det som skjedde her. Det er mye på den måten jeg liker å tenke på det. En arketypisk sfære som former og informerer om det som skjer her.

Men hva synes du er verdien til disse technologies of the sacred?

De kommer fra en tid da det egentlig ikke var noe klart skille mellom terapi og åndelighet. Slik forble det frem til gamle Hellas, der en hadde tempelinkubasjonen og andre fenomener. Poenget er at den gangen var *helingen* og den åndelige praksisen to sider av samme mynt. Det var først mye senere at en hadde leger og prester.

Hvis en jobber med ikkeordinære bevissthetstilstander, jobber en også med begge sider. En er på en åndelig søken, men samtidig oppstår det en helende effekt. Dette mener jeg i den forstand at det er visse aspekter ved ens historie som bidrar til å skape forskjellige symptomer, men på denne åndelige reisen må en så få klarert disse aspektene for å oppleve en åndelig åpning. Så *helingen* skjer som et biprodukt av den åndelige reisen.

Fra en annen synsvinkel er det også snakk om å *bevege seg mot helhet*. Jeg kaller disse

bevissthetstilstandene for *holotropiske*, altså å *bevege seg mot helhet*. Der er det også en lingvistisk sammenheng, siden *whole* og *healing* har den samme roten.

Mitt inntrykk er at de som har fordel av transpersonlig psykologi ofte er veldig ressurssterke og interessert i det. Har du noen tanker om hvordan transpersonlig psykologi eller tenkningen bak kan appelleres på mer hverdagslige institusjoner, som for eksempel statsdrevne institusjoner eller mennesker som ikke er veldig personlig interessert i åndelighet?

Vel, vi utviklet *Holotropic Breathwork* på et sted som heter *Esalen-instituttet* i Big Sur i California. Dette er et vekstsenter og et *menneskelig potensialsenter*, og også vi unngikk bevisst å kalle det *terapi*. Å kalle det terapi er veldig begrensende, så vi kalte ikke det holotropiske pustearbeidet for "holotropisk terapi". Mennesker kom for å ha en opplevelse av selvutforskning og transformering, men vi brukte ikke engang patologiske kategorier. Noen mennesker hadde astma, noen hadde depresjoner og du vet, en finner egentlig ikke mennesker som ikke har noen problemer. Hvis en bruker ordet "normal", så setter en det alltid i parentes.

Så folk hadde mange normale problemer, som for eksempel en lengre historie med migrene, men vi kalte det ikke for *terapi*, og vi brukte ikke noen former for kategorier på menneskene. Vi gjorde bare pustøvelsene, og så arbeidet vi med det som måtte dukke opp.

På den annen side *kan* det holotropiske pustearbeidet brukes i terapi, hvis en har en spesiell fasilitet der mennesker kommer med et alvorlig problem. En kan bruke det til terapi, men ideen med holotropisk pustearbeid er ikke bundet til å skulle være terapeutisk eller bare for selvutforskning.

Vi har hatt prester som har kommet fordi de har hørt at man kan ha en åndelig opplevelse, noe de aldri har hatt, så de kommer for å se om de kan ha en åndelig opplevelse. Vi har også kunstnere i gruppene våre som kommer for å finne inspirasjon, se om de kan få noen ideer til et maleri eller en

roman. Dette tror jeg er typisk for alle tilnærmingene innen såkalt dybdepsykologi. Hvis en begynner med Freud, som egentlig var nevrolog, så var han primært interessert i å finne årsaker til nevrosen og en behandlingsmetode, i all hovedsak, men ettersom han jobbet med fri assosiering, begynte han å se sammenhenger med religion, kunst, problemer ved sivilisasjonen, sosiale og politiske bevegelser og annet. Så han vokste bortenfor grensene for klinisk arbeid. Med psykedeliske stoffer eller holotropisk pustearbeid er det sant i enda større grad at det går i mange forskjellige retninger. Og at du kan bruke det på mange forskjellige måter.

En veldig interessant måte ville vært å bruke holotropisk pustearbeid i internasjonalt arbeid. Jeg grunnla noe som heter *The International Transpersonal Association*, og vi arrangerte seksten store kongresser i forskjellige deler av verden. Vi hadde alltid en stor *Holotropic Breathwork*-sesjon før kongressen, der deltakerne kom fra mange forskjellige land. I den største gruppen hadde vi 360 mennesker fra tretti forskjellige land, med mange trente hjelpere tilstede. Det er ganske utrolig hvordan sperrene begynner å forsvinne når mennesker gjør dette sammen, og hvor fort det knyttes bånd. Victor Turner, den amerikanske antropologen, studerte rituelle fenomener, og oppdaget at når mennesker gjør arbeid som ligner dette sammen, utvikler de en forståelse av det kan kalte *communitas*, altså fellesskap. Hvis en leser om den moderne sivilisasjonen, er det ett ord en hører igjen og igjen. *Fremmedgjøring*. Vi er *fremmedgjorte* fra hverandre, fra kroppene våre, fra naturen, fra kosmos og fra den åndelige dimensjonen, så dette er en utrolig metode for å få mennesker til å overkomme visse følelser av atskillelse, som kan være av en nasjonal, politisk, ideologisk eller annen type natur. Personene finner en type felles menneskelig grunn, for å si det på den måten, så det ville vært storartet å ha en internasjonal gruppe, der det er behov for en mer grunnleggende forståelse og tilknytning mellom mennesker.

Hvordan føler du at metodene dine forholder seg til etablerte religioner, i og med at metodene dine er veldig

Maleriet viser starten på selve fødselen (i førefødselsmatrise nr. 2), som i den høydoserte LSD-sesjonen oppleves som å bli oppslukt av en malstrøm. Den lille båten med skjelettet peker mot det kommende møtet med døden.

basert på personlige åndelige opplevelser? Synes du at etablerte religioner kan eksistere innenfor ditt rammeverk, eller at det er en utfordring for dem?

Transpersonlig psykologi har ikke et enkelt forhold til etablerte religioner. Alle de store religionene begynte med transpersonlige opplevelser. Du ville ikke hatt religioner hvis det ikke var for de transpersonlige opplevelsene til grunnleggerne.

Hvis en ser på Bibelen, så har en Moses som ser Jehova i den brennende busken, Abraham som kommuniserer med engelen, Jesus som opplever djevelen som frister i ørkenen, Saul som opplever den blendende visjonen av Jesus og veien til Damaskus eller St. Johns visjon av apokalypsen. En har ellers Buddhas opplevelse av Karma Mara, opplevelser av tidligere liv og Muhammeds mirakuløse reise med erkeengelen Gabriel. Disse ga inspirasjonen til grunnleggerne og mange av disiplene, som hadde faktiske opplevelser. Når en religion blir organisert, mister den veldig ofte forbindelsen til den åndelige kilden. I kristendommen tror jeg det hadde mye å gjøre med at de kristne ble så kraftig forfulgt som de ble, slik at de måtte bygge en mektig organisasjon. Da ble det til at sekulære bekymringer for makt og eiendom overskygget den åndelige dimensjonen.

Også i andre religioner har forbindelsen til den åndelige kilden gått tapt, eller den overlever bare i klostere eller i de mystiske grenene, der utøverne fortsatt har opplevelser. Du vet, i klostere forekommer det ofte at utøvere faster og har faktiske opplevelser. De kristne mystikerne har også opplevelser, men i det kirkelige hierarkiet er det mange som ikke vet hvordan en åndelig opplevelse fortøner seg, selv om de har kirkelige titler. Så transpersonlig psykologi har ikke et enkelt forhold til religion, fordi transpersonlig psykologi er interessert i åndelige opplevelser. Hva fenomenologien er. Hva er den ontologiske statusen til disse opplevelsene? Er de autentiske, eller kan de forklares som hallusinasjoner eller fantasier? Hvilken innflytelse har de på mennesker? Vi er egentlig ikke så interessert i religion. Studiet av religion er mer av historisk interesse for oss.

Joseph Campbell pleide å si dette, som kan ha vært et sitat: "En brukbar guddom må være gjennomiktig for det transcendent." I bunn og grunn ser du en arketypisk figur. Du burde se på denne som noe som peker på noe som er bortenfor den, noe som har skapt den. Når du gjør den ugjennomiktig og begynner å tilbe denne figuren, så har du egentlig begynt med avgudsdyrking. Da skaper du en situasjon der du har en religion hvor de troende er enige om at de relaterer til bestemte arketypiske figurer. På den måten forener det gruppen, men så setter det automatisk den gruppen opp mot en annen gruppe som har valgt en annen retning. Så da ender en opp med situasjoner som at *vi er kristne og dere er paganister, og alle er nødt til å være kristne. Vi skal omvende dere, ellers er det ikke plass til dere. Vi skal utrydde dere.* Eller, *vi er muslimer og dere er vantro, la oss gjøre jihad!* I dag har vi også konflikter mellom muslimer og hinduer, men poenget er at dette er en forståelse av religion som bidrar til problemene i verden i veldig stor grad.

Spesielt i dag har mye av spenningen i verden et veldig sterkt religiøst

element, som ikke bare er mellom de organiserte religionene. En har det også innad, som for eksempel i den veldig lange og stygge historien mellom protestanter og katolikker, som drepte hverandre inntil nylig og antageligvis fortsatt i Nord-Irland. Innad i islam har en sunniene og sjiaene som også dreper hverandre på grunn av forskjeller innad i den samme religionen. Så den formen for religion er ikke noe som hjelper oss. Vi trenger en universell religion som omfatter alle, der en respekterer åndelig søken, har midler til å hjelpe mennesker med å ha åndelige opplevelser og hvor en skaper et understøttende system for de som har åndelige opplevelser, men der en ikke har investert på noe vis i hvorvidt mennesker ender opp med å gå i en buddhistisk retning, eller en hinduistisk eller en kristen retning, eller i sufienes retning. Det burde være toleranse.

Vi trenger også en planetær sivilisasjon, og disse transpersonlige tilstandene tar i stor grad folk i den retningen. De ender opp med å ønske å se verden i en viss forening eller harmoni som er

"Når en religion blir organisert, mister den ofte forbindelsen til den åndelige kilden."

annerledes enn dagens tilstand – som er et utrolig rot.

Om psykedeliske stoffer – og deres verdi i dagens samfunn

I de tidlige bøkene dine beskrev du hvordan psykedeliske stoffer kan være nøytrale katalysatorer for disse endrede bevissthetstilstandene, før stoffgruppen ble totalforbudt også i profesjonell sammenheng. I dag er de offisielt klassifisert som stoffer uten medisinsk eller terapeutisk verdi. Hva tror du er årsaken til dette, og hva tror du er mulighetene for en mer positiv reevaluering?

Vel, en må se på hvordan alt dette skjedde. Forbudet kom i stor grad i sammenheng med Timothy Leary, som tok psykedeliske stoffer ut av en helende kontekst og ga det til offentligheten. Nå mener jeg ikke at psykiatrien er hellig, men den skulle ha å gjøre med heling. Formålet lignet på et vis den originale intensjonen, som var heling, og så fikk en etter hvert den transpersonlige konteksten og den åndelige dimensjonen inn i dette.

Dette ble vulgærisert. Folk begynte i stor grad å ta det for å ha det moro, uten å egentlig ta nok hensyn til *set* (forutsetninger) og *setting* (omgivelser), noe som ikke engang ligner på hvordan urbefolknings- og oldtidskulturer brukte disse substansene. Der var det alltid et sakrament.

Da jeg forlot Tsjekkoslovakia, var LSD en del av det tsjekkiske farmakopeiet. Det var listet opp sammen med insulin og antibiotika, med informasjon på samme måte som andre substanser. For å benytte det profesjonelt, måtte en først ha fem sesjoner på egenhånd av treningsmessige grunner, deretter tretti sesjoner med klienter under oppsyn, før du kunne bruke det på andre på egenhånd. Undertrykkelsen kom i hovedsak som et resultat av det som

skjedde i USA, der det kom ut av kontroll via massebruk, og ikke alltid så veldig ansvarlig bruk, for eksempel i Woodstock, med 500.000 mennesker som tar det.

Utviklingen av hippiekulturen er en veldig viktig faktor. For det første brøt de mange av tabuene rundt nakenhet og fri sex, noe som på et eller annen vis virkelig utfordret den amerikanske offentligheten I tillegg begynte de å forandre uttrykket sitt, gjennom langt hår, skjegg og rare klær. De malte bilene sine i psykedeliske farger, blant annet. Hippieene definerte seg selv som en gruppe, og denne gruppen ble så den hovedsakelige drivkraften i antikrigsbevegelsen. Dermed ble de skikkelige problemmakere. Det var dessuten de som var lette å identifisere. Under demonstrasjonene i Washington kunne en ikke identifisere mennesker som så ut som folk flest, men hippieene var lette å identifisere som fiender av regimet. Mye av undertrykkelsen av psykedelika hadde derfor ikke noe å gjøre med vitenskap, med hva vi hadde oppdaget om psykedelika og om farene rundt det.

Det var på grunn av en politisk bevegelse, og de psykedeliske stoffene ble feilplassert av myndighetene. De ble plassert i "Schedule 1", som vil si substanser med høyt misbrukspotensial og ingen terapeutisk verdi. Dermed var de i samme kategori som kokain og heroin, som de overhodet ikke hører hjemme sammen med.

Dette drepte all forskning på psykedeliske stoffer over en førtiårsperiode. Det drepte ikke bruken av psykedeliske stoffer, fordi personer som ikke brydde seg om loven fortsatt kunne få det på gata. Det ødela primært for forskningen, altså for mennesker som er nødt til å følge loven.

Nå ser vi at situasjonen er i ferd med å forandre seg. Det foregår nye forskningsprosjekter i Sveits, på universitetsklinikken i Zürich, hvor Jung gjorde det meste av arbeidet sitt med psykotiske pasienter. Det foregår flere store prosjekter i USA, Israel og andre steder, så vi får se hvor det bærer. På Harvard, av alle steder, gjentar de arbeidet vi gjorde med døende kreftpasienter, og det er også et annet prosjekt med bruk av psilocybin på døende pasienter. Michael Mithoefer er her på konferansen sammen med kona si, og de holder på å avslutte et studie av behandling av posttraumatisk syndrom med MDMA. Hvis alt dette blir gjort på en ansvarlig måte og en holder seg innenfor de akademiske reglene, tror jeg det er muligheter for en reell renessanse og en fortsettelse etter det. Hvis det kommer en ny Timothy Leary og begynner å gjøre noe vilt, så kommer det til å være slutten på det.

Fra mennesker som er skeptiske til psykedelika hører en ofte argumentet at i dagens klima er det mange stoffrie metoder for å oppnå det samme som du en gang gjorde med psykedeliske stoffer, og du har også utarbeidet en metode selv, kalt holotropisk pustearbeid. Synes du at psykedelika fortsatt har en verdi i denne nye konteksten?

Jeg ville ikke ha arbeidet i så mange år med psykedelika hvis jeg ikke hadde sett en voldsom verdi i dem. Selv om vi har holotropisk pustearbeid, ville jeg fortsatt satt umåtelig stor pris på å kunne bruke psykedelika, og å kunne ha en situasjon med forskjellige midler.

Forskjellige mennesker har forskjellige holdninger til denne formen for utforskning. Noen som går til psykoanalyse vil kanskje være redde for pustearbeid, eller noen som driver med gestaltterapi vil kanskje bli nysgjerrige på om det er noe som går bortenfor det og ende opp med holotropisk pustearbeid. Personer som blir komfortable med bevissthetstilstandene i holotropisk pustearbeid vil kanskje være interesserte i å ha en psykedelisk sesjon. Dermed er det personer som vil gå hele veien med en gang og ha en psykedelisk sesjon.

Det hadde også vært flott å kunne ha forskjellige psykedeliske sesjoner. En kunne kanskje starte med noe som MDMA, som er veldig mildt psykologisk sett, og så kanskje prøve sopp før en går til LSD, som er en veldig dyp intervensjon i psyken.

Men først måtte det bli enighet om at disse metodene har en verdi. Vi er den eneste kulturen som ikke synes nettopp det. Alle oldtids- og førindustrielle kulturer hadde enorm respekt for disse holotropiske tilstandene, og de brukte veldig mye tid og anstrengelser på å utvikle trygge og effektive måter å nå dit på. Det var regelmessige ritualer hvor en gruppe med initierte eller hele stammen gikk inn i en ikke-ordinær bevissthetstilstand, og så ble verdensbildet deres en syntese av det de så i disse ikkeordinære tilstandene og det de opplevde i hverdagen.

Her er det også et annet viktig poeng. Når unge mennesker opplever disse bevissthetstilstandene i konteksten til disse kulturene, så bringer opplevelsen dem nærmere stammen, fordi kosmologien, mytologien og religionen til stammen kommer fra disse opplevelsene. Så når unge mennesker har denne typen opplevelser, integrerer det dem i større grad med stammen. De deler nå verdensbildet deres, noe som er det motsatte av hva som skjedde med unge mennesker her på sekstitallet.

Her opplevde mennesker som hadde disse opplevelsene at de plutselig ble fremmedgjorte fra kulturen sin, fordi de utviklet en helt ny måte å se på verden, et nytt hierarki av verdier og en ny livsstrategi. På den måten kom de i konflikt med resten av kulturen, istedenfor at det ble lettere å forenes med den.

*Etter intervjuet var Grof så elskverdig at han bad meg sende ham en epost, så skulle han sende en haug med illustrasjoner. Genrelt fremstod han som en veldig sindig og tilstedeværende mann, som har klart å bevare en åpen holdning til livet uten å være naiv. For den som ønsker å vite mer om Grof, kan det være greit å begynne med hjemmesiden hans, www.stanislawgrof.com - eller bøkene *Beyond the Brain* og *The Stormy Search for the Self*.*

Av Pål Flakk

Gateavisa kårer tidenes politiske klassikere

Dommerpanelet

Sax Syre

LSD-trippende psykonaut og jazzmusiker

Odin Kaukikoohnen

Samisk sjaman

Per Horten

Syndikalist med flerfoldige ville streiker på merittlisten (også kjent i undergrunnsmiljøer som fasadeklatrer)

Sri Rasmathas

Gammel geriljakrieger fra Sri Lanka

Igor Kaputkin

Autodidaktisk metafysiker med banebrytende filosofi om transrasjonell revolt og prekonfigurativ resonans

Prins Camille III

Dansende transvettitisk porno-feminist

Christer Wenneroed

Høyre-anarkistisk finansspekulant med eget slott i Holmenkollen

Gateavisas dommerpanel har slått hodene sammen for å kåre Norges største politiske klassikere gjennom tidene. Panelet, som vi må vedgå å være vanvittig stolte av, besto av en brokete gruppe mennesker med vidt forskjellig bakgrunn, kompetanse og politisk overbevisning. Felles for dem alle er at de har støttet Gateavisa gjennom tykt og tynt på hver sin særegne måte. Vi takker for all hjelp, både penger, bomber, og magiske ritualer, som har kommet avisa til gode fra disse ypperlige hjelperne opp gjennom tida.

Diskusjonene ble heftige utover sene berusede nattetimer. Mer enn én gang måtte uenighetene løses med

håndgemeng. Få av dommerne ønsket å stille opp på noe liknende igjen, så dette er nok et unikt foretakende i Gateavisas historie. Resultatet ble iallfall en utsøkt spennende ti-på-topp-liste over lesverdige norske klassikere. Ja da, nordmenn har ingenting å skamme seg over når det gjelder vågal og utfordrende politisk tenkning. Vi har en uimotståelig tradisjon å bygge videre på. Ikke alle titlene er like lette å oppdrive, men Gateavisas nettredaksjon er allerede på saken med å gjøre verkene tilgjengelig for folket på en egen nettside. Dette arbeidet tar vi fatt på med nidkjært alvor.

TI PÅ TOPP: NORGES STØRSTE POLITISKE KLASSIKERE GJENNOM TIDENE

1. **Rune Gerhardsen:** Snillisme på norsk, Schibsted, 1991
2. **Rune Gerhardsen:** Du er faren min likevel?, Aschehoug 2002
3. **Rune Gerhardsen:** Stormakten uten landegrenser, innlegg i Arbeiderungdommen 9/10- 1974
4. **Rune Gerhardsen:** Ressursforvaltning- verdiskapning, lydbånd utgitt av Det Frie Samfunn
5. **Rune Gerhardsen:** Rocken til Grünerløkka, innlegg i Aftenpostens morgenutgave 25/02/05
6. **Rune Gerhardsen:** Mitt Oslo, tale lagt ut på YouTube
7. Christine Engh og Hilde Lundgaard: Helt på trynet, intervju med **Rune Gerhardsen** på Aftenposten nett 14/02/07
8. Marius Hauge: Lempelig balletak på Gerhardsen, intervju med **Rune Gerhardsen** publisert i Gateavisa 2/07
9. Kirsten Karlsen: **Rune Garhardsen** angriper politiker-floskler, Dagbladet nett 08/12/06
10. Nettmøte med **Rune Gerhardsen**, NRK nett 21/08/07

Leserinnlegg:

Hvorfor har ikke Gateavisa mere stoff om Rune Gerhardsen? Og dere skal liksom være den nye avantgarden? Få fingra ut av øra, gi oss skikkelige artikler om viktige emner! Vi sulter etter stoff om Rune G! Dere kaller dere selv en kritisk og årvåken avis? Føkkings bullskitt, Gateavisa sitter fast i forrige årtusen. Gi oss mere Gerhardsen NÅ!

Sint leser

Red. svarer: Du har helt rett, dette er et skammelig forsømt område fra vår side. Det burde absolutt stå mer om Rune Gerhardsen i Gateavisa, det sier seg selv. Vi kan bare beklage, og håpe at dette nummeret til dels retter opp det dårlige inntrykket av avisa. Selvfølgelig ønsker vi mer Rune G. i GA (hvem gjør ikke det?).

Se også side 24!

Det magiske familiealbumet

Rune Gerhardsen:
Du er faren min likevel?
271 sider,
Aschehoug 2002

Selvfølgelig er Rune Gerhardsens bok om sin far Einar med på topplisten over politiske klassikere Gateavisas dommerpanel har valgt ut til anmeldelse. Her forteller Rune G. om hvordan det var å vokse opp på det legendariske 50-tallet,

ArbeiderpartiNorges gullalder, som sønn av selveste Landsfaderen. Einar G. var Den Store Far i Regjeringsbygget, og Rune vokste opp med Velferdsstaten som sin stødige bror. Familiealbumet speiler selve sosialdemokratiets verdigrunnlag. Her sitter far, mor, søster og bror rundt kjøkkenbordet med tariffavtaler og kokte poteter til middag og grovbrød med NATO-forhandlinger til kvelds. Rune G. hopper på ski og får gaver fra KGB, mens ministre og fagforeningsledere kobler av med sosiale visjoner på hytta hans far. Dette

er sosialdemokratiet som (historisk) utopi, folkens! Nå som velferdsstaten går gjennom midtlivskrisa, hvorfor ikke la Sosialdemokratiets Smilende Sjel Rune G. muntre oss opp med fortellinger om fordums storhet. Sett deg med anorakken og kooperativets fiskepinner og drøm om egen leilighet fra OBOS! Norge går inn i solnedgangen med lykkelige trygdemottakere i kø foran arbeidsformidlingen og syngende arbeidere i Folkets Hus. Sosialdemokratiets Stolte Sønn sitter i Oslo Bystyre og mottar blomstergaver

fra hele folket (i arbeid). Dette er boka du må lese for å forstå nasjonen Norges politiske skjebne. Og om du lytter ekstra godt på kalde netter utenfor regjeringsbygget, kan du fremdeles høre kallet fra Landsfader Einar. Han går igjen der oppe; skrømtet av statsministeren roper på Sønnen og Folket om å føre visjonen videre.

Bjarne Benjaminsen

Nørrebro i brann, Insh'Allah!

Tidligere i år: Nørrebro i brann igjen. Denne gang er det unge muslimer og fremmedgjorte fremmedkulturelle fremmedfolk som står bak. Danske fengsler fylt opp av barn. Samtidig skjelver hele Danmark av hellig frykt og vrede. Det pisses i buksa både i regjeringsbygget og i moskéene. Nå er det ikke bare ytringsfriheten, men også rettssikkerheten som skvises safta ut av. To menn er utvist fra landet uten rettergang. Det sutres og skrikes om karikaturtegninger enda en gang. Hva er det som skjer med søde lille Danmark?

Jeg oppsummerte karikaturstriden et par års tid tilbake her i blekka. Ytringene fra den gang står jeg fremdeles fast ved. Det er i og for seg ikke en dyd å stå ved sine meninger i årevis, men i denne debatten har jeg altså foreløpig ikke støtt på argumenter som kunne få meg på bedre tanker. Jeg slår derfor tørt fast at GA 1/06 inneholder den beste kommentaren til konflikten omkring karikaturtegnene som hittil har kommet frem i den offentlige debatten. Les! (Ligger også ute på nett. Der redegjør jeg blant annet for ytringsfrihet på anarkistisk grunnlag).

Her noen kjappe punkter som bør legges til etter de siste tiders oppblussing av karikaturfeber:

0. Stridighetene vi er vitne til i Danmark for tida, dreier seg om flere problemstillinger. Vi bør kunne holde dem fra hverandre i tåka av raseri og forenklinger. I hvert fall bør to temaer kunne ses hver for seg, uten at vi lar dem spille inn på hverandre som fordommer. **1:** Ytringsfrihetsspørsmålet. **2:** Det sosiale bakteppet for den rotløse ungdommens frustrasjon, herunder politivold i Nørrebro og danske myndigheters håndtering av "terrormistenkte" (Dette

Mange av de ivrigste ytringsfrihetsforkjemperne ser helt bort fra de rettssikkerhetslige overgrepene i kjølvannet av kravet om streng behandling av ytringsfrihetsmotstandere.

sisiste har også alvorlige implikasjoner for dansk rettssikkerhet). Mange av deltagerne i konflikten, brannstiftende ungdommer, sinte muslimer, forargede danskere, bekymrede pressefolk osv., har ikke alltid dette skillet klart for seg, og de blander derfor sakene sammen i en salig miks det ikke lar seg gjøre å ete. De blir stående der de er, med hodet i miksmasteren. Det er et mål å heve den offentlige debatten opp ett nivå, slik at man slipper å miste hodet på usmakelig vis. Derfor presiserer jeg:

Sak 1- Ytringsfriheten

1a. Ja, det er et ytringsfrihetsspørsmål involvert. Et åpent samfunn kan ikke slå seg til tåls med at religiøse grupper ikke kan satiriseres over. Sterke idéer vil alltid møte kritikk, og en sunn offentlighet må slippe slik kritikk til, særlig om den kommer som satire, kunst eller usikre påstander. I et fritt samfunn må man regne med karikaturtegninger av

proffen Muhammed hver eneste dag, akkurat slik Jesus og Elvis karikeres hele tida. Muslimer kan ikke forvente noe annet. Vold og seriøse voldstrusler mot meningsyttere fungerer innskrenkende for den reelle ytringsfriheten (se GA 1/06), og må motarbeides av frihetselskende mennesker. Det er klart at et samfunn hvor drapstruslene hagler over karikaturtegnere lider

under et utidig press på hva som kan ytres i det offentlige rom. (Kuriøst: En interessant problemstilling i så måte, er i hvor stor grad drapstrusler og det som likner drapstrusler også må være beskyttet av ytringsfriheten. Jeg mener at vi bør strekke oss langt her, samtidig som jeg finner det viktig å stå sammen med den drapstruede mot drapstruslenes innhold). I den forstand har jeg forståelse for den danske presses solidaritetsaksjoner overfor tegner Knut Westergaard og Jyllandsposten (om enn jeg kan spare meg for entusiasmen (se punkt 2)). Det

er ikke dermed sagt at dansk presse viser god forståelse for proporsjonene i denne saken. Tvert imot ser mange av de ivrigste ytringsfrihetsforkjemperne helt bort fra de rettssikkerhetslige overgrepene som har fulgt fra kravet om streng behandling av ytringsfrihetsmotstandere, og det er på sin plass å minne om at ingen danske muslimer har drept eller skadet representanter for dansk presse så langt. Oppstanden på Nørrebro må dessuten ses i en større sammenheng enn bare "Muslimer vs. Muhammed-karikaturer" (igjen: se punkt 2).

1b. Et annet spørsmål nært forbundet med ytringsfrihetsspørsmålet, men strengt tatt en annen problematikk, er spørsmålet om politisk korrekthet. Utbredt politisk korrekthet i form av at definert "svakere" grupper i samfunnet fritas for kritikk i praksis, er svært innsnevrende og fordummende for den offentlige debatt, selv om det ikke egentlig er et problem for friheten til å ytre seg per se. Det er ikke "respekt"

Hva skal grisen hete?

overfor en religion, en ideologi, et livssyn, å bli latt i fred fra offentligheten. Den som hevder dette har ikke forstått verdien av offentlig debatt, hvormuligheten til å lære av hverandre henger sammen med muligheten til å være uenig. (Se for øvrig artikkelen "Hverdagsrasisme og politisk korrekthet: Et grotesk ekteskap" i forrige nummer av GA.)

Politisk ukorrekte ytringer utgjør dog ikke en god offentlig debatt i seg selv. Det trengs også dypere analyser og vilje til å sette seg inn i flere sider ved en sak. Det trengs evne til å lære. Danmark/Norge oppnår ikke en givende diskurs omkring sine muslimer dersom parodiene overskygger alle andre versjoner av virkeligheten. (En viktig del av historien er selvfølgelig at fraksjoner i Danmark som Dansk Folkeparti konsekvent bedriver en langt mer ondssinnet hets av muslimer enn den Jyllandskarikaturene representerer). Veien videre er ikke å forby parodiene, for de kan bære sannhet i sin latter (og er gjerne på sitt mest nødvendige når de provoserer som mest), men heller å moderere de parodiske ytringene ved også å tilby mer generøse skildringer. Her synes debatten i Danmark å være fullstendig på viddene, dessverre. Å få aksept for ytringsfriheten, og for utbredte danske oppfatninger om at muslimer må roe sine ortodokse gemytter, blir nærmest umulig i en slik situasjon. I den forstand har den danske sjarloffensiven overfor landets fromme minoritet mislyktes ganske kraftig.

1c. I ytringsfrihetens navn å kreve av andre at de skal forfekte spesifikke meninger, slik det ofte gjøres overfor talsmenn for muslimske organisasjoner, er riv ruskende paradoksalt. Muslimer og andre må (i et ytringsfrihetsperspektiv) kunne ytre seg kritisk til ytringsfriheten, og de må kunne ønske seg et samfunn der karikaturtegninger av Proffen ikke eksisterer. Her kan frihetselskende mennes-

ker være uenige med dem, selvfølgelig, og motarbeide en slik samfunnsvisjon. At ytringsfriheten skal eksistere, er tross alt avhengig av at den aktivt går inn for, at folk ønsker den. Og en levende offentlig debatt i vår tid vil slett ikke holde negative oppfatninger av islam utenfor. Men vi kan ikke avkreve enighet om ytringsfriheten i ytringsfrihetens navn. Ytringsfrihetsforkjempere mister troverdighet når de går glipp av et så sentralt poeng.

1d. Om det ikke er plass for hellige unntak fra den offentlige debatt, betyr ikke det at det ikke er plass for det hellige i samfunnet. Man kan forvente å få fred fra provokasjoner i sine egne hjem, på sine egne møteplasser, i ens egne fora. Ingen trenger å finne seg i å bli disset på slike steder. Men den som ser verdien av offentlig debatt forstår at denne følger helt andre spilleregler. Den respekt man krever av naboen kan man ikke kreve å gjenfinne i alle aviser og debattspalter.

For øvrig er det slett ikke bare blant muslimer ytringsfriheten er vanskelig å ta inn over seg. Det gjelder stort sett hver gang noen føler seg offentlig krenket, og er ikke nytt under solen.

Sak 2 - Friheten (generelt)

2a. Når alt dette maset om ytringsfrihet er over, kan vi gå inn på hva saken egentlig handler om. Ungdommene som brenner skoler på Nørrebro er frustrerte. De kjenner politivolden på kroppen. Ifølge GAS informant med kjennskap til miljøet handlet oppstanden vel så mye om en politivoldsepisode et par dager før dansk presse gjenopptrykket Westergaards karikatur, som om selve karikaturtegningen. Jeg betviler ikke at også trykkingen av karikaturen er provoserende for disse folka, men jeg påpeker at man ikke kan gjøre seg håp om å nå inn til dem med ytringsfrihetsperspektivet i denne saken, uten at man også imøtegår de sosiale problemene

Jeg skal lære deg frihet, jeg!

frustrasjonen springer ut av. Dette er folk som føler seg nedverdige av det danske samfunnet, slått, trampet på, hengt opp i trærne til spott og spe. Politivolden bør selvsagt gjøres opp med straks (igjen og igjen...). For øvrig behøver disse kidsa det alle ungdommer trenger: Mennesker som bryr seg, har bruk for dem og ikke skyver dem ut i mørket som uverdige kjøtere. Flere Ungdomshus til Nørrebro? Hvorfor ikke?

Hvordan være garantert mot at regjeringen utviser personer som er bryssomme ut fra edlere motiver enn nag til karikaturtegnere?

Et samfunn uten drapstrusler oppnås ikke ved mer fengsel, men ved aktiv inkludering og medmenneskelighet. (Store ord, javel, men det er opp til oss å sette dem ut i livet.)

2b. To tunisere landsforvist fra Danmark uten rettergang. Vi vet ikke hvilke beviser Politiets etterretningstjeneste (PET) eventuelt sitter med for det de to angivelig står bak, nemlig å planlegge mord på karikaturtegneren Knut Westergaard. For alt vi vet er det snakk om en spøk over mobiltelefonen. (Hvor mange har ikke spøkt om å bombe Stortinget uten å være i nærheten av å mene det?). Den danske terrorloven åpner for å utvise mennesker dersom de er en fare for rikets sikkerhet, noe som tydeligvis er svært bredt definert i dette tilfellet. Avgjørelsen om å utvise de to er svært foruroligende. Dersom man gir regjeringen en slik rett, har man i praksis opphevet rettssikkerheten. Hvem ellers kan utvises? Hvor mye skal til? Hvordan være garantert mot at regjeringen utviser personer som er bryssomme ut fra edlere motiver enn nag til karikaturtegnere?

Sett på en slik bakgrunn blir Nørrebro-opprøret nærmest beun-

dringsverdig. Plutselig handler det ikke lenger om ytringsfrihetsmotstandere som brenner skoler og bekrefter karikaturen av muslimer som volds- mann. Her handler det vel så mye om folk som er lei av frykt og usikkerhet, og som ikke godtar å bli banket av politiet eller dømmes som terrorister uten rettergang.

Når man ser alvorligheten i denne saken, virker trykningen av Westergaards karikatur i 17 danske aviser heller pate-

tisk denne siste gangen. Tegningen, som en gang kunne ses som en viktig ytring, virker nå mer som en avsporing fra den virkelige saken. Hvor statstro må man ikke være for å la seg lede av PET på denne måten?

Her i Norge er vi heldigere. Vi kan la danskene ta støytten, lene oss tilbake og debattere i roligere former en stund til. Danskene har produsert karikaturene nordmenn trengte, og norske muslimer er glade for at de i hvert fall ikke bor i Danmark.

Å, søde lille Danmark, hvor du er trist og fælslig. Hviler ikke ansvaret for å hjelpe Danmark med å smile igjen nå på våre skuldre?

Drømmen om det multikulturelle samfunn oppnås ved at skandinaver går i demonstrasjonstog mot utvisninger av utlendinger på syltynt grunnlag, og ved at muslimer massemobiliserer mot at deres religion misbrukes til å kvele den offentlige debatt med drapstrusler. Mirakler, sier du? Amen, la det skje, folkens! Insh'Allah!

Bjarne Benjaminsen

PS! DANSKE KVELERTAK LEGALISERTE!

I andre nyheter fra våre søstre i syd kan det nevnes at den danske statsadvokat har funnet at kvelertak på allerede stripsede fanger er fullstendig akseptabel praxis. Situasjonen på bildet under skjedde ved en fredelig, ikkevoldelig demonstrasjon før Ungdomshus-konflikten, hvor politiet gikk bananas foran kamera. Statsadvokaten har i sin vurdering kommet frem til at dobbelt kvelertak på liggende bundet demonstrant er en "anerkjent polititeknikk". Stikk den! Det er sånt som er det fine med å ha pistol og uniform, man kan få ut sine frustrasjoner i lovlig form. Forvent det samme i Oslo. (For mer info fra Danmark, se modkraft.dk.)

Fig. 119: Eksempel på fullstendig lovlig dansk politiarbeid

Tre tips for den språkbevisste anarkist

Anarkister har flere fortrinn overfor sine politiske motstandere. Vi er både mer reflekterte og sympatiske enn vampyrene på høyresiden og de såkalte sosialistene på venstresiden. Avisen som du sitter og leser i, er et bevis på dette. Bortsett fra en og annen paranoid konspirasjonsteoretiker består Gateavisas skribentskare –et inkluderende kollegium hvor alle er velkomne – i det store og hele av fornuftige og oppegående mennesker.

Det er imidlertid ikke til å stikke under stolen at en del av Gateavisas artikler skjennes av språklig ugress. Jeg har derfor anført tre språktips nedenfor. Hvis du leser disse tipsene og tar dem til etterretning, vil språket i artiklene dine ganske snart være på høyde med innholdet.

1. Ikke bruk semikolon!

Semikolon er på moten, men dette skilletegnet er aldri obligatorisk og dessuten svært vanskelig å bruke korrekt. Det finnes få skribenter som behersker reglene for bruken av semikolon; folk setter det i hytt og vær, men i denne setningen er tegnet brukt riktig. Et av de verste eksemplene jeg har sett, er en som kaller seg Muhammed Ben Yehuda (se Gateavisa nr. 182). De to innleggene hans flommer over av dårlig språk og rabiat tegnsetting, og jeg bringer her følgende eksempel:

"Før det oppstår eventuelle misforståelser; jeg mener selvfølgelig ikke at man ikke skal kunne være stolt av familie og venner."

Den diletantiske opphavsmannen har tydeligvis fått for seg at et semikolon er det samme som et vanlig kolon. Det er det ikke. Et semikolon er et "svakt punktum"; det markerer en kort pause mellom to helsetninger som innholdsmessig hører tett sammen, slik som her. Semikolon kan altså bare stå mellom fullstendige setninger, men det er og blir intet annet enn et stilistisk virkemiddel som man godt kan droppe. Gjør det.

2. Ikke bruk uttrykket i forhold til!

Jo forresten, du kan godt bruke det, man da må du bruke det korrekt. En vanlig feil er å bruke uttrykket i betydningen *med hensyn til* eller *når det gjelder*. Det dreier seg her om en uhyre vanlig feil som til og med begås av språkprofessorer, men dette er ingen unnskyldning for den anarkistiske gullpenn. Vi kan ikke tillate oss å ende opp som kommunistene. I Klassekampens nettutgave den 25. februar påtreffes nemlig følgende setning:

"Hva Norge skal gjøre i forhold til Afghanistan er selvfølgelig et vanskelig spørsmål for SV."

Folkene bak Klassekampen har aldri hatt spesielt omfattende morsmålskunnskaper. Den som leter etter briljante formuleringer blant Pol Pots norske fans, kan like gjerne gi opp med det samme. Man forstår hva menes med eksempelsetningen, men den er allikevel ikke god norsk. Det burde hete: "Hva Norge skal gjøre *med hensyn til/når det gjelder* Afghanistan, er selvfølgelig et vanskelig spørsmål for SV."

I forhold til skal bare brukes ved sammenligninger: "Politikere er tafatte i forhold til husokkupanter."

3. Ikke bruk *de* hvor det skal hete *dem*!

Denne feilen er en torn i øyet på alle som har en mikroskopisk snev av stilfølelse. På Gateavisas nettsider kan man lese følgende:

"Har du forslag eller meninger om sidene, så post de i forumet."

Du skjønner selv hva som er galt med denne setningen. Opphavsmannen (eller -kvinnen) innbiller seg i likhet med så mange andre at pronomenet *dem* er skrekkelig vulgært, men når et personlig pronomen i tredje person flertall er direkte objekt i setningen, er *dem*-formen obligatorisk! En setnings direkte objekt er sterkt forenklet sagt det som man gjør noe med, det som man for eksempel ser, hører, tar eller – i vårt tilfelle – poster. Dersom du er ukomfortabel med grammatikkreglene, får du følge din stilfølelse og språklige intuisjon, men begge deler må utvikles over tid og tar lett skade av alle feilene som andre bombarderer en med.

Håper tipsene ovenfor har vekket din interesse for god stil, og sett din ære i å skrive et vakrere norsk enn både rovdyrkapitalister og folkemordskommunister.

Thomas Myhrvang Gadourek
Oversetter og korrekturleser

Giften i maten din

Excitotoksiner – hva er det?

Rent nevrologisk er det et større fenomen, men fra et forbrukerståsted dreier det seg først og fremst om MSG og aspartam. Er de farlige? "Nei", sier våre kjære matmyndigheter: De er jo godt kjent av EU! "Ja, den er farlig!" roper den uavhengige forskningen – for døve offentlige ører. Nå har ny svensk forskning satt ferskt søkelys på glutamat, og avisene har tatt opp saken. Spørsmålet er: Vil det skje noe som følge av dette? Både MSG og aspartam er unødvendige tilsetningsstoffer, en smaksforsterker og et kunstig søtningsmiddel.

Ofrer du helsa for det?

Nyheten kom Fritt Helsevalg for øret via Sveriges Konsumenter i Samverkan. Mediadekkingen begynte 28. september, med artikler i Gøteborgs-posten og Ekspressen. Ekspressen fulgte opp med en rekke artikler.

Fra Expressen 28. september ifjor, under tittelen "Giftet i din mat", henter vi: "Nu slår svenska läkare och forskare larm. "Glutamat är ett nervgift som kan skada hjärnan", säger professor Charlotte Erlanson-Albertsson."

Björn Meister, professor i nevrovitenskap ved Karolinska institutet sier: "Vi vet att glutamat är giftigt för nervcellerna. Men det är förstas en dosfråga. Det kontroversiella är frågan om det är farligt för människor att äta och i vilka doser. Vi har aldrig ätit så mycket glutamat som idag. Jag är själv skeptisk och försöker äta så nyttigt jag kan."

En rekke artikler følger i de nærmeste dagene. Den 3. oktober får Livsmedelsverket slippe til: "Vår bedömning är att det är ofarligt, säger Inger Andersson, generaldirektör."

Hørt det før?

Gøteborgsposten skrev: "Glutamat kan göra dig sjuk. God krydda eller giftig tillsats? Natriumglutamat förhöjer smaken i allt från skinka och chips till soppor och såser. Det kan ge allergiska besvär, och misstänks också kunna orsaka långt allvarligare sjukdomar."

Klart är att det kan ge en rad allergiske reaksjoner som hodepine, svetting, halsbränna, trykk over brystet og illamående.

Mer kontroversielle er nyere studier som koppler glutamat til en hel rækkje sykdomstilstand. Listan omfattar blant annet fosterskador, astmaanfall, depressioner, tillvæxtproblem, hormonstørninger, lever- og nervskador samt försämrad syn."

Fritt Helsevalgs kommentar

Både MSG (monosodiumglutamat) og aspartam er excitotoksiner, og har vært sterkt omstridt i årtier. Matmyndighetene hevder fortsatt at de er trygge. Uavhengig forskning viser at de ikke er det.

Hva er sannheten?

Ingen er i tvil om at disse excitotoksiner kan være farlige. Man kjenner til en lang rekke alminnelige bivirkninger,

men hevder at disse jo bare er et problem for de spesielt følsomme. Man hevder at det finnes masser av forskning som underbygger påstanden om at de er ufarlige. Da har man unnlatt, stort sett, å se på den forskning som viser at de er farlige.

Det aller meste av industrifinansiert forskning viser at det er ufarlig; det aller meste av uavhengig forskning viser at det er farlig.

Mattilsynets jobb, enten det er her i Norge eller i andre land, har til oppgave å sikre at maten vår er trygg. Sett i lys av at begge disse stoffene er unødvendige, kan ikke løsningen være så vanskelig:

Finnes det en mulighet for at det kan skade noen: Vekk med det!

Men matindustrien er ikke interessert i å slutte å bruke stoffene. Ikke bare tjener de milliarder, men MSG kan dekke over smakløs industrimat, og til-

tam. Hvorfor?

Coca-Cola og Cargill har sett hvor det bærer hen, og satser på stevia (naturlig søtstoff, se "Det Søte Liv" i GA 180). Hvorfor? Stevia er forresten forbudt i Norge, men lovlig i USA (dog kun som kosttilskudd). Her er det vesentlig å merke seg at det neppe er snakk om naturlig stevia, for det kan ikke patenteres; derimot har Coca-Cola og Cargill tatt ut 25 patenter på stevia-deriverte produkter.

Skriften på veggen

Det er tydelig at forbrukerne nå begynner å bli klar over farene, og prøver å unngå produktene. Industrien ser dette, og søker alternative løsninger.

Men at det er farlig får vi ganske sikkert ikke høre fra matmyndighetene før industrien har løst problemene og er klar med nye produkter.

Matindustrien – bak kulissene

later bruk av smakløse, dårlige råvarer. Når det gjelder aspartam, rir man på slankebølgen og sukkerskrekken, og gir ikke gjerne opp den gigantiske profitten.

Tegn på endring?

Mange restauranter verden over annonserer nå at de ikke bruker MSG. Hvorfor?

Selv Campbell Soup går nå til det skritt å slutte med MSG. Hvorfor?

En rekke matvarekjeder i England har sluttet å selge produkter med aspar-

tam. Hvis du tror at stevia vli bli lovlig i vanlig salg som følge av at Cargill og Coca-cola vil bruke det, tar du trolig feil: Når de har sine patenterte versjoner; vil de nok også gjøre sitt beste for å hindre konkurranse fra naturlig stevia.

Alternativet til MSG, som smaksforsterker, er jo mat som i utgangspunktet har god smak. Følgelig kommer det kanskje ikke noen umiddelbar etterfølger til denne smaksforsterkeren. Kanskje er forbrukerne så heldige at alternativet/etterfølgeren blir mat av høyere kvalitet, med god naturlig smak?

Glutamat - fakta

- En aminosyre som kroppen behøver i små mengder for at muskler og nervesystem skal fungere. En signalsubstans i hjernen.
- Det fins naturlig i visse matvarer som kjøtt, lagret ost og krabbe. Naturlig glutamat tas opp langsommere av kroppen en den syntetiske.
- I seg selv er natriumglutamat nesten smakløst, men det har en evne til å løfte fram andre smaker.
- I 1908 tok kjemiprofessor Kikunae Ikeda patent på sin metode for å produsere glutamat. I 2006 sto det japanske bolaget Ajinomoto for cirka en tredjedel av den globale produksjonen på 1,5 millioner tonn. Råvarene er blant annet sukkerrør, ris, hvete og mais. Det er vanlig i moderne industrimat som buljongterninger, ferdigmat og hurtigmat, pulversupper og sauser, krydder som grillkrydder og aromat samt ferdigkrydret kjøtt, i dressinger og snacks som chips.
- Den allergiske reaksjonen kalles allment for Kinarestaurant-syndromet. Ifølge det svenske Livsmedelsverket kan følsomme personer rammes av hodepine, svettetokt, halsbrann, trykk over brystet og illebefinnende ved inntak av høye doser.
- Problemer begynner når mennesker får i seg mye av den syntetisk framstilte glutamaten som lagres i hjernen, hvor mye varierer fra person til person. Det kan lede til at nervcellene begynner å signalisere til hverandre på mer ukontrollert vis. En kjapp spaning i et par butikker resulterte i 25 produkter som inneholder natriumglutamat.

Et problem med MSG og forbrukeropplysning

Det er enkelt å si at forbrukeren selv kan velge bort mat med MSG om han/hun ikke ønsker å få i seg dette. Lettere sagt enn gjort. For MSG finnes i matvarer under en lang, lang rekke med forvirrende navn.

Det skal stå på innholdsfortegnelsen om maten inneholder glutamat, men det finnes ikke noe enhetlig krav til hvordan denne informasjon skal fremlegges. MSG markedsføres under en rekke andre navn, og som delinnhold i substanser med andre navn. Listen under er hentet fra Expressen.

De vanligste navnene:

Glutamat

Monosodium glutamate

MSG

Smakforstærkere
E-nummer mellom E620 og E640
(Vanligast är E621)

Övriga:

Glutaminsyra
Natriumglutamat
Kaliumglutamat
Kalciumdiglutamat,
Monoammoniumglutamat
Magnesiumdiglutamat
Hydrolyserat protein, exempelvis
hydrolyserat sojaprotein eller hydro-
lyserat växtprotein
Gurutamin san'natoriumu,
Ajinomoto,
Vetsin Mi-won,
Phong churot
Natriumglutaminat.

Andra tillsatser som kan inneholde
skjult glutamat er:
Kalciumkaseinat,
Natriumkaseinat,
Gelatin (E441)
Autolyserad gjær,
Gjærekstrakt
Sjøgresssekstrakt Karragenan (E407)
Maltodextrin.

Og Norge?

Etter mediestormen i Sverige, har det ikke vært mye å se i norske media, så vidt jeg har kunnet registrere. Det som er kjent er at Mattilsynet forholder seg til at både aspartam og MSG er godkjent. Et søk på Mattilsynets nettsted og på Matportalen medfører ikke mye informasjon, langt mindre noen tegn på at disse stoffene kan være farlige.

Om man spør seg, fra sitt personlige ståsted: "Om en matvare eller et tilsetningsstoff muligens medfører en helse- risiko, vil jeg da putte det i munnen?"

Svaret for de fleste er nok nei. Hva man så gjør i praksis, er en annen sak. Mange prøver nok å unngå et stoff som MSG, og aspartam, men det er ikke lett. MSG finnes under masser av dekknavn. Aspartam finnes i mellom 5000 og 6000 produkter.

Vi har Mattilsynet, betalt av våre

Lysskilt på en kinarestaurant

egne skattepenger, for å sørge for at maten vår er så trygg som mulig. Det gjør de ikke alltid, og med hensyn til glutamat og aspartam, er det overhodet ingen tvil om at det finnes på markedet (ennå) for industriens skyld, og ikke fordi det er ufarlig for forbrukerne.

Tenk slik: Ingen av de to er NØDVENDIGE for oss mennesker. Det er IKKE næringsstoffer. Det er giftstoffer.

I så fall finnes det intet som helst argument for at det fortsatt skal brukes i mat og drikke.

Jan Klyve

nestleder Fritt Helsevalg

Les her hva Expressen skriver:

Giftet i din mat:

<http://www.expressen.se/halsa/1.862250/giftet-i-din-mat>

Nervgift med mange navn:

<http://www.expressen.se/halsa/1.862317/nervgift-med-manga-namn>

*Här är maten som kan innehålla glu-
tammat:*

<http://www.expressen.se/halsa/1.862278/har-ar-maten-som-kan-innehalla-glutamat>

Överkänslighet, fetma, sjukdomar:

<http://www.expressen.se/halsa/1.862308/overkanslighet-fetma-sjukdomar>

"Vår bedömning är att det är ofarligt"
<http://www.expressen.se/halsa/1.865993/var-bedomning-ar-att-det-ar-ofarligt>

Les Göteborgsposten fra 28/9-07:

<http://www.gp.se/gp/jsp/Crosslink.jsp?d=763&a=372155>

Litteratur

En grunleggende bok om excitotoxiner:

Dr. Russel Blaylocks "Excitotoxins
the taste that kills"

Gatas Gynt

"Tusen, tusen takk for en helt unik kino-opplevelse!" kom det entusiastisk fra den sjarmerende unge damen som hadde sittet ved siden av meg mens vi satt og så den beste filmen som noensinne er blitt vist på Youngstorget på et storlerett på 12 x 7 meter, samtidig som hun vendte seg til meg og ga meg en stor klem.

Denne filmen hadde vært en litt annerledes kino-opplevelse for meg også. Det hadde begynt da en viss Hallvard Bræin, filmmaker på utkikk etter suspektutseende individer, henvendte seg til meg på åpen gate og spurte om jeg hadde lyst til å være med i en film. Vel, en invitasjon til å spille i en film er alltid egnet til å vekke interessen, nysgjerrigheten og eventyrlysten, og å appellere til egoet, og høres morsomt ut. Jeg tok ideen opp til vurdering.

Det kan høres morsomt ut, og du kan få en følelse av at dette er ditt første skritt mot Hollywood. På den annen side fortalte min tidligere erfaring med filmarbeid meg at det har en tendens til å være meget hardt arbeid og ofte kjedelig, langtekkelig og slitsomt. Jeg husket en slik kjedelig, langtekkelig og slitsom anledning. Kledd opp som viking, sto jeg en hel formiddag og hørte Jon Eikemo fremføre, eller prøve å fremføre, en oppildnende tale for sine krigere, oss kongsmenn, like før slaget. Det trakk i langdrag fordi vår besluttsomme hærfører ikke hadde lært sine replikker. Hver gang han stoppet opp og begynte å gispe som en fisk av mangel på ord, hørte vi: "CUT!" og det hele måtte påbegynnes på nytt med full oppstartingsprosedyre og clapboard. Dette tok tid. Jeg var godt bestykket med skjold, sverd og stridsøks, som bare ble tyngre og tyngre. Når vi ikke hørte "CUT!" fordi det sto stille for kongen, hørte vi det fordi en av hestene hadde bæsja, noe hester ikke får lov til på film. Min venn Henrik hadde i det minste skaffet seg et spyd, så han hadde noe å støtte seg til, heldiggriss. Jeg var forståelig skeptisk til dette filmopplegget.

Etter å ha hørt litt på Hallvard, fant jeg allikevel ut at det var et så fullstendig sprøtt prosjekt at jeg kunne finne på å være med på det, ikke minst som et morsomt og lærerikt stykke feltarbeid, og bare tåle at det kunne være slitsomt, kjedelig og ganske drepende.

I løpet av denne litt annerledes kino-opplevelsen kom jeg bort i mye sprøtt og mange meget forskjellige mennesker, gærninger og vismenn, lydhøre og tung- hørte, og folk som kan høres og sees og folk som ikke kan høres og sees.

Ett av disse menneskene var selvfølgelig den sjarmerende unge damen som ga meg en klem, og som også presterte å kalle meg filosof. Så søtt! Et annet menneske jeg traff i løpet av denne kino-opplevelsen, som kan være nevneverdig, var HM Kongen. "Hvordan var det å møte

Kongen?" spør folk nysgjerrig. Vel, det første man må gjøre når man skal treffe en konge, er å gå på språkkurs fordi man snakker til konger på en litt annen måte enn til vanlige mennsker. Til et vanlig menneske ville man kanskje si: "Velkommen hr. Olsen. Kan du være snill og sette deg her," men til konger sier man: "Velkommen, Deres Majestet. Jeg lurte på om Kongen kunne være snill og sette seg her." Etter vel overstått språkkurs var vi rustet til å møte Kongen. Vi stilte opp i teltet på geledd i den av en eller annen bestemte rekkefølgen. Hans Majestet ankom, og vi utvekslet håndtrykk. Begivenheten ble avvirket med all behørig høytidelighet og verdighet, og uten dramatik. Så gikk alle ut for å se filmen. Kongen satte seg i første rekke, jeg i annen ved siden av den unge damen som skulle vise seg å være så sjarmerende.

Noen andre av menneskene som var en del av denne kino-opplevelsen min, men som jeg ikke traff personlig, gjorde et litt mindre positivt inntrykk på meg enn de to ovennevnte. Dette var reporterne.

Hallvard fortalte oss at han hadde vist filmen i Trondheim på en filmfestival, og bedt anmelderne la være å bruke ord som "boligløse", "uteligger", "narkomane" og "rusmisbrukere", simpelthen fordi ikke alle Gatas Folk er uteliggere eller rusmisbrukere, og fordi uteliggere og rusmisbrukere er like ulik hverandre som rørleggere og bakere. Det er bare ett av deres mange trekk, og ikke noe som betegner hele personen.

"Men de hørte ikke!" sukket Hallvard oppgitt og bedrøvet.

De fleste hørte påviselig ikke (med mindre de hørte riktig for deretter å lyve om det de hadde hørt). Noen få gjorde imidlertid det. Blant de lydhøre finner vi Vårt land som skriver: "Ikke alle i filmen har **rusproblemer**, men passer ikke helt inn i samfunnet av andre grunner." (Altså: Det finnes A4-mennesker og det finnes **rusmisbrukere** i denne verden og ingen andre ifølge A4-menneskenes fordommer. Til tross for disse fordommene, som utgjør godtfolks begrensede virkelighet, er det ikke slik i den egentlige virkeligheten. Noen av oss i filmen er faktisk hverken programmerte A4-mennesker eller narkomane. Enkelte av oss er f. eks., ihvertfall ifølge en sjarmerende ung dame, filosofer.)

Blant de tunghørte (eller løgnaktige) finner vi bl.a. Norea Mediemisjon, Wikipedia, og Dagbladet. Norea Mediemisjon: "...med rusmisbrukere i alle rolle- lene."

Wikipedia"Alle rollene spilles av nåværende eller tidligere **rusmisbrukere**."

Dagbladet: "Vil du se hvordan **narkomane** og **uteliggere** gjør seg som Ibsen-skuespillere, har du nå sjansen." Dette ble skrevet av Dagbladets reporter Thomas J. R. Marthinsen.

Nå, Thomas, akkurat denne innledende kommentaren

i din reportasje utløste spørsmål og kommentarer blant filmens rolleinnhavere angående hva du egentlig dreier deg om i lys av Hallvards innstendige bønn til dere:

"Er han helt blåst i hodet, eller lyver han?"

"Kanskje han hadde satt et skudd, eller er godtfolk i stand til å være så sløve uten at de behøver å sette et skudd?"

"Du (henvendt til meg fra en som faktisk har en viss befattning med **rusmidler**), hvordan føles det å bli satt i bås med oss?" Jeg svarte med å trekke på skuldrene mens alle lo.

Det interessante og ironiske ved din reportasje (og endelig andre) er at samtidig som den roser Hallvard og hans idealisme og innsats for å gjøre Gatas Folk hørt, opp i skyene, fremgår det tydelig av den allerede i din første setning at reporteren ikke har klart å høre det mest elementære av det engang Hallvard har å si, for ikke å snakke om Gatas Folk.

Du har en imponerende, nesten schizofren evne til å være helt i fyr og flamme over en ide og et ideal, samtidig som du så ivrig handler stikk i strid med dem. Du skriver rosende om Hallvards handling for å bryte ned fordommer, samtidig som du befester disse fordommene med det du skriver, og ikke minst ved å vise med all tydelighet at disse fordommene ikke er brutt ned hos deg.

Du kan høres. A4-menneskene hører på deg. Hallvard kan ikke høres. Du hører ikke på ham. A4-menneskene hører på deg som ikke hører. Du er deres informasjonskilde. Hvor informert blir de av det?

Du roste Hallvards handling for å gjøre Gatas Folk hørt. Du gjorde dem ikke hørt og du gjorde ikke Hallvard hørt. Du gjorde det motsatte.

Enkelte av disse rolleinnhaverne dine er forresten ikke bare angivelige filosofer, men også skribenter som kan føre en penn og kjøre et tastatur like godt som du kan, og med en høyere grad av virkelighetskontakt. Siden du ikke gjorde noen hørt, må jeg nok gjøre jobben for deg.

Jeg har anført for deg hva Hallvard har å si, som du ikke hørte da han sa det til deg, og jeg har anført for deg det Gatas Folk har å si om det du har sagt. Så fikk du det da. Nå skal jeg gjøre Gatas Folk hørt på en liten ting til:

De spør deg: "I lys av det Hallvard sa, hvordan klarte du å finne på å skrive slik som du gjorde?"

Hvis du har et svar, kan du sende det hit slik at det kan stå i denne blekka vår som holder et litt høyere intellektuelt nivå enn den filla du skribler i, eller du kan legge det ut hos deg.

Ray

aka Mads Moen

Snill som faen

Hva får du ved å blande en kraftig dose anarkistisk kritikk av trygghetstyranniet, Kropotkins ideal om gjensidig hjelp og individuell ansvarliggjøring, med en enda sterkere eliksir av sosialdemokratisk overformynderi, politimentalitet og tiltro til staten? Rune Gerhardsens "Snillisme på norsk", så klart!

Rune Gerhardsen:
Snillisme på norsk
105 sider, Schibsted 1991

det virkelige fellesskapet ved at staten overtar oppgaver som vi var bedre tjent med å ta selv, som medmennesker? Går velferdsstaten, som opprinnelig var ment som et verktøy til å løse omfordelingsproblemer og som et bolverk mot sosiale konflikter, i mange henseende på bekostning av sant fellesskap?

La meg med en gang freidig bemerke at tråden Rune G. her tar opp kan nøstes tilbake til en lang og mangfoldig tradisjon av frihetlig kritikk av velferdsstaten. (Gerhardsen bemerker ikke dette selv, selvfølgelig. Det er jeg, Gateavisas usle skribent, som sitter her og nøster opp.) Anarkisten Piotr Kropotkin advarte mot at idealet om gjensidig hjelp, som ethvert ekte fellesskap er tuftet på, vaskes vekk i en kultur hvor staten inntar en forsørgerrolle. Aldous Huxleys dystopiske roman "Vidunderlige nye verden" kan gjerne leses som en lupe over galskapen ved å følge velferdstanken helt ut. Boka skildrer et samfunn hvor det er statens ansvar å påse at borgerne er "lykkelige." I Norge har for eksempel Arvid Weber Skjærpe videreført en kritikk av denne typen. Han påpeker nødvendigheten av det sivile samfunn som en motsats til statens byråkratiske helvetesmaskineri. (Se hans artikkel, samt intervjuet med ham, i 1984-årgangen av GA, hvor bl.a. "Frp-koden" forutses med klarhet). Frihetlig kritikk av velferdsstaten begynner å bli en ærverdig gammel kategori innen politisk teori.

I serien "Gateavisas anmelder politiske klassikere" er Rune Gerhardsens politiske bombe fra 1991 aldeles ikke til å komme utenom. Her utreder Sosialdemokratiets Store Sønn for sitt grumsete begrep "snillisme", og viser til hva han mener gjennom et utall eksempler. Ap-politikeren og sjarmtrollen Rune G. begår det paradoksale kunststykke å bruke en tråd av kritikk mot overformynderi, trygghetstyranni, og klientsamfunn, til å sy en klam sosialdemokratisk skjorte som strammer mot samfunnslegemet med politikk og kontroll. For å gå argumentasjonen nærmere etter i sømmene, må vi holde tunga rett i munnen. Da kan vi til gjengjeld avsløre hvorfor frihetens tråd ikke trives i Gerhardsens skjorte, hvorfor

"Snillismen er nå en selvfølgelig doktrine i alle leire"

Rune G. intervjuet i GA 2/07

plagget må anta langt romsligere former om det ikke skal rakne fullstendig.

Sosialt demokrati

Rune G.s utgangspunkt er ikke dårlig. Problematikken boka tar opp skjærer i margen av sosialdemokratiets ryggrad: Et virkelig sosialt demokrati er resultatet av ansvarlige borgeres samarbeid, men samsvarer egentlig dette idealet med praksis i den moderne velferdsstaten? Eller er det heller slik at statens omfattende regler & regulativer, byråkratiske skjemavelde og sterile omfavelse av alle aspekter ved det sosiale liv, virker umyndiggjørende på folk? Er det slik at vi som borgere i altfor stor grad tilskriver staten ansvaret for våre liv, og derigjennom unngår å leve selv? Forringes

Vår gode mann i Arbeiderpartiet hekter seg på denne tråden av kritikk mot velferdsstaten ut fra et sosialt demokratisk sinnelag. Morsomt: Sosialdemokratiets Ånd Inkarnert Rune G. krysser i sine grunnlagsbetraktninger idégrunnlaget til anarkister og rabagaster. Vel å merke dreier det seg for Rune slett ikke om motforestillinger mot den sosialdemokratiske velferdsstat som sådan. Snarere kritiseres dagens politiske kultur i Norge for å ha forvrengt sosialdemokratiets innhold. Politikken som føres i vår tid, utformes på bakgrunn av en karikert oppfatning av velferdsstatens oppgave. Den moderne velferdsstaten er på mange vis en parodi på sitt opprinnelige ideal.

Rune scorer poenger

Gerhardsen kommer inn på problematikken ved å vise til en del situasjoner han har opplevd eller hørt om i løpet av sin politiske karriere. Gjennom et langt liv som politiker har det gradvis demret for Gerhardsen at velferdsstaten er inne på et feilspor. Og mange av eksemplene han viser til er også gode, de illustrerer at Gerhardsen iallfall delvis reagerer berettiget. Ta eksempelet som innleder selve diskusjonen av "snillisme"-begrepet, situasjonen som ga Rune G. en åpenbaring og som utgjorde hans første ani-snillistiske opptreden: En kvinne spør politikeren G. hva han har tenkt

Rune Gerhardsen leter etter sosialdemokratiets sjel

å gjøre med den åpne dammen på St. Hanshaugen. Ungene kan jo dette uti og drukne! Rune G. svarer suverent: "Ingen ting. Det å passe på at ungen din ikke drukner er ditt eget ansvar."

en diagnose vi med suveren forakt bør stille vår politiske kultur. Ett drabelig poeng til Gerhardsen!

Han har andre poenger også, bevarer. Den invalide som ikke får være med på skoletur av sikkerhetsgrunner, men som selvfølgelig slett ikke er interessert i overbeskyttelse. Krisepsykologer som tropper opp hvor ingen krise engang har skjedd. Hysteriske krav om å forby strikkhopping etter en ulykke. Sett på maken, her går Gerhardsen i rette med både overformynderi, klientsamfunn, og umyndiggjøring. Som en reinspikka anarkist, gitt!

Snillismen

I alle disse eksemplene ser Gerhardsen "snillismen" demonstrert. Snillismen er kort sagt en feiloppfatning av solidaritetstanken som ikke får med seg at sosialitet bygger på gjensidig ansvar og hjelp. Snillistene, som det ifølge Gerhardsen er mange av blant politikere og myndighetspersoner, drives av et overdrevent ønske om å bruke statens ressurser til å hjelpe. De vil yte hjelp slik staten kan hjelpe, selv i situasjoner der statens hjelp er av null verdi eller til og med kan ha negative konsekvenser. De vil trekke inn psykologer i de mest banale tilfeller, og erstatter slik medmenneskelighet og gjensidig hjelp med klientforhold og kjølig profesjonalitet. Et sant fellesskap kan aldri tuftes på Staten som giveren av alle goder, for det er til syvende og sist borgerne selv som skaper og er samfunnet. Velferdsstaten er på sitt beste borgernes bidrag til seg selv, et resultat av borgernes vilje til å skape sosiale ordninger som fungerer.

Rune G. krysser i sine grunnlagsbetraktninger idégrunnlaget til anarkister og rabagaster

Han har jo helt rett! Vi er omgitt av potensielle farer hele livet. Dersom vi skulle bygge gjerder, demme opp dammer, sette opp overvåkningskameraer og ansette vaktmenn for å være føre var alle slike potensielle farer, ville det ikke være rom for å leve. Jeg sier: Vi er overdynga med vaktmenn og overvåkningskameraer som det er, vi er overlessa med forbud mot potensielt farlige ting (alt fra nyttårsraketter til narkotika). Ja, Rune G., myndighetene har ingenting med å hindre barn i å klatre i trær eller voksne i å ta seg en blås. Trygghetstyranniet er

Men staten er ikke det som samfunnet hviler på i siste instans. Samfunnet består av mennesker. "Snillistene" overser dette i sin iver etter å (bruke myndighetene til å) "hjelpe" enhver som måtte be om det, slike som kvinnen som ikke kan godta en dyp og skremmende andedam i parken hvor barna hennes leker. Slike mennesker trenger ikke myndighetenes hjelp, og i et sunt samfunn ville vi forstå dette. Sosialdemokratiets ofte misbrukte (og derfor fortjent latterliggjorte) parole "Gjør din plikt, krev din

rett!" kan altså gis en sympatisk tolkning innenfor Gerhardsens forståelsesramme: "Plikt" er her ikke noe annet enn det individuelle ansvar som følger ved å ta del i et fellesskap. Det er ikke staten som avkrever dette ansvaret, men ens medmennesker – folk av kjøtt og blod. For Rune G. betyr slagordet at det er menneskene som danner samfunnet, og ikke staten. Et sant fellesskap består av aktive, ansvarlige individer, ikke passive poster på budsjettet.

Hodet i rævva

Poeng etter poeng til Gerhardsen! Hvordan henger dette sammen? Er Gerhardsen, selveste Sosialdemokratiets Karismatiske Smil, egentlig frihetens fantastiske forkjemper og anarkist i sitt hjerte?

Gid det var så vel. Men Gerhardsen er langt fra konsekvent frihetlig i sin argumentasjon. Feilen med Gerhardsens argumentasjon er at den ikke er konsekvent overhodet. Snillisme-begrepet blir i løpet av boka mer forvirrende enn oppklarende, for Gerhardsen bruker det til å trekke slutninger som rått undergraver hans eget utgangspunkt. Hans anklager om snillisme retter seg nemlig også mot personer som *kritiserer* myndighetenes maktbruk. Ikke bare de som vil bruke staten til å "hjelp" på en forkjært måte, men også de som reiser seg mot statens overdrevne tilstedeværelse i våre liv, kan risikere å få passet påskrevet "snillist", undertegnet "Rune G."

Sosialdemokratiets fanebærer mener faktisk ikke at voksne mennesker selv skal få avgjøre om de vil ta seg en blå. Der jeg, Gateavisas yndige skribent, setter den berettigede reaksjonen mot anti-andedam-damen på St. Hanshaugen (all ære til Gerhardsen for hans kontante replisering) i sammenheng med en individuell ansvarliggjøring som burde gjøre kontroll og politi overflødig (moralsk forkastelig som den slags maktbruk uansett er), klarer Rune

Rune G. får Sosialdemokratiets Ånd over seg

G. å påkalle mer politi og kontroll som del av sin strategi for å oppnå det sosialt demokratiske samfunnet. Motstandere av mer politi i gatene blir da plutselig "snillister", fordi de ikke vil bruke maktapparatet til å ordne opp med alskens fyllebøtter og brysomme lømler. Som om ikke folk har levd med og tatt seg av fyllebøttene sine uten politiets hjelp i årtusener. Jeg, som ikke har gjort annet enn å følge Gerhardsens tanker med glød og iver, blir plutselig tilskrevet samme snillistiske holdning som ettergiveness overfor St. Hans-damen er ment å illustrere: Fordi jeg ikke ønsker et kontrollsamfunn, og fordi jeg ikke mener fengsel er det rette sted å oppdra bråkefanter.

Ærlig talt, folkens; her er det ikke jeg, men Gerhardsen, som man-

gler tiltro til folks evne til å ordne opp på egen hånd. Et samfunn preget av ekte fellesskap, er ikke dette et samfunn hvor politiet sjelden behøves? Hvor naboer kan snakke sammen i stedet for å anmelde hverandre, og folk kan stå opp mot bøller på t-banen uten å tilkalle politi og fengselsvesen i hytt og pine. Og ikke minst: Hvor ingen stat kan kontrollere og stille seg til doms over sine borgeres personlige anliggender. På sitt verste er nemlig Rune G. når han argumenterer for at det offentlige bør ha innsyn i borgernes privatliv. Myndighetene må jo kunne forsikre seg om at velferdsmottakere fortjener den trygda eller stønaden de får! Det er visst "snillisme" å ikke godta at staten løfter dyner for å sikre seg fra å bli snytt. Hva var det som var viktigst igjen, Gerhardsen: Menneskene eller Staten? Hvor ble det av den individuelle ansvarliggjøringa og borgernes forrang fremfor statsmaskineriet? Hvis ikke dette er selvstendighetsberøvende overstyring, så var Stalin en godfjott.

Tiltro til friheten

Rune Gerhardsen var visst ikke anarkist likevel, stats sosialismen var ikke død. Selv om vår alles favorittsjarmør, Gerhardsen the man, starter ut fra et

spennende utgangspunkt, går han seg fullstendig fast på den lange, gjørmete veien frem til praktisk politikk. Han mister utsynet og trekker fullstendig selvmotsigende konklusjoner. Underveis blir den frihetselskende rakker'n Rune G., som liker å hoppe i fallskjerm og gå utenfor turistforeningens merkede stier, forvandlet til en autoritær statstjener. Sine gode forsetter til tross, Rune G. klarer ikke å stole på folks vilje. Han er redd statens ressurser skal misbrukes, men ser ikke at i et ekte sosialt samfunn kan ikke staten benyttes som kontrollverktøy. Et sant fellesskap er et fritt fellesskap. Å omfordele ressursene er en god idé, og der kommer Runes sosialdemokrati (fremdeles?) relativt godt ut (i forhold til politiske systemer det er naturlig å sammenlikne med), men vi kan aldri tillate at velferdsstaten stiller seg over samfunnet. (Den gjør det altfor ofte. "Gjør din plikt, krev din rett" skal da i praksis synges: "For Staten skal du leve/ gjør ikke Staten fortred/ så kan du lykkelig heve/ lønna di i fred.") Vi må stole på at folk kan ta aktivt del i samfunnet. Det er ikke staten forunt å tvinge oss til innsats, en slik stat er en tvangstrøye rundt samfunnslegemet. Når Gerhardsen argumenterer for å bruke staten slik, mer politi i gatene, strengere håndtering av "snyltere" og statlig oppsyn med hvem som bor sammen med hvem, blir han selv overformynder og trygghetstyrann. Skjønt "snillist" er kanskje en noe misvisende karakteristikk...

Bjarne Benjaminsen

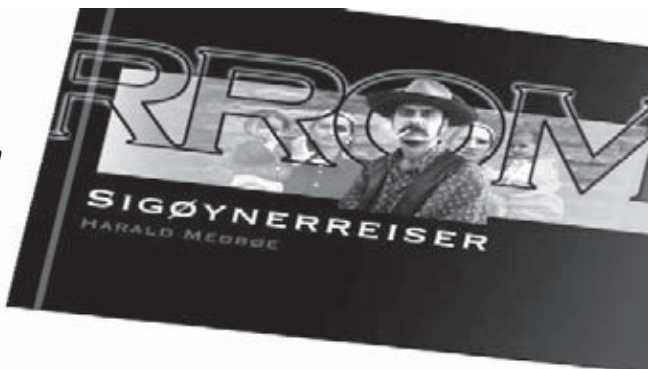
Se også side 28!

Kritikerrost skildring!

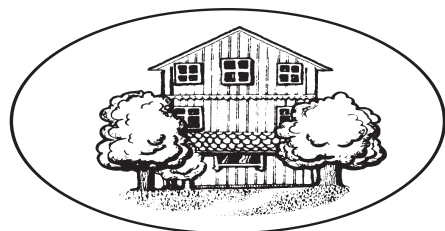
En reise i bilder og ord inn i de rumenske sigøynernes hverdag og tradisjoner.

"Harald Medbøes bok er som et fargerikt smykkeskrin i vår grå og konforme norske hverdag"

-fra forordet til Jahn Otto Johansen

Kjøp boka fra oss til nedsatt pris: kun 250,- inkludert porto!

Spisestedet vegetarcafé

Man-ons: 14 – 21
Tor & fre: 14 – 20

Hjelmsgate 3
0355 OSLO

Obs! Det går an å bruke Spisestedet som utstillingslokale. Ta kontakt på telefon 22 69 01 30.

BOKCAFÉEN JAAP
VAN HUYSMANN'S MINDE

★frihetlig litteratur★

Norges beste utvalg i anarkistisk og frihetlig sosialistisk litteratur

Mandag – fredag 14-19
Hjelms gate 3 - 0355 Oslo

jaap.frihetlig.org

Norges første åpne kanal på TV og nett

Anita Nyholt

Gateavisa har siden 2003 vært med på å starte Norges første åpne kanal, først gjennom Kringkasterforeningen (som frem til i år het foreningen Åpen kanal) og deretter Foreningen Frikanalen, som ble den av foreningene som 14. mars i år fikk tildelt konsesjon for å drive Norges første åpne kanal.

Bakgrunn for at GA, representert ved undertegnede, har deltatt som styremedlem i begge foreningene har vært for å sikre at den som fikk konsesjonen faktisk kom til å starte en åpen kanal, og ikke en ordinær tv-kanal "forkledd som en åpen kanal". Da det ble til at begge foreningene skulle søke på den utlyste konsesjonen, og GA bare kunne stille seg bak en av dem, så valgte vi den som "alle antok" ville få konsesjonen - Foreningen Frikanalen.

Frikanalen blir en form for digitalisert You Tube som skal sende på Riks-tv fra høsten. Hvem som helst kan laste opp/ sende inn filmer og få det sendt, men tilbudet er ment for ikke-kommersielle aktører. Det er ikke lov å sende reklame, men ellers er det lov til å sende hva som helst, så lenge det ikke bryter med norsk

lov.

Den enkelte produsent har redaktøransvaret. Frikanalen skal ikke selv sende programmer, men legge til rette for at frivillige organisasjoner og private entusiaster skal få sende. Det spennende innholdet er det organisasjonslivet selv som må sørge for :)

Målet med den åpne kanalen er å styrke ytringsfriheten og det deltakende demokratiet ved å gi flere mulighet til å ytre seg gjennom tv-mediet.

Kanalen er først og fremst tenkt å styrke frivillige organisasjoners arbeid, noe undertegnede finner gledelig. Min hovedsak, i tillegg til det å starte en åpen kanal, har vært å synliggjøre at frivilligheten i Norge er mangfoldig og ikke bare består av korpsmusikk, miniputt-kamper og allsang rundt leirbålet. Det nedlegges mye frivillig arbeid også av folk med sterke alternative meninger, men mange kommer fra små foreninger som sjeldent slipper til i media og blir hørt.

Sendetiden på Frikanalen skal fordeles ut fra demokratiske prinsipper innenfor de kategorier som er trukket opp i Stortingsmeldingen for Frivillighet:

Kultur, Idrett, Religion/livssyn, Velferd, Solidaritet/bistand, Minoriteter, Barn/ ungdom, Samfunnsmessig interesse, Beredskap og Andre organisasjoner.

Sendetidsfordelingen skal også legge vekt på "åpne vindu" i sendeskjemaet, slik at enkeltpersoner og foreninger som ikke er medlemmer av Foreningen Frikanalen får anledning til å gjøre bruk av sine demokratiske rettigheter.

Sendetidsavgift betales etter økonomi. Foreninger med årlig omsetning under en halv mill. betaler kr. 500 i årlig medlemskontingen, mens de med høyere omsetning betaler kr. 5000 (for betalende medlemmer er sendetiden inkludert i kontingenten). For de som bare vil sende, men som ikke ønsker å melde seg inn i Foreningen Frikanalen, koster det kr. 300 for sendinger inntil 30 min. varighet og kr. 500 for lengre innslag.

Det har stort sett bare vært positive tilbakemeldinger omkring det å starte en åpen kanal. Men til negative uttalelser som at "dette blir kjedelig amatør-tv som ingen kommer til å gidde å se på" svarer jeg at Frikanalen blir ikke "bare" Norges første

åpne kanal, men faktisk verdens første riksdekkende åpne kanal som sender både på tv og på internett. Det at sendingene arkiveres og kan sees omatt betyr at hvem som helst - kan se hva som helst - når som helst!

Med forutsigbarheten i det å ha en sendeplan for det som sendes på tv og et arkiv på internett, kan man skru på tv-en og se det som går der og da, eller hente frem så mange "reprises" man vil fra nettet, debattere innslag, og sende tips videre til andre om det man ser, eller til og med har laget selv.

Her hjemme er konseptet åpen kanal fortsatt så nytt at vi knapt er ferdige med å diskutere om dette i det hele tatt har noe for seg, mens i Tyskland anses deres åpne kanal i Berlin for å være et så viktig demokratiseringsverktøy at den årlig støttes med 12 mill. kroner.

Og med tanke på at den åpne kanalen i Berlin har eksistert i 23 år, ja da bør det være liv laga også for den norske kanalen! Men hvor mye de norske folkevalgte mener at styrking av demokratiet og ytringsretten er verdt gjenstår å se ..

Hvordan kanalen endte opp med en topp-redaktør

Da konsesjonen for "Åpen kanal" ble utlyst var det med krav om at kanalen måtte ha en topp-redaktør. Foreningen Frikanalen søkte på konsesjonen med daglig leder oppført som topp-redaktør, men med betingelse om at foreningens bestemmelser må følges, det vil si at hver enkelt som sender skal ha redaktøransvar for egne sendinger. Daglig leder skal drifte kanalen, men ikke ha det juridiske kontrollansvaret - det skal hver enkelt redaktør selv ha ansvar for. Viktigheten av dette ligger i at Frikanalen er en åpen kanal som skal bidra til å styrke ytringsretten og demokratiet, ved at flest mulig får anledning til å ytre seg. Det betyr at også de stemmene vi vanligvis ikke hører så mye til, fordi de per i dag ikke slipper igjennom redaktørens sensur, skal få sendetid.

Kravet i konsesjonen om en ansvarlig redaktør (topp-redaktør), til tross for at man visste at begge foreningene som ville søke på konsesjonen har bestemmelser om at hver enkelt deltaker har selvstendig redaktøransvar, skyldes at konsesjonen ble en såkalt innholds-konsesjon og da kreves det automatisk en topp-redaktør. Fordelen for kanalen, som ellers ikke skal sende reklame, er at den med en innholds-konsesjon kan sende egenreklame, altså informere seerne om at de har mulighet til å sende. Hadde konsesjonen derimot blitt en teknisk konsesjon, som ikke krever en topp-redaktør, ville kanalen ikke hatt lov til å sende egenreklame. Derfor ble det utlyst en innholds-konsesjon. At kanalen fikk en topp-redaktør er derfor egentlig bare en "uheldig" bieffekt, for å sikre kanalen retten til å informere om seg selv på kanalen.

Kultur- og kirkedepartementet har ved statssekretær Wegard Harsvik offentlig presisert hvordan utlyste konsesjonstekst må forstås. I korthet presiserte KKD følgende på NRK/P2 mandag 18. februar: "Det som er viktig er at de programmene som sendes faktisk har en redaktør slik at det er en redaktør som til enhver tid står ansvarlig for innholdet. Det kan tenkes flere måter å gjøre dette på. Medietilsynet har skissert ett opplegg. De som ønsker konsesjon for å drive åpen kanal får sende inn sine forslag til hvordan dette tenkes løst." Kilde: Gå til nrk.no. Klikk på nettradio P2. Søk "Kulturnytt", velg tidlig formiddag 18.02.08, gå til litt over midten av sendingen.

Hvordan kontrollansvaret faktisk blir tolket den dagen det blir sendt noe som bryter loven (for det kommer til å skje) vet vi foreløpig ikke, rett og slett fordi all rettspraksis til nå har dreid seg om ordinære tv-kanaler. Den åpne kanalen er lovet at det er de enkelte redaktørene som skal ha det juridiske ansvaret, selv om kanalen har en topp-redaktør.

Hvis det juridisk allikevel viser seg at det er topp-redaktør som har kontrollansvaret åpner det for at "noen" foreslår å endre foreningens vedtekter for å tilpasse disse til de juridiske kravene - og da blir kanalen i praksis en ordinær tv-kanal for frivillige organisasjoner og ikke en åpen kanal. Kringkasterforeningen har varslet at de vil gå til sak mot KKD for å få avklart dette spørsmålet, før kanalen begynner å sende. Kilde: www.nrk.no/nyheter/kultur/1.4850735

Medietilsynet presiserer om redaktøransvaret

Konsesjonskravet om ansvarlig redaktør innebærer at konsesjonæren må påta seg et overordnet redaktøransvar. Konsesjonæren vil derfor i utgangspunktet være rettslig ansvarlig for innholdet som kringkastes. Dette vil imidlertid ikke være til hinder for at konsesjonæren kan gi redaktøransvar til de enkelte aktørene som skal sende i nettet, i konsesjonsutlysingen omtalt som programredaktøransvar. Programredaktøren vil i så fall, innenfor den avtalte rammen, ha redaksjonell frihet til å beslutte hva som skal sendes og hvordan sendingen skal redigeres innenfor tildelt programflate. Videre plikter programredaktøren å overholde gjeldende regelverk, jf. konsesjonsvilkårene punkt 4. Fordeling av redaktøransvaret kan gjøres ved både avtale- og/eller vedtektsregulering.

Hvem som faktisk vil ha det strafferettslige redaktøransvaret utad for lovstridige ytringer, vil bero på en konkret vurdering med utgangspunkt i de generelle reglene i straffeloven. Ansvarssubjektet etter straffelovens redaktøransvar er redaktøren. Loven definerer "redaktør" som "den som treffer avgjørelse om skriftets innhold eller om en del av dette". Det strafferettslige redaktøransvaret forutsetter derfor at mediet kan ha flere sideordnede redaktører, som hver har ansvaret for sin del av det redaksjonelle innholdet. Ansvar er betinget av at redaktøren har reell kontroll med det redaksjonelle innholdet i sendingene. Konsesjonærens rettslige ansvar vil således være avhengig av vedkommendes faktiske muligheter for å kontrollere det redaksjonelle innholdet som kringkastes. Dersom det blir utpekt flere redaktører, vil reglene om redaktørens uavhengighet i forhold til eierne, som følger av Redaktørplakaten og som er foreslått i ny lov om redaksjonell friidom i media, gjelde innenfor det redaksjonelle ansvarsområdet til den enkelte redaktør.

Tildeling av konsesjon for "Åpen kanal"

Ved vurdering av søkerens forutsetninger for samarbeid med andre ikke-kommersielle organisasjoner har tilsynet lagt vekt på at Frikanalen ble stiftet av et stort antall foreninger og organisasjoner samlet i Frivillighet Norge.

Medietilsynet vil forøvrig bemerke at Kringkasterforeningen i søknaden har signalisert at man ikke vil rette seg etter punkt 3 i konsesjonsvilkårene, med de følger dette får for etterlevelse av også andre konsesjonsvilkår. Tilsynet legger til grunn at det forhold at en søker tilkjenner at man ikke vil etterleve konsesjonsvilkårene medfører en stor risiko for at konsesjonen ikke vil kunne gjennomføres i samsvar med vilkårene satt av myndighetene. Tilsynet vil imidlertid understreke at dette forholdet ikke har vært avgjørende for hvilken søker som er tildelt konsesjonen.

Vedtak om tildeling av konsesjon - Foreningen Frikanalen:
http://medietilsynet.no/om/nyhetsarkiv/080314_frikanalen

Avslag om tildeling av konsesjon - Kringkasterforeningen:
http://medietilsynet.no/om/080116_Openkanal

Bistand i det skjulte

Av Mester Kris Guttssønn, Progressiv sosialpsykolog

«Bistand i det skjulte» var tittelen på en debatt som ble holdt i forbindelse med SSBs rapport «Holdninger til norsk bistand», og lanseringen av et informasjonsenter kalt «Senter for Utviklingssamarbeid» ved Expology, for UD og NORAD. Jeg var tilstede og synes SSBs rapport var uinteressant. Expologys sedvanlige spørreskjemapsykologiske

blindhet for at det finnes en del folk som er negative til alt. Slike som meg. JEG antar at de som ikke vil spørreskjema-intervjues har en grunnleggende skepsis til å bli produsert kunnskap på. Dermed er de også negative til bistand. Det burde endre resultatene for en eventuell rapport. (Burde det ikke? Jeg oppfordrer SSB til å motbevise det.)

Bistandsministeren på scenen

Erik Solheim sa under debatten at bistanden rives mellom Mor Teresa-synspunktet og Siv Jensen-synspunktet. Mor Teresa-synspunktet er de gode intensjonene, men dette er ikke nok, sa han. Siv Jensen-synspunktet er det siste ryktet fra danskebåten. Her lo hele salen untatt meg. Jeg er jo negativ. Så fortsatte Solheim sin ferd i grunt vann. Jeg var litt skuffet akkurat da, for jeg synes i utgangspunktet han var inne på noe spennende: De to ulike perspektivene på mennesket. Men det er sikkert for mye forlangt at et undermenneske som Solheim faktisk klarer å la motsetninger lede til en grunnleggende diskusjon. Jeg drev et lite øyeblikk av gårde og tenkte at kanskje Senteret for Utviklingssamarbeid skulle brukes til refleksjon over både hvorfor vi bør hjelpe, og hvorfor vi ikke bør hjelpe. En drøm om at både hva vi kan gjøre og hva vi burde slutte å gjøre, kunne diskuteres på Senteret. Både «du skal gjøre mot andre som du vil andre skal gjøre mot deg», og «du skal ikke gjøre mot andre det du ikke vil andre skal gjøre mot deg» må danne grunnlaget for vår (moralske) orientering mot den andre.

Nytt kunnskapssenter på Vestbanen

Expology river meg ut av drømmene, det presenteres et Senter som vil fortsette å dreie håndtaket på kverna. Utviklingshjelpen rettfærdigjøres utifra muligheten for at den kan fungere, utifra vårt ideal om en bedre menneskehet, ikke utifra naturtro forståelse av mennesket. Det kommende senteret vil ikke på noen måte gripe fatt i grunnleggende forestillinger om «hjelp». De er milelangt fra å forstå rollespill som utviklingsinstrument. Rollespillet de presenterer er et algoritmisk spill for å komme frem til allerede gitte resultater, og dermed langt i fra utviklende... lik alle pedagogiske institusjoner, fra barnehage til universitet. Senteret viser også en manglende innsikt i hva «læring» er, hvilket ikke er overraskende, da forståelsen av både

Erik Solheim i velkjent positur

«læring» og «hjelp» henger sammen med evne til å reflektere over relasjoner mellom mennesker.

Debatten om hvorfor uhjelp er mer og mer uinteressant stoff for avisene

Kjør debatt! Det eneste interessante denne kvelden var når VG-Giæver sa at han skulle gjøre alt han kunne for å pøse ut artikler om at bistandsbudsjettet var bortkastede penger, og alle lo. Til slutt ba jeg om ordet. Med hamrende hjerte forsøkte jeg å si det jeg ville si. Hvis dere lurte på hvorfor det er lite debatt om utviklingshjelp, så vet jeg noe om det. Jeg skriver masteroppgave i sosialpsykologi om det. Det er en dårlig debatt fordi det tas for gitt at man må ha uhjelp, det er det eneste fornuftige endepunktet. Det er det eneste fornuftige endepunktet fordi man tar «du SKAL gjøre mot andre som du vil andre skal gjøre mot deg» for gitt. Ikke før man også ler like hjertelig av Mor Teresa som av Siv Jensen vil man kunne ha en virkelig debatt om utviklingshjelp, sa jeg. Å hjelpe andre mennesker er ikke bare av det gode. Å hjelpe belønner svakhet. Det er ikke bra. Men dette er utenkelige tanker for den overfladisk kristne. Ikke før man bygger et senter til refleksjon over hvorfor man ikke ler av Mor

Ikke før bistandsarbeidere må gå tre år i terapi for å finne ut hvorfor de vil «hjelpe» andre mennesker, vil utviklingshjelpen kunne nyte gleden av en god diskusjon

Glemmes de fattigste?

Det lar seg ikke bortforklare at bare 82 land, med 57 prosent av verdens befolkning, er demokratier. På verdensbasis er bare 14 prosent av parlamentarikerne kvinner. Og direkte trist er det at 5 prosent av verdens befolkning har 114 ganger høyere inntekt enn de 5 prosent fattigste. Videre står 14 prosent for 56 prosent av det totale forbruket i verden. I Øst-Europa sank inntekten pr. inbygger med 2,4 prosent på 90-tallet.

Forstemmende er det at det hver dag dør mer enn 30 000 barn av sykdommer som kan forebygges for en rimelig penge. Over 100 millioner kvinner er såkalt "savned": Ofre for barnedrap, omsorgssvikt og kjønnsbestemt abort. Og hvert år dør mer enn

500 000 kvinner som følge av graviditet og fødsel.

Det er dessverre et faktum at med dagens tempo vil det ta 130 år å få bort sulten i verden. 800 millioner sultet og over 22 millioner dør av aids. Mer enn 40 millioner lever med hiv. Rundt 1,2 milliarder lever i ytterste fattigdom og har mindre enn én dollar pr. dag å leve for. Halvparten av jordas befolkning har mindre enn 2 dollar å leve for pr. dag.

Direkte umoralsk er det at verdens fattige land har en gjeldsbyrde på 2,5 milliarder kroner og må bruke 300 milliarder årlig for å kunne betjene gjelda. USA har en utenlandsgjeld på ufattelige 2,2 trillioner kroner, men betaler bare 20 milliarder årlig. Hvor er moralen i kapitalismen?

325 millioner barn går ikke på skole, 97 prosent av disse lever i utviklingsland. I dag er hjelpen til fattige land i snitt bare omlag 0,25 prosent av bruttonasjonalprodukt. I 1970 vedtok FN 0,7 prosent som minstenorm til bistand. Norge har redusert sin bistand fra 1,17 prosent av BNP i 1990 til bare 0,8 prosent noen år seinere.

Hvor er solidariteten med de fattige? Og hvordan kan Frp forsvare at utviklingshjelpa skal ytterligere ned?

Verden trenger en revolusjon, en økonomisk revolusjon, og det straks og ytterst radikalt. Verdens fattige roper på rettfærdighet. Er det bare vi venstre-radikale og de kristne som hører deres rop?

Arnstein Vada

Politisk-økonomisk mellomspill:

Anarki og sosialdemokrati

Alle liker vi å mobbe Rune Gerhardsen. Selvfølgelig fortjener det kongelige norske Arbeiderparti å drives gjøn med for sin evinnelige konsensuspolitikk, overvåkningsiver, avholdsidealer og pliktfokus. Dette vet jo enhver. Samtidig skal frihetlige kritikere av politisk kultur og sosialdemokratisk statstro i Norge vokte seg vel for å gå til sengs med høyresidas giftspredere. Høyresidas fiendskap til sosialdemokratisk

Høyre og venstre – kort og godt

Forholdet mellom arbeid og kapital: Det er de ulike innstillingene til dette spørsmålet som utgjør den egentlige politiske høyre-venstre-aksen¹. Alt annet som forbindes med høyre eller venstre i politikken, å være for eller imot abort, for eller imot innvandring, mer eller mindre rasistiske, mer eller mindre for statlig kulturpolitikk osv. er strengt tatt spørsmål som ikke passer inn langs høyre-venstre-aksen som sådan. De bestemmes ikke på noen definitiv måte av ens syn på formidlingen mellom arbeid og kapital.

Fra frihetlig hold kan selvfølgelig

Høyresida innbiller seg at fagforeninger og kommunisme er samme sak. I virkeligheten er sterke fagforeninger et bolverk mot statsdirigering.

sosialdemokrater liksom vel som liberalister, konservative og andre kritiseres for autoritære holdninger i alle slags spørsmål. Dersom man søker alliansepartnere i en frihetlig kamp, finnes helt sikkert disse i ulike politiske miljøer fra sak til sak. Iblant kommer frihetlige innspill fra høyrefolket i saker hvor den tradisjonelle venstresida henger fast i en autoritær myr av misforstått maktbruk verdig selveste Jehovah. For å ta et aktuelt eksempel: I dag går alle de såkalte venstrepartiene i Norge inn for kriminalisering av horekunder, hvilket Gateavisas herværende skribent anser både autoritært og dumt². Her er de såkalte høyrepartiene i den etablerte politikken langt mindre av en bremsekloss for frihetlig fremdrift enn venstrefolka er. Innstillingen til dette spørsmålet blant politikerne beror dog ikke på egentlige høyre-venstre-standpunkt. I dette tilfellet ligger den tradisjonelle venstresidas tragedie i at den har latt en viss type autoritær feminisme få tåkelegge virkelighetssansen. At venstrepartiene hjemsesøkes av denne slags makt-kåte spøkelsener til stadighet, har nok å gjøre med kollektivismens klamme knyttneve omkring disse partienes ideologier, det nekter jeg ikke for. Men det

blir feil å av den grunn konkludere med at venstreholdningen til formidlingen mellom arbeid og kapital, dvs. til det egentlige høyre-venstre-spørsmålet, er autoritær. Tvert imot står sosialdemokratene i dette spørsmålet på langt mer frihetlig grunn enn de såkalt liberale/konservative. I den egentlige høyre-venstre-problematikken, i det spørsmålet sosialdemokratene har definert seg ut fra og som den grunnleggende idéen om sosialdemokratiet utgår fra, er sosialdemokrater langt oftere gode alliansepartnere for frihetlig orienterte enn grupperinger på høyresida er.

Hva er det som er den virkelige forskjellen på høyre og venstre?

Venstresida har tradisjonelt gått inn for at arbeiderne i stor grad skal kunne råde over kapitalen, mens høyresida ikke har villet gi arbeiderne en slik makt. Når arbeiderne har sluttet seg sammen i frie forbund (fagforeninger, bedriftsklubber eller lignende) har den frihetlige venstresida ønsket disse velkommen, mens høyresida har oppfattet dem som en trussel. Arbeiderforbund er nemlig en trussel mot bortskjemte makthavere og store eiendomsbesittere, da de gir arbeiderne, i utgangspunktet prisgitt kapitalens nykker, en mulighet til å selv være med å sette premissene for det arbeidet de utfører. Et forbund av arbeidere kan fremme krav til arbeidskjøperne som en enkelt arbeider ikke har tjangs til å drive frem alene. Slik kan arbeidsfolk oppnå rimelige levevilkår, og får bedre kontroll over sine egne liv.

Bush & Castro – samme bedritne ulla

Det som forstyrrer denne fremstillingen litt, er at kloden nå et århundres tid har vært besmittet av en ideologi som kalles kommunisme, og som til tross for at den definerer seg som tilhørende ytterste venstre, ikke passer inn i bildet jeg har skissert. Kommunistene går inn for en sterk stat som fastsetter alle økonomiske forhold (så vel som alle andre forhold) uten å spørre verken arbeidere, arbeidskjøpere eller noen andre først. Der kommunistene har sittet ved makta har frie fagforbund blitt undertrykket. Arbeidere har blitt fengslet for å opprette sammenslutninger, kommunistene har kun tro på "fagforeninger" underlagt staten. I kommuniststater er de

økonomisk politikk er nemlig langt fra frihetlig orientert: I beste fall er det basert på en gedigen misforståelse, i verste fall på en enorm løgn. Høyreretorikken legger sin ære i å gjøre ufrihet til frihet og omvendt, dette er like sant i dag som på Mussolinis tid. En frihetlig kritikk av velferdsstaten bør funderes et helt annet sted.

offisielle fagforeningene statlige organer, ikke frie forbund.

Fra høyrehold kritiseres venstretenkningen for å være ufri og statstro. Men i dette spørsmålet kan man ikke slå kommunistene i hardtkorn med verken sosialdemokrater eller anarkosyndikalister, da disse representerer en fundamentalt forskjellig posisjon fra kommunistene. Skal man finne politiske grupperinger som likner kommunistene i dette henseende, er fangsten langt bedre blant høyreideologene. Fagforeninga Solidaritets kjempet for faglig frihet i Polen under det kommunistiske terroregimet der. Ronald Reagan og høyregutta erklærte støtte til de polske anti-kommunistene, mens de samtidig skamløst slo ned på fagforeningsvirksomhet i USA og Latin-Amerika. En konsekvent frihetlig holdning ville være å gå inn for faglig frihet i så vel vesten som i kommuniststatene. Reagan, Bush og gutta representerer frihetens svøpe på dette feltet av samme grunn som Brezhnev, Castro og gjengen gjør det. Og sannelig, på 80-tallet fant anarkosyndikalister og sosialdemokratisk orienterte fagorganiserte (for eksempel her i Norge)³ sammen i solidaritetsarbeid overfor folket bak jernteppet så vel som overfor dem som levde under høyrediktaturens støvelhæler. Det var jo egentlig ganske lett å forstå: Frihet er det motsatte av undertrykkelse, faglig frihet liksom andre friheter undergraver autoritære regimer. Å kjempe for fagforeningenes levekår, er også en frihetlig kamp.

Fellesfront mot kommunister og høyreroker. Solidaritet med alle undertrykte.

Kommunistene kan ikke sies å være sant venstreorienterte i den forstand jeg har fremstilt over. Kommunistene vil ikke gi arbeiderne reell råderett over kapitalen, tvert imot vil de holde denne makta hos staten.

Sosialdemokratiets idé

I utgangspunktet er sosialdemokratiet grunnlagt på organisasjons- og forhandlingsfrihet. Arbeidernes og arbeidskjøpernes egne organisasjoner forhandler med hverandre og fastsetter lønns- og arbeidsforhold. Dette er altså noe helt annet enn kommunismens idé, som går ut på at staten skal bestemme disse

Det er ingen sak å bygge broer

Faglig frihet

forholdene. Riktignok baserer sosialdemokratiet seg også på at staten skal delta i forhandlingene som en tredje part, først bare i en ren meglerrolle, men i tilfeller hvor partene ikke kommer til enighet også som en autoritet. Den sosialdemokratiske staten tar seg rett til å tvinge gjennom et resultat, gjennom såkalt tvungen lønnsnemnd, dersom forhandlingene mellom "partene i arbeidslivet" ikke fører til enighet. Dette er et autoritært, statstro trekk ved sosialdemokratiet (og anses av mange som et nødvendig onde). Fra frihetlig hold har praksisen med tvungen lønnsnemnd blitt stadig kritisert. En slik frihetlig kritikk er også en venstrekritikk ut fra denne artikkelens begreper; den ønsker mer spillerom for arbeiderorganisasjonene. (Målet for mange på den anarkistiske venstrefløyen er å avskaffe arbeidskjøpet som sådan. Jeg skal ikke trekke inn dette perspektivet ytterligere, jeg bare påpeker at en frihetlig innfallsvinkel til forholdet mellom arbeid og kapital må basere seg på organisasjons- og forhandlingsfrihet. Derfor kan en anarkistisk utvikling ses som en videreføring av frihetlige aspekter som allerede er (delvis) til stede i sosialdemokratiet.). Den tette forbindelsen mellom Arbeiderpartiet og LO har også blitt reagert på fra frihetlig hold. Her ligger det selvsagt

en kime til en farlig utvikling hennemot "kommunisme". En fagforening som inngår i et partiapparat heller enn å representere sine medlemmer kan neppe utfylle den viktige samfunnsfunksjonen fagforeninger bør ha.

Det er altså fullt mulig å på frihetlig grunn gå i rette med sosialdemokratiets løsning på spenningen mellom arbeid og kapital, men denne frihetlige kritikken kommer ikke fra høyre. Der sosialdemokratiet utviser visse autoritære trekk overfor arbeidsforhandlingene, vil høyrekreftene gå enda lenger og gjøre livet surt for fagforeningene i alminnelighet. Høyresida innbiller seg at fagforbund og kommunisme er samme sak. Å motarbeide kommunisme innebærer for dem å motarbeide arbeidssammenslutningene. I virkeligheten er sterke fagforeninger et bolverk mot kommunismens utbredelse.

Høyresidas alternativ – bare juks

Merk: Innenfor systemer hvor fagforeningene er svake, slike systemer som høyreideologene ønsker å dyrke frem, får staten gjennomgående en mer fremtredende rolle i formidlingen mellom arbeid og kapital. I virkelighetens verden er det nemlig ikke slik at markedet skaper gode lønnsforhold på egen hånd. Dersom ikke arbeiderne selv får sine krav gjennom ved egen organisering, finner staten seg ofte nødt til å innføre nødløsninger. Ingen er tjent med store mengder desperate fattigfolk som tyr til kriminalitet når andre utveier ikke lenger står åpne. I EU og USA har staten derfor (selvfølgelig også etter betydelig folkelig press) innført minstelønn. Dette er altså den sosialliberale versjonen av sosial-

politikk. Den støtter seg faktisk i større grad på staten, i mindre grad på frie organisasjoner, enn sosialdemokratiets variant. Staten skal her påse at minstelønna blir utbetalt av alle arbeidskjøpere. Fagforeninger og arbeidskjøperorganisasjoner må innenfor dette systemet forholde seg til staten heller enn til hverandre. Lobbyvirksomhet overfor staten (med alt det medfører av pengespill og presstaktikker) tar over for direkte forhandlinger. I tillegg har denne politikken den uheldige bieffekten at de fattige arbeiderne som lever på minstelønn på grotesk vis blir gitt en slags snyltestatus. De har jo bare minstelønn fordi staten allernådigst har foræret dem det, ikke fordi de egentlig fortjener det. Hva skal de med mer penger enn det markedet bestemmer; er ikke disse latsabbene rett og slett et hinder for økonomisk vekst og fremgang?

I ås og fjell og li, opprinner anarki...

God sommer

Det jeg her har karakterisert som den sosialdemokratiske idé er altså et bestemt løsningsforslag til konflikten mellom arbeid og kapital. Jeg har gitt en begrunnelse for at en frihetlig kritikk av dette løsningsforslaget er noe annet enn en høyrekritikk. Høyresamfunnet ligger fjernere fra det frihetlige samfunnet, anarkiet, enn det sosialdemokratiet gjør.

I praksis er dog velferdsstaten - slik vi kjenner den - tuftet på flere premisser enn denne sosialdemokratiske idéen om arbeid og kapital. Drømmen om velferdsstaten er også marerittet om en nasjon av plikttoppfyllende skattebetalere som gjør sin plikt uten å mukke, hvor alt er enkelt og oversiktlig som en selvangivelse, solid og stødig som en

drabantby. Historien om velferdsstaten er historien om sterilisering av tater, overvåkning av annerledestenkende, og storstilte feilslåtte moderniseringsprosjekt (som fiskeripolitikken). Det er historien om ett partis grep over en hel nasjon. Det genialt enkle i å la arbeidsorganisasjonene selv drive forhandlinger, er et frihetlig prinsipp som har hjulpet Arbeiderpartiet til å klare brasene, og som partiet har vunnet stor respekt for. Dog: Som så ofte skjer for maktas representanter, koker maktrusen over og gir seg nedrige utslag. Historien om velferdsstaten ble likevel aldri en kommunistfortelling. Til det lå det for sterke frihetlige føringer over utviklingen. Og enda sterkere skal det bli, åja, vi lar oss ikke kue! I ås og fjell og li, opprinner anarki...

Bjarne Benjaminsen

Amateur udi Polithique & Economie

Fotnotter

- 1 Denne snevre oppfatningen av begrepene er kanskje ikke historisk korrekt, men jeg fastholder den (i denne artikkelen), da den kan hjelpe med å avsløre en del usaklige sammenblandinger dagens politiske liv lider under.
- 2 Hovedargumentene legges frem av min kollega Ludwig Lenke i GA 181.
- 3 Ledelsen i LO var tilbakeholden, men lokale klubber og foreninger tok ivrig del. At fagbevegelsen kan kapres av en statstro og udemokratisk ledelse, er selvsagt en reell fare innenfor vårt system. Det får jeg dessverre ikke tatt opp i denne omgang.

Se også side 19!

3 Cedeer og 1 diktsamling til allmen forbrytelse

Politiet avd. musikk skal denne gang anmelde og forhåpentligvis anholde bl.a. Jason (and the Stockholm Syndrome), som det har vært skrevet en masse om i avisa mens lite er sagt, sunget eller skrevet om hans musikk.

Men først:

Hurra for Norge

Norsk pønkr-rock 1979-86
Volume :Ein Und Zwei

Dette er pønken for dem som husker den som den var (var selv hekta på hævvy). Husker alle navna i hvert fall. Hva med Hærverk. Siste Dagers Hælvete og Belsen Boys. Mitti Skritti, Fader Vår og Slips, Front Page? Nok oppramsing. Samlingene er et fyrverkeri ut av det diametralt motsatte av kirkelig oppfatning.

Ikke at den er satanisk, men den fortjener å selge i samme opplag som sin kristelige motsetning, Bibelen (Pønkr er da ateistisk!)

Lytt til et mesterverk som Eletrisk Regns "Naboen er nynazist". Eller Front Pages "I don't know how to love him" (covra fra "Jesus Christ Superstar"). Wov-Wov. Mat ikke bare for Mons, men for Trygve ,Terje og alle.

Kort oppramsa: Noe av det beste gitt ut/relansert på lenge.

Jason Paradisa and the Stockholm Syndrome

Mystical Premonitions

Endelig får vi høre noe om Jasons musikk her i vekotidningen. Blekka har skrevet en masse om ham. Nå gjelder det!

Plata begynner dritbra med Angel of Love. Tre spor senere kommer The Pearl of my Soul, popperla over noen perler så langt. Men ennå ikke oppdaga av noen større plateselskap! Bortsett fra de to siste sangene en stor CD.

Jason Paradisa

Rock compilation #1

Jason nok en gang.Han gir ut cedeer fortere enn du klarer å si "Jøss, en til".

Denne er noe mer ujevn, men bra. Spesielt de to sangene med Stockholm Syndrome. Ellers er det å nevne at fire andre bandkonstellasjoner opptrer her.S er vi bort fra materialet med rocka Stockholm Syndrome er resten heller rolig musikk. Til tider litt experimentell i lydbildet. Lytt og gjør opp din egen mening. Jeg synes i hvert fall den er hørbar.

DIKT

HVORFOR BRENNES IKKE ALLE DIKT UNDER EN SEREMONI UNDER DEN FLAKKENDE FULLMÅNEN?

Man kan jo spørre se seg selv innimellom. Spesielt når man leser diktsamlinger. Som denne:

Henning Næss

Før solen blir en skygge av seg selv
134 sider

Da jeg først løftet denne diktsamlingen opp i våre eminente redaksjonslokaler på Oslos beste vestkant, så den overraskende klar og tydelig ut. Etter å ha lest cirka halve samlinga fikk pipa en annen lyd. Vel stod det i følgebrevet at den tidligere hadde fått en smule hard medfart i Klassekampen, men likevel.

Noe er bra, som diktene "Husker du" og "Vinterrapport". Men dette er liksom omtrent de eneste holdbare. Skal ikke rippe opp i alt her ,men en tekstlinje som for ex. "jeg leste det som en blind leser med fingrene i mørket" hører jo ikke hjemme noen plass. Helt ulogisk. Det er jo det samme om en blind leser med fingrene i mørket eller under en lypære. Mannen kan jo uansett ikke se. Skal ikke rippe mer opp i dette, men bedre lykke neste gang!

Arbeidskollektivet Hjelmsgate 3 har deltatt i bedriftsseriesjakkens førstedivisjon. Bare de tøffeste sportsmenn overlever i dette beinharde konkurransemiljøet. Bare de sterkeste står seg mot fiendens sluhet og styrke. Bare de mest innbitte og viljesterke unngår utmattelsen og livstrøttheten. Bare de beste spiller fienden matt.

Nedrykk for Arbeidskollektivet

Det ble som ventet tøft i siste halvdel av bedriftsseriesjakkens. Trøsten får være at det eneste laget vi slo var NAV. Et sterkt redusert NAV riktignok. Etter at tre av våre beste spillere forsvant utenlands, ble det rett og slett for vanskelig å stille seks nogenlunde edruelige mennesker til hver runde. Vi gjorde et hederlig forsøk mot Oslo Sporveier, men de hadde toppet laget sitt og nærmest kjørte over oss med sine trikker og t-baner. Vi hevnet oss som vanlig ved å snike på trikken hjem. De skal heller ikke se bort fra at Gateavisa i nær fremtid nok en gang lager en lite flatterende bakside til ære for Oslo Sporveier.

Med Vebjørn Selbekk (Mohammedkarikaturen) i spissen for NAV og Dag Danielsen (han som var så brun at Carl Ivar & co ikke takla å ha ham som leder av Oslo Fremskrittsparti) i spissen for Oslo Sporveier, så er det ikke tvil om at det ihvertfall politisk blir ekstra motiverende å slå dem. I tillegg til at samtlige av våre spillere har kranglet med trikkekontrollører og NAVs saksbehandlere. Men Oslo Sporveier har faktisk vært såpass frekke og slått oss hver gang vi har møttes, flere ganger i 2. divisjon. Så det var ekstra godt å i det minste få slå NAV, så kanskje vi kan føle oss litt bedre neste gang vi blir påprasket et idiotisk jobbsøkerkurs.

En annen trøst med at vi rykker ned i 2. divisjon, er at da har vi reelle sjanser til å vinne troféer (se bildet) og champagne. Vi må vel rett og slett innrømme at vi blir for små blandt de store fiskene. Det blir litt hyggelig å komme tilbake til den lille fiskedammen med småbedrifter som COOP, Veritas og Aftenposten.

Tabellen etter 9 av 9 runder:

Lag	Ind poeng	Lagpoeng
TV 2 Interaktiv	36,5	15
Telenor	34,5	14
DnB Nor	34,5	13
Posten II	32,5	13
Posten 1	29,5	10
NSB	28,0	8
Oslo Sporveier	20,0	7
SSB/SKD	15,0	4
NAV	18,0	3
Arbeidskollektivet	14,5	3

- 5. runde, 16. januar: Posten I - Arbeidskollektivet 3-2
- 6. runde, 30. januar: Arbeidskollektivet - NAV 3,5-1,5
- 7. runde, 13. februar: Oslo Sporveier - Arbeidskollektivet 5-1
- 8. runde, 27. februar: TV 2 Interaktiv - Arbeidskollektivet 6-0
- 9. runde 12. mars: Arbeidskollektivet - NSB 0-6 wo

Annonse!

Sjakkklubben Sorte bønder trenger flere spillere. Har du lyst til å knuse storkapitalen i sjakk? Møt opp på sjakkspillekveld på Spisestedet, Hjelmsgate 3, torsdager fra kl 20 og utover hele kvelden!

DENNE KAN BLI DIN!

OM DU SELGER ETT - 1 - ENESTE

GATEØVISA

.....
Selg Gateavisa og bli rik!

Gateavisa er Norges eldste lengstlevende anarkist-magasin. Møt opp i Hjelmsgate 3 (sidegate til Bogstadvn.) og hent så mange aviser du vil ha. Dealen er at du betaler 10 kr pr avis, og selger dem videre for 25 kr - altså med en fortjeneste på 150%!

Det kan fort bli en del hundrelapper på en kveld.

Vårt kontor i 3. etg. er åpent man og tor fra kl 18
 Spisestedet i 2. etg. videreselger aviser man-ons 14-20, tor-fre 14-21

Gateavisa er ikke bare for Oslo-folk. Hvor enn du bor i landet, trenger vi DEG som gateselger! Send en epost til gateavisa@gateavisa.no så får du en prøvepakke tilsendt gratis og portofritt!

Hvor kan jeg få tak i Gateavisa?

Gateavisa selges i Narvesen og på Ark Bokhandel over hele landet. Dessverre er det ikke alltid det lokale utsalget er framsynt nok til å ha avvikernes organ på hylla. Dersom du henger deg på betjeningen bestiller de nok likevel blekka for deg. Gi aldri opp!

Spør gjerne etter Gateavisa hver gang du er inne på Narvesen, Ark eller et lokalt bibliotek hvor som helst i landet. Slik er du med på å spre vårt glade budskap til nye krinker og kroker av tilværelsen, og blir med det en fødselshjelper for anarkiet i Noreg.

Gateavisa selges dessuten fast på følgende steder i Oslo: Tronsmo, Scorpius, Shangri-La, Akademika (Blindern), Comix (St. Hanshaugen), Blitz-kaféen, Hjelmsgate 3 og Humla (Hausmania). Samt på Ivar Matlaus Bokkafé i Trondheim.

God fordøyelse!

Ja takk, jeg vil ha (kryss av eller skriv antall):

Abonnement på Gateavisa:

- ... 6 nr. (kr 130,-)
- ... 10 nr. (kr 200,-)
- ... 20 nr (kr 350,-)
- ... 10 år + Rrom – sigøynerreiser (kr. 1000,-)
- ... Gatepakka (50 gamle numre av GA) (kr. 500,-)
- ... Gatepakka Jr. (10 gamle numre av GA) (kr. 130,-)

Navn:.....

Adresse:.....

Postnummer og -sted:.....

Fyll ut, klipp ut (evt. skriv av kupongen på eget papir) og send inn til Gateavisa, Hjelmsgate 3, 0355 Oslo

Abonnement!

Med et abonnement går du ikke glipp av et eneste nummer, og får dem levert rett hjem i postkassa av en kjekk, uniformert utsending fra Staten.

6 nr.: kr. 130,-
 10 nr.: kr. 200,-
 20 nr.: kr. 350,-

Alle som er tvangssendt til kost og losji på statens regning, får tilsendt Gateavisa gratis. Send oss et brev eller en epost med soningsadresse og hvor lenge du må sitte der.

Gatepakka!

50 tidligere Gateavisa, unike samlerobjekter som fremdeles er like aktuelle, for bare kr. 500! Hundrevis av sider, fra 35 år med undergravende ideer og avvikende underholdning.

Vi lover deg, du vil aldri bli den samme igjen etter disse!

Er du ikke tøffpustet nok for alle 50 numrene, kan du bestille et utvalg på 10 aviser for lusne 130 spenn.

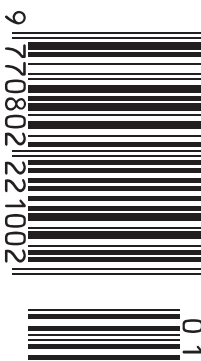
Bestilling!

Du kan bestille abonnement, Gatepakka, bøker mm. ved å sende inn svarslippen ovenfor, eller via vår nettside www.gateavisa.no

Alternativt kan du bestille ved å betale direkte inn på vår konto **0540.08.85615**.

Husk i så fall å skrive på giroen hva du betaler for, og tydelig avsender!

Vi betaler hele den svinedyre porto for deg!

"Smile" og "Nice" av Bill Fisher. Sjekk ut <http://billfisher.dreamhost.com> (klikk på "Fisher's bio" og deretter på "imagery.")